

MUĞLA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENENLİK HİZMETLERİ VE 5188 SAYILI KANUN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALİ BAŞOĞUL

Prof. Dr. Namık Kemal ÖZTÜRK

HAZİRAN, 2007

MUĞLA

ÖZET

Sosyal bir varlık olan insanlar toplu halde yaşamaktadırlar. Toplu halde yaşayan insanlar devlet olarak örgütlenmiş ve güvenliklerini, devletçe kurulan kolluk güçleri vasıtasıyla sağlama yoluna gitmişlerdir. Ancak bilim ve teknolojinin gelişmesi neticesinde gerek insanların toplum ve devlet anlayışlarında birtakım değişimler meydana gelmiştir. Devletler artık güvenliğin sağlanması işinde devlet tekelini kaldırıp, özel güvenlik şirketlerinin çalışmasına izin verme, hatta teşvik etme yoluna gitmektedir.

Devletin asli görevlerinden olan güvenlik hizmetinin kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik şirketleri tarafından yerine getirilmesi, kamu düzeni açısından avantajlı ve dezavantajlı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bu araştırmada ulaşılmaya istenen amaç; Türkiye’de kamu hizmetinin çeşitli alanlarında, özel güvenlik hizmetine olumlu yönde katkıda bulunabilecek yöntem ve teknikleri değerlendirerek bu alanda diğer ülkelerle karşılaştırarak yeni bilgiler üretmektir.

Bu çerçevede bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde güvenlik hizmetlerinin tanımı yapıldıktan sonra önemi, niteliği ve özellikleri üzerinde durulmuş, daha sonra kolluk kavramı ve sınıflandırılması yapılarak Kamu Kolluk Kuvvetleri, Özel Kolluk ve Gönüllük Kolluk Sınıflandırılması ayrı ayrı incelenmiştir.

İkinci bölümde, 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun”un yerine 10 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun” ve “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik” ile getirilen yenilikler ifade edilmiş, bu yeniliklerden biri olan özel güvenlik eğitim kurumları, özel güvenlik birimleri, özel güvenlik şirketleri ile alarm merkezleri tanımlanmış, özel güvenlik eğitimi, özel güvenlik görev yetki ve sorumlulukları ile özel güvenlik görevlilerinin hakları araştırılmıştır.

Üçüncü bölümde ise Türkiye’de özel güvenlik uygulamaları paralelinde gelişen sorunlar irdelenmiştir.

ABSTRACT

PRIVATE SECURITY SERVICE AND LAW OF 5188 IN TURKEY

As social beings, people lead a collective life. As a necessity of living in society, they need to be organized as state and their security is provided by security forces. But, because of advances in science and technology, some changes in people's opinions about society and state have occurred. Nowadays, states abolish the state monopoly in the security sector, allow private security companies and even encourage them.

The fact that the public security service , which is among the State's essential duties, is performed by private security companies that back up the public security brought about advantageous and disadvantageous results in terms of public order.

This study aims to reach new knowledge by evaluating the techniques and methods that can contribute to the private security service in various sectors of the public service in Turkey and by comparing them with those of other countries'.

My survey has some three chapters. In the first chapter definition of security services is made then its importance qualities and features were explained, and then the concept of security force and classification of public security force, private security force and voluntary security forces made and explained one by one.

In the second chapter, regulation (law) number 2495 which is about "Protection of Some Institution and Establishments and Providing Security" for them is replaced on 10 June 2004 with the law number 5188 which is about "Private Security Services and Regulations About the Implementation" of this law brought some innovations. Those innovations were examined and one of them, private security education institutes, private security units, private companies and security systems were defined, private security education, private security's duty authority and responsibility and his/her rights were studied.

In the third chapter the problems aroused in Turkey with the application of private security were examined.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
İÇİNDEKİLER	I
KISALTMALAR	III
TABLolar LİSTESİ	V
I BÖLÜM	
GİRİŞ	1
1. GÜVENLİKLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE ÖZEL GÜVENLİK	4
1.1.Güvenlik ve Kolluk Kavramına İlişkin Temel Tartışmalar	4
1.1.1.Güvenlik Hizmetlerinin Özellikleri	7
1.1.2.Kolluk Hizmetinin Özellikleri	8
1.2.Genel Kolluk	10
1.2.1.Polis	10
1.2.2.Jandarma	11
1.2.3.Sahil Güvenlik	11
1.3.Kamu Özel Kolluk	12
1.3.1.Belediye Zabıtası	12
1.3.2.Orman Muhafaza Memurları	12
1.3.3.Gümrük Muhafaza Memurları	13
1.3.4.Liman Muhafaza Memurları	13
1.3.5.Tekel Memurları	13
1.4.Yardımcı Kolluk	13
1.4.1.Gemi Kaptanları	13
1.4.2.Köy Muhtarları	14
1.4.3.Köy Korucu ve Bekçileri	14
1.4.4.Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri	14
1.4.5.Çarşı ve Mahalle Bekçileri	15
1.4.6.TCDD Personeli	15
1.5.Gönüllü Kolluk	15
1.5.1.Legal Gönüllü Kolluk	16
1.5.2.İllegal Gönüllü Kolluk	18
1.6.Özel Kolluk	18
1.6.1.Ticari Özel Kolluk	18
1.6.2.Body Guard	19
1.6.3.Özel Dedektiflik	19
1.6.4.Özel Güvenlik Teşkilatı	19
1.7.Özel Güvenlik Kavramı	21
1.7.1.Özel Güvenlik Hizmetinin Özellikleri	24
1.7.2.Özel Güvenlik Faaliyet Alanları	25
1.7.3.Özel Güvenliğin Kronolojik Seyri	25
II BÖLÜM	
2. 5188 SAYILI KANUN TEMELİNDE TÜRKİYE'DEKİ ÖZEL GÜVENLİK UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	33
2.1.Genel Olarak 5188 Sayılı Kanun	34
2.2.Türkiye'de Mevcut Özel Güvenlik Uygulamaları ve Altyapısı	37
2.2.1.5188 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Özel Güvenlik Teşkilatları	37
2.2.1.1.Özel Güvenlik Eğitim Kurumu	38
2.2.1.1.1.Özel Güvenlik Temel Eğitimi	42
2.2.1.1.2.Özel Güvenlik Yenileme Eğitimi	44
2.2.1.2.Özel Güvenlik Birimi	46
2.2.1.3.Özel Güvenlik Şirketi	47
2.2.1.4.Alarm Merkezi	50

2.3.Özel Güvenlik Görevlilerinin Görevleri	50
2.3.1.Koruma Hizmeti	51
2.3.2.Devriye Hizmeti	52
2.3.3.Para ve Değerli Eşyalar Nakil ve Ulaştırma Hizmeti	52
2.3.4.Danışmanlık Hizmeti	53
2.3.5.Araştırma (Dedektiflik) Hizmeti	54
2.3.6.Güvenlik Teknolojisi Sağlama ve Alarm-Sistem Cevap Merkezi	55
2.4.Özel Güvenlik Görevlilerinin Hakları	56
2.4.1.Çalışma Hakkı	56
2.4.2.Kimlik Kartı Alma Hakkı	57
2.4.3.Tazminat Alma Hakkı	58
2.4.4.Diğer Haklar	58
2.5.Özel Güvenlik Görevlilerinin Yükümlülükleri	58
2.6.Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri	59
2.6.1.Durdurma Yetkisi	59
2.6.2.Kimlik Sorma Yetkisi	60
2.6.3.Arama Yetkisi	60
2.6.4.Yakalama Yetkisi	62
2.6.5.Zor kullanma Yetkisi	64
2.6.6.Silah Taşıma ve Kullanma Yetkisi	66
III BÖLÜM	
3. ÖZEL GÜVENLİK UYGULAMALARINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR	68
3.1.Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar	68
3.1.1.Temel Eğitim ile İlgili Sorunlar	68
3.1.2.Yenileme Eğitimi ile İlgili Sorunlar	71
3.1.3.Uygulamalı Eğitim ile İlgili Sorunlar	72
3.2.Yapılanmada Karşılaşılan Sorunlar	72
3.2.1.Örgütlenmeye İlişkin Sorunlar	72
3.2.2.Yönetmelik Sorunlar	73
3.2.3.Biçimsel Sorunlar	73
3.3.Özel Güvenlik Görevlilerinin Hakları Açısından Karşılaşılan Sorunlar	73
3.4.Özel Güvenlik Görevlilerinin Yükümlülükleri Açısından Karşılaşılan Sorunlar	74
3.5.Yetkilerde Karşılaşılan Sorunlar	74
GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.	76
KAYNAKÇA	79
EKLER	86
Ek-1 Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun	86
Ek-2 Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik	98
ÖZGEÇMİŞ	

KISALTMALAR

2495 Sk.	:	Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunmasına ve Güvenliklerinin Sağlanmasına Dair Kanun
2918 Sk.	:	Karayolları Trafik Kanunu
5188 Sk.	:	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun
A.Y	:	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
B.K	:	Borçlar Kanunu
BKKK	:	Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanmasına Dair Kanun
BL.Z.P.Y	:	Belediye Zabıta Personeli Yönetmeliği
CCTV	:	Kapalı Devre Televizyon Sistemi
CMK	:	Ceza Muhakemeleri Kanunu
CMUK	:	Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
Ç.M.B.K.	:	Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu
DPT	:	Devlet Planlama Teşkilatı
EGM	:	Emniyet Genel Müdürlüğü
ETK	:	Emniyet Teşkilatı Kanunu
J.T.G.Y.K.	:	Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Kanunu
K.A.K.	:	Kara Avcılığı Kanunu
K.K.	:	Köy Kanunu
KHK	:	Kanun Hükmünde Kararname
KİT	:	Kamu İktisadi Teşebbüsü
M.K	:	Medeni Kanun
md.	:	madde
MGK	:	Milli Güvenlik Kurulu
MK	:	Medeni Kanun
MÖ	:	Milattan Önce
MS	:	Milattan Sonra
ÖG	:	Özel Güvenlik
ÖGHK	:	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun
ÖGY	:	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
P.G.M.R	:	Polise Görev Veren ve İlgilendiren Mevzuat Rehberi

P.V.S.K	:	Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu
PMYO	:	Polis Meslek Yüksek Okulu
POMEM	:	Polis Meslek eğitim Merkezi
S.G.K.K	:	Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu
s.k.	:	sayılı kanun
T.C.	:	Türkiye Cumhuriyeti
TCDD	:	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları
TCK	:	Türk Ceza Kanunu
TMK	:	Terörle Mücadele Kanunu
TSK	:	Türk Silahlı Kuvvetleri
VIP	:	Very Important Person = Önemli Kişi
YGY	:	Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği
YÖK	:	Yüksek Öğretim Kanunu

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: Kolluk Sınıflandırılması	10
Tablo 2: CCTV Kapalı Devre Kamera Sistemi Çalışma Şeması	55
Tablo 3: ÖG.Teşkilatlarındaki Kayıtlı Silah Sayılarını Gösterir Çizelge	67
Tablo 4: Özel Güvenlik Eğitiminde Verilen Derslerin İsimleri	68
Tablo 5: Çeşitli Ülkelerdeki Özel Güvenlik Eğitim Süreleri	69

GİRİŞ

Tabiattaki tüm canlılar, hayatta kalabilmek amacı ile gerek içgüdüsel gerekse bilinçli olarak çeşitli savunma mekanizmaları geliştirmişlerdir. İnsanlar, tarihin ilk zamanlarından itibaren güvenli yaşamayı, kendini güvende hissetme olgusunu aile kurarak, kabile kurarak geliştirmiştir. Toplumsal hayata geçiş ve devletlerin kurulması ile birlikte, insanlar düzen oluşturma ve yapılanma gereği çeşitli teşkilatlar kurmuşlardır. Devletler birbirleri ile savaşlar yapmış; tarih her geçen gün yeni kavram ve olguları getirmiştir.

Tarihin başından beri değişmeyen ve gereksinim duyulan güvenlik anlayışı her zaman insanların öncelikli konusu olmuştur. Devleti ve kişileri koruyan askeri teşkilatlar oluşturulmuş, zamanla asker her yere yetişememiş ve özellikle iç güvenlik konusunda genel kolluk güçleri oluşturulmuştur.

Güvenliği sağlama, toplumsal bir ihtiyaç olup, toplumda asayiş, huzur sükûnet ve rahatlığın sağlanması, anlamına gelir. Genel olarak toplumun ve dolayısıyla bireylerin her türlü suça karşı korunması, temel hakların kullanılabilceği bir ortamın sağlanması ve buna aykırı davranışların yakalanarak gereken yasal işleme tabi tutulması için gerekli tüm önlemlerin alınması anlamına gelen güvenlik, devletin topluma sunduğu önemli ve vazgeçilmez hizmetlerinden olup, devlet adına, devletin otorite yetkisini kullanan güvenlik güçleri tarafından yerine getirilmektedir. Yetki, görev ve sorumluluk alanlarına göre çeşitlilik ve farklılık gösteren güvenlik güçlerini ya da kolluk kuvvetlerini kamu, özel ve gönüllü olmak üzere üçlü bir ayırımı tabi tutmuştur.

Türkiye’de güvenlik literatürüne “özel güvenlik” kavramı terör hareketlerinin yaygın olarak görüldüğü 1970’li yıllarda girdi. Bu dönemde genel güvenlik güçlerinin yetersiz kalması nedeniyle özellikle kamu kurumlarının ve stratejik yerlerin korunması için özel güvenlik elemanlarının istihdamı gündeme gelmiştir. Bu uygulamalar giderek arttığı halde, bugüne kadar bir sisteme oturtulduğu söylenemez. Bunların silah kullanma dâhil yetkileri, görev ve sorumlulukları, yeterlilikleri hatta bunların ne kadar gerekli ve yararlı olup olmadıkları ile bunların genel kolluk güçleri ile ilişkileri gibi konuları hala tartışılması ve netleştirilmesi gereken konulardır.

İç güvenlik hizmetlerinde istihdam edileceklerin nitelik bakımından kimler olacağı ve nasıl eğitileceklerinin önemi hem 2495 sayılı kanunda hem de 5188 sayılı kanunda ve bunun uygulanmasına dair çıkarılan “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Yönetmeliği”nde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Merkezi hükümete bağlı güvenlik elemanları sayılarının aşırı derecede artması, beraberinde bütçelere önemli mali yükleri getirmesi özel güvenlik görevlisi istihdamını zorunlu kılmıştır. Bu iki yasadan önce büyük girişimcilerin gayri resmi olarak özel güvenlik elemanı istihdam etmek suretiyle kendi güvenlik ihtiyaçlarını karşıladıkları ifade edilmiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarının önemli bir kısmında ise kuruluşu ile ilgili konularda özel zabıta görevlileri ile bunların yetki ve görevlerine yer verilmiştir.

Devletin asli görevlerinden olan güvenlik hizmetinin kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik şirketleri tarafından yerine getirilmesi, kamu düzeni açısından avantajlı ve dezavantajlı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bu araştırmada ulaşılmaya istenen amaç; Türkiye’de kamu hizmetinin çeşitli alanlarında, özel güvenlik hizmetine olumlu yönde katkıda bulunabilecek yöntem ve teknikleri değerlendirerek bu alanda diğer ülkelerle karşılaştırarak yeni bilgiler üretmektir.

2495 sayılı kanun uygulamaya konulduktan sonra, ortaya çıkan pek çok sorunlara bir çözüm tarzı getirmediğinden boşluklar, İçişleri Bakanlığı’nca çıkartılan yönetmelik ve genelgelerle giderilmeye çalışılmış; yinede de yeterli olmadığından bu kez gelişen yeni temel hukuk kuralları düzenlemelerine paralel olarak kanun tümü ile ele alınmıştır. Ülke gerçekleri ve bu alanda hizmet sunan özel güvenlik kurumlarının talepleri de göz önünde bulundurularak 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun” uygulamaya konulmuştur. 2495 sayılı kanun döneminde, orada ön görülen koşullara uygun olarak göreve alınan özel güvenlik elemanlarının yeni yasa döneminde ve bu yasada ön görülen koşullara göre haklarının ne olacağı sorunlarına cevap aranacaktır.

Bugüne kadar özel güvenlik şirketlerinin en büyük sorunlarından biri yetişmiş eleman ihtiyacıdır. Çeşitli kaynaklardan buldukları elemanlar ancak geniş çaplı bir eğitimden geçirildikten sonra hazır hale gelebilmektedirler. Bu çalışmamda kalifiye eleman seçimi ile ilgili problemlerin nasıl giderileceği sorununa cevap aranacaktır.

Bu çalışmanın alan ve kapsamı genel olarak 5188 sayılı “Özel Güvenlik Kanunu’nun” getirdiği yenilikler, özel güvenlik teşkilatının diğer kolluk içindeki yeri, Türkiye’deki özel güvenlik teşkilatlarının diğer ülkeler ile karşılaştırılması özel güvenlik görevlilerinin hukuki sorunları, eğitimi, insan hakları ve insan ilişkileri ile özel güvenlik görevlilerinin beklentileri konusundaki sorunlar ele alınmaya çalışılacaktır.

Bu çerçevede bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde güvenlik hizmetlerinin tanımı yapıldıktan sonra önemi, niteliği ve özellikleri üzerinde durulmuş, daha sonra kolluk kavramı ve sınıflandırılması yapılarak Kamu Kolluk Kuvvetleri, Özel Kolluk ve Gönüllük Kolluk Sınıflandırılması ayrı ayrı incelenmiştir.

İkinci bölümde, 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun”un yerine 10 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun” ve “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik” ile getirilen yenilikler ifade edilmiş, bu yeniliklerden biri olan özel güvenlik eğitim kurumları, özel güvenlik birimleri, özel güvenlik şirketleri ile alarm merkezleri tanımlanmış, özel güvenlik eğitimi, özel güvenlik görev yetki ve sorumlulukları ile özel güvenlik görevlilerinin hakları araştırılmıştır.

Üçüncü bölümde ise Türkiye’de özel güvenlik uygulamaları paralelinde gelişen sorunlar irdelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM:

1.GÜVENLİK İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

1.1.Güvenlik ve Kolluk Kavramına İlişkin Temel Tartışmalar.

İnsanlar eski çağlardan beri güvenlik ve korunmaya ihtiyaç duymuşlardır. Bu ihtiyaçlarını ilk zamanlar yırtıcı hayvanlara karşı kendilerini koruma olarak algılamış ve sorunlarına yüksek yerlere yerleşerek veya kale gibi yüksek setler inşa ederek gidermeye çalışmışlardır.

Hicks ve Gullet bunları üç noktada toplamaktadır: “Hiç bir ihtiyaç tamamen karşılanamaz. Bireyin ihtiyaçları sürekli olarak değişmektedir. İhtiyaçlar grup olarak görünürler ve karşılıklı bağımlılık içindedirler” (Hicks ve Gullet, 1981).

İnsanın ihtiyaçları, barınma, gıda, sağlık, eğitim, güvenlik ve benzeri şekilde sayılabilir. İnsanın bu ihtiyaçları arasında, özellikle güvenlik ihtiyacı diğer ihtiyaçlarına göre daha önemli yer tutmaktadır. Güvenlik ihtiyacının yerini, başka bir ihtiyaç karşılayamamaktadır. Bununla ilgili Amerikalı araştırmacı Abraham H. Maslow’un ihtiyaç hiyerarşi kuramı da bunu desteklemektedir. Maslow, kuramını insanın sürekli olarak ihtiyaç içinde olan ve devamlı olarak ihtiyaçlarının doyumu yönünde çaba gösteren bir canlı varlık olduğu olgusu üzerinde geliştirmiştir. Güdülemeyi beş temel gereksinime dayandıran bu sınıflandırmadaki gereksinim alanları sırayla: “... Fizyolojik, güvenlik, toplumsal, saygı ve kendini gerçekleştirme gereksinimleridir...” (Karaman, 2002:5). Burada, güvenlik ihtiyacı fizyolojik ihtiyaçtan hemen sonra ikinci sırada gösterilmektedir.

Yaradılışları gereği topluluk halinde yaşayan insanoğlu daha sonraki asırlarda kendi aralarında çatışmaya başlamış korunma ve güvenlik çok karmaşık bir hal almıştır.

Güvenlik, devlet otoritesinin tartışmasız bir şekilde tesis edilmesi, devlet kurumlarının ve diğer ekonomik ve sosyal kurumların engelsiz bir şekilde çalışması ve kişilerin özgürlüklerin hak ve sınırları içerisinde ve sorumlulukların yerine getirilmesi kaydıyla can, mal ve namuslarının korunmasını sağlamaktır (D.P.T. 2001:5). Devlet, bu hizmetini kolluk vasıtasıyla yerine getirmektedir.

Toplumlar binlerce yıl özgürlüksüz yaşayabilmişler fakat düzensiz ve güvensiz yaşayamamışlardır. Bununla ilgili olarak, devlet olarak örgütlenmiş toplumlarda, kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanması devletin en başta gelen görevleri arasındadır. Bilinen yazılı tarihte, hem Batı uygarlığında, hem de Doğu uygarlığında, devlet olgusunun felsefi temelleri atılmaya çalışılmıştır. Batı siyasi tarihinin MÖ 585’de Thales ile başladığı kabul edilmekte, buna karşılık MÖ. 4000 yıllarında Mısır’da yazı sanatı keşfedilmişti ve Mezopotamya’nın bunu takip etmesi çok sonraları olmamıştır (Karaman, 2002:5).

Toplum Sözleşmesi adlı eserinde, Rousseau’nun, devletin toplum sözleşmesi sonucu ortaya çıktığını ifade ettiğini söyleyen Bertrand Russell; “Ben bir özgür devletin bir vatandaşı ve egemenin bir üyesi olarak doğdum. Sosyal anlaşma, her birimiz kişiliğimizi ve bütün gücümüzü genel arzunun isteği ve yönü, doğrultusu altında toplamak, ortaklaşa kapasitemizde, bir bütünün ayrılmaz parçaları şeklinde her birimiz bir üyelik alırız. Bu kurumlaşma pasif olduğunda, “Devlet” olarak adlandırılan bir model ve kolektif organdır. Aktif olduğunda, “Egemen” ve kendi benzeri diğer kurumlarla ilişkilerinde bir güç olarak adlandırılır (Russel, 1991:660).

Farabi’nin “Mütekabilin Haklardan Vazgeçiş Sözleşmesi”ne baktığımızda Rousseau’nun toplum sözleşmesine yakın bir düşünceyi ifade ettiğini görürüz. Harun Han Şirvani, Farabi’den şöyle naklediyor. “Bazılarına göre bu, herkesin kendi milletine zarar ve ziyan vermeyeceğine, düşmanlık etmeyeceğine dair ettiği yeminlerini, sözlerinin takip eden anlaşmaların neticesi olan siyasi işbirliğinin esasıdır. Müşterek bir düşmana karşı siyasi cemiyeti müdafaa etmek ihtiyacı hâsıl olursa herkes aynı umumi müdafî üyeleri olur. Dil ve adet de insanların birleşmesi için kuvvetli bir bağ teşkil eder ve en son olmasa da nihayet aynı sitede ikamet eden insanları birbirine bağlayan coğrafi amil gelir” (Şirvani, 1965:108).

Bu düşünürlerin, kişi devlet kavramıyla bazı haklarının savunulmasını devlete devretmiş olduğu; güvenli yaşama ve güvenlik hakkının da bu haklardan biri olduğunu savunduklarını görürüz.

Batı Avrupa ülkelerinde, 16. ve 17. Yüzyıllardan sonra ticaretin artmasıyla ayrı bir şehirli tüccar kesim meydana gelmiştir. Daha sonraki teknolojik alanda meydana gelen gelişmeler yeni sanayi mallarının üretimini artırmaya başladı. Sanayileşme

şehirlerde ihtiyaç duyulan işgücünden dolayı kırsal kesimden şehirlere insanların göç etmesine sebep oldu. Şehir merkezleri büyüdü ve yeni bir yaşam şekli başladı (Çevik, 2001:14). Bunun sonucu olarak da güvenlik sorunu ortaya çıktı.

Modern devlet anlayışında da siyaset teorisi açısından devletin iki tür işlevi olduğunu görmekteyiz. Bunlardan birincisi, düzenin korunması ve güvenliğin sağlanmasıdır. Devletin asli görevi olan bu hizmeti devlet polis, mahkeme teşkilatı, icra ve infaz kurumları vasıtasıyla yerine getirir. Güvenliğin iç güvenlik ve dış güvenlik olmak üzere iki türü vardır. İç güvenlik genellikle “kamu düzeni”nin sağlanmasını, dış güvenlik ise “ulusal savunmayı” ifade eder (Erdoğan, 2004:332).

Devletin temel amaç ve görevlerini; “Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak” (Anayasa, 1982:md.5). şeklinde ifade eden Anayasamızın beşinci maddesi de güvenlik hizmetinin devletin asli unsuru olduğunu ifade etmiştir.

Devlet; güvenlik hizmetlerinden, konumuz itibarı ile ele alacağımız iç güvenlik hizmetini, gerek genel kolluk ve gerekse özel güvenlik vasıtasıyla (Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Emniyet Teşkilatı Kanunu, Dernekler Kanunu, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, ... v.b) kanunlar çerçevesinde yerine getirir.

Kolluk: suçları önleme, suça el koyma, suçluyu ve suç alet ve edevatını ele geçirme, delilleri toplama, suçlarla mücadele etme, toplumda kanun hâkimiyetine, huzur ve güveni sağlamakla görevli birimlerine verilen genel addır (Şafak, Bıçak,2005:43).

Devlet adına kamu düzenini sağlamakla görevli ve zor kullanmaya yetkili kuruluşlara “kolluk”, faaliyete ise “kolluk faaliyeti” adı verilmektedir (Koç,2002:7).

Bir başka ifade ile Devletin kamu düzenini sağlama ve koruma görevini yürüten, ayrı bir kamu hizmetlileri olarak teşkilatlandırılmış olan kuruluşlardır (Yaşar, 2005(a):20). Kolluk bu hizmeti kendisine yetki veren yasalar çerçevesinde getirir.

Kolluk faaliyetleri, suçun işlenmesi öncesi aşamalarda yapılan önleyici, caydırıcı, koruyucu ve düzenleyici kolluk hizmetlerini kapsadığı gibi, suçun işlenmesinden sonra suçun aydınlanmasına yönelik olarak yapılan soruşturma işlemlerini de kapsar. Birinci aşamada görev yapan kolluğa suç öncesi kolluk veya idari zabıta; ikinci aşamada görev yapan kolluğa ise adli kolluk adı verilir (Şafak, Bıçak, 2005:43).

İdari ile suç kolluğunun organik yönden birbirinden ayırma olanağı bulunmamaktadır. Çünkü ülkemizde her ikisi de aynı görevliler eliyle yürütülen etkinliklerdir. Üstelik örneğin kent içinde trafiğin düzenli akışını sağlamak için idari kolluk işlevi üstlenmiş bulunan bir polis, bir kaza anında duruma karışıp zanlıyı yargı mercilerine göndermek için harekete geçtiğinde artık suç kolluğu görevlisi olarak davranmaktadır (Özay, 2002:494).

1.1.1. Güvenlik Hizmetlerinin Özellikleri

Güvenlik hizmetlerinin kendine özgü bir takım özellikleri vardır. Bu özellikleri;

1. Güvenlik hizmeti süreklilik arz eder. İster iç güvenlik olsun, isterse dış güvenlik olsun güvenlik hizmeti veren teşkilatlar bu hizmetlerini yılın her günü her saati ve her dakikası aralıksız yerine getirirler. Bunu yaparken de kendine özgü bir çalışma düzeni oluşturmuşlardır.

2. Güvenlik hizmetleri eşitlik ve tarafsızlık ilkesi çerçevesinde yerine getirilir. Güvenlik hizmeti veren teşkilatlar bu hizmetlerini din, dil, ırk ayrımı yapmaksızın herkese azami sunmak zorundadır.

3. Güvenlik hizmetleri, keyfiyetçilikten uzak, Anayasamızın beşinci maddesi gereği belirli kanunlar çerçevesinde sunulmakta, güvenlik hizmeti veren tüm kurum ve kuruluşların görevlerini kendilerine yetki veren kanunlar çerçevesinde yerine getirmesidir (Akçay, Kuyaksil;2005:5).

4. Güvenlik hizmetleri sürekli değişim ve gelişim içindedir gelişen teknoloji, toplumsal değişim, güvenlik hizmetlerinin aynı basamakta durmasını engelleyici niteliktedir. Bundan beş on yıl önce adıl bile duyulmayan bilişim suçluluğu artık kanunla ifade edilen ve güvenlik görevlilerini zorlayan önemli suçlardan

sayılmaktadır. Güvenlik hizmetlerinde etkinlik için kurum ve kuruluşlarının kendilerini sürekli yenileyip geliştirmeleri gerektirmesidir.

5. Güvenlik hizmetleri çok yönlü yürütülen bir hizmettir. Sadece ilgili hizmet kuruluşlarının işi değildir. Bu hizmetlerde etkinlik için, özellikle iç güvenlikte toplum desteğine ihtiyaç duyulmakta bu nedenle de halkla ilişkilere önem verilmesidir. Örneğin ülkemizde Emniyet Genel Müdürlüğü toplum destekli polislik ve halkla ilişkiler konusunda kendini geliştirmek için personelini seminerler ile sürekli eğitmekte ayrıca bu konularda akademik çalışma yapmak isteyen personele Polis Akademisi Başkanlığı ve diğer üniversiteler ile iş birliğine girerek yardımcı olmaktadır.

6. Güvenlik hizmetlerinde, hizmet ve coğrafi sınır yoktur. Gerek iç güvenlik gerekse dış güvenlik sadece ülke sınırları ile kısıtlı değildir. Güvenlik hizmeti ülke sınırları içerisindeki tüm insanlara, o ülkeye vatandaşlık bağı ile bağlı olma şartı aranmaksızın sunulmak, diğer ülkeler ile de görüşme ve anlaşmalar yapılarak uluslararası bir güvenli güvenlik hizmeti ve suçla mücadele çalışması yapılmasıdır (Akçay, Kuyaksil;2005:5).

Tabii ki güvenlik hizmetlerinin genel özellikleri bunlarla sınırlı değildir. Bu maddeleri çoğaltmak mümkündür.

Ülkemizde güvenlik hizmeti sunan kurumlara genel olarak “kolluk” denir.

1.1.2.Kolluk Hizmetinin Özellikleri

1. Kolluk hizmetleri zamanı kapsar. Günün yirmi dört saatini içine alan gece ve gündüz devam eden kesintisiz hizmetlerdir. Bu nedenle süreklilik gösterirler. Hizmetin sürekli, etkin ve kesintisiz devam edebilmesi amacıyla zabıta nöbet sistemi getirilerek günün yirmi dört saati doldurulmuştur.

2. Kolluk hizmetleri mekânı kapsar (Akçay, Kuyaksil;2005:5). Bu hizmetler tüm alanlarda verilebildiği ölçüde daha güvenli ve huzurlu bir ortandan bahsetmek mümkün olabilecektir. Hizmetlerin tüm mekânı kapsamaları için merkez, karakol, nokta yaya ve motorize devriyeler çıkartılması gerekmektedir.

3. Kolluk hizmetini yapanlar zor kullanma yetkisine sahiptirler. Bu görevleri yapan kişiler yasalarda belirtilen şekil ve şartların oluşması halinde de ellerindeki mevcut araç ve gereçleri kullanarak zor kullanabilirler.

4. Bu hizmeti yapan görevliler silah taşırlar. Zor kullanma yetkisinin tabii bir sonucu olarak yasaların belirttiği esaslar dâhilinde silah taşır ve yasalarda belirtilen şartların doğması halinde de silah kullanabilirler (Akçay, Kuyaksil;2005:5).

Bu hizmette çalışanlar üniforma giyerler (Yaşar, 2005(a):20).Üniformalar yönetmelikle belirlenen şekildedirler.

Güvenlik hizmeti veren kişi, kuruluş veya kuvvetler farklı şekilde sıralanabilir.

3201 sayılı “Emniyet Teşkilatı Kanun”unun 3. maddesinde zabıta teşkilatını genel ve özel zabıta diye 2 kısma ayırmaktadır. Yaşar da bu ayırımı, Yardımcı Kolluk Kuvvetini de ekleyerek 3 grup ta ele almıştır. Yaşara göre Zabıta (Kolluk) Teşkilatı 3’e ayrılmaktadır.

Biz burada Güvenlik hizmeti veren kişi, kuruluş veya kuvvetleri “Genel Kolluk”, “Kamu Özel Kolluk”, “Yardımcı Kolluk”, “Gönüllü Kolluk” ve “Özel Kolluk” olarak daha geniş ve ayrıntılı bir şekilde ele alacağız.

Tablo 1: Kolluk Sınıflandırılması

1.2. Genel Kolluk

Görev alanları, mahiyeti itibariyle aynı fakat coğrafi olarak farklı olan Polis, Jandarma, Sahil Güvenlikten oluşup, genel güvenlik ve asayişi, kamu düzenini, genel ahlakı ve huzuru sağlayan ve koruyan ve diğer kanunların verdiği görevleri yapan kuruluşlardır (Aydın,2002:127).

1.2.1.Polis

Asayiş amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini koruyan, halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin eden, yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eden, kanun ve

nizamnamelerinin kendisine verdiği vazifeleri yapan silahlı kolluk kuvvetidir (PVSK, md.1).

Emniyet Teşkilatı Kanununun 4. maddesinde ise polis “silahlı icra ve inzibat kuvvetidir....” şeklinde tanımlanmıştır.

Polis söz konusu faaliyetlerini, il, ilçe ve belediye sınırları dâhilinde yürütmekle mükellef olan polise, 325’den fazla kanun, 75’den fazla tüzük, 360’dan fazla yönetmelik yetki vermektedir (P.G.M.R, 2001, 1-61). Bu mevzuatlar içerisinden En geniş biçimde görev veren mevzuat ise “Polis Vazife ve Salahiyet Kanun”udur.

1.2.2.Jandarma

Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik eden, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri alan ve uygulayan, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korumalarını yapan, işlenmiş suçlarla ilgili olarak kanunlarda belirtilen işlemleri yapan ve bunlara ilişkin adli hizmetleri yerine getiren silahlı kolluk kuvvetidir (J.T.G.Y.K.,md.7).

Jandarma söz konusu faaliyetlerini, il, ilçe ve belediye sınırları dışında kırsal alanda yürütmekle mükelleftir.

1.2.3.Sahil Güvenlik

Sahil ve karasularımızı korumak, güvenliğini sağlayan, ulusal ve uluslararası hukuk kuralları uyarınca hükümler haklarına sahip olduğumuz denizlerde bu hak ve yetkileri kullanan, deniz yolu ile yapılan her türlü kaçakçılık eylemlerini, önleyen, izleyen, suçluları yakalayan, gerekli işlemleri yapan, yakalanan kişi ve suç vasıtalarını yetkili makamlara teslim eden, uluslararası anlaşmalara aykırı eylemleri önleyen, izleyen, suçluları yakalayan, gerekli işlemleri yapan, yakalanan kişi ve suç vasıtalarını yetkili makamlara teslim eden silahlı kolluk kuvvetidir (SGKK,md.4).

Denizde başlayan ve karada da devam eden suçlarda, suç delillerinin korunması ve sanıkların yakalanması görevi karada da devam eder. Bu durumda, diğer genel kolluk kuvvetleri ile koordinasyon ve iş birliği yaparak olayın karada neticelenmesine yardımcı olmak zorundadır (Yaşar, 2003(b):25).

1.3.Kamu Özel Kolluk

Genel kolluk dışında kalan ve hizmet alanları ve yetkileri özel kanunlar ile sınırlandırılmış olan kamu kuruluşlarından oluşur. Bu kolluk Teşkilatının en belirgin özellikleri, Belediye zabıtası, Orman Muhafaza ve Gümrük Muhafaza gibi kuruluşlardır. Bunların genel kolluk kuvvetlerinden farkı, görev alanı, yetki alanı ve bağlı buldukları makam itibariyledir (Aydın, 2002:128).

1.3.1.Belediye Zabıtası

Belediye zabıtası, belediye sınırları içinde beldenin düzenini ve belde halkının sağlık ve huzurunu ve yetkili organların bu amaçla alacakları kararların yürütülmesini sağlamak ve korumakla; belediye suçlarının işlenmesini önleyici tedbirleri almakla ve işlenen belediye suçlarını takiple mükellef bir özel kolluk kuvvetidir(Bl.Z.P.Y., md.1).

1.3.2.Orman Muhafaza Memurları

Orman alanlarının korunması, orman yangınlarını gözetlemek ve en yakın zamanda ilgililere haber vermek, av tezkeresi olmayanların da orman idaresinden izin almadan ormanlarda, orman göl ve derelerinde avlanmalarını yasaklamaya, avlarını ve araçlarını zapt etmek, kaçak veya usulsüz ağaç kesiminin engellenmesini ve yapanların yakalanması 6831 sayılı “Orman Kanun”u çerçevesinde görev ve yetkileri arasındadır. Yine bu kanuna göre silah taşıma ve kanundaki şartlar oluştuğunda silah kullanma yetkisine sahiptirler. Orman Bölge Baş Müdürlük veya Bölge Şefliklerine bağlı olarak çalışırlar. Kendi görev alanlarında yetkili olan bu görevliler bölgeleri dışında karşılaştıkları suçlarda ilk önlemleri alıp, durumu bölge sorumlularına bildirirler. Orman muhafaza memurunun bulunmadığı yerlerde genel kolluk, orman suçu ile karşılaşırsa olaya el koyar. Şayet o yerde orman muhafaza memuru var ise olayı onlara devrederler. Yoksa gerekli işlemi yaparak suçlara adli makamlara teslim ederler (Köprülü, 2002:27). CMK 118. maddesine göre, Suçüstü veya gecikmesinde sakınca bulunan hâller ile yakalanmış veya gözaltına alınmış olup da firar eden kişi, tutuklu veya hükümlünün tekrar yakalanması amacıyla arama yapılabilir.

1.3.3.Gümrük Muhafaza Memurları

Gümrük Muhafaza Sınıfı Personelinin İç Hizmet Yönergesi 5. maddede yer alan görevleri ilgili mevzuatlar çerçevesinde, her türlü gümrük ve gümrük muhafaza, kaçakçılık ile uyuşturucu... v.s eylemlerini, önleyen, izleyen, suçluları yakalayan, gerekli işlemleri yapan, yakalanan kişi ve suç vasıtalarını yetkili makamlara teslim eden, özel kolluk kuvvetidir.

1.3.4.Liman Muhafaza Memurları

Kaçakçılığı önleme, izleme ve soruşturmak, gümrük bölgesindeki her nevi deniz araçlarına yanaşıp yük ve belgelerini incelemek üzere kurulan özel kolluk kuvvetidir.

1.3.5.Tekel Memurları

Tekel maddeleri (çay, kahve, tütün, alkol, tuz vs.) kaçakçılığını engellemek, izlemek ve incelemekle görevlidirler (1918 sk, md.3). Merkezde doğrudan bağlı oldukları bir birim bulunmamakla beraber Tekel ve Gümrük Bakanlığı'nın taşra örgütünü oluşturan Tekel Baş Müdürlükleri bünyesinde görev yaparlar. Yakalama ve zor kullanma yetkileri olmakla beraber silah kullanma yetkileri yoktur (Yılmaz, 1994:106).

1.4.Yardımcı Kolluk

Kolluk hizmeti sunmak gibi bir asli görevi bulunmayan ancak, genel veya özel kolluk görevlilerinin bulunmadığı yerlerde kolluk görevini yerine getirmek üzere kolluk yetkisiyle donatılmış kişi ve kuruluşlardır.

Özellikle genel kolluk kuvvetlerine yardım işlevini yerine getiren bu yardımcı kolluk, kişi ve kuruluşlarının uygulamadaki örnekleri gemi kaptanları, köy muhtarları, köy korucu ve bekçileri, çarşı ve mahalle bekçileridir (Aydın,2002:128).

1.4.1.Gemi Kaptanları

Gemiye sevk ve idare eden kimseye kaptan denir. Kaptan gemi adamları üzerinde inzibati yetkilere sahiptir. Gemi nizam ve inzibatını korumak maksadı ile birtakım tedbirler alabilir. Halin icabına göre yolcular üzerinde bile zor

kullanabilir. Bir kimseyi bir yere kapatabilir, gemiden uzaklaştırabilir (www.denizce.com, 18 Şubat 2006).

1.4.2.Köy Muhtarları

Hükümet tarafından bildirilecek kanunları, nizamları köy içinde ilan eden, halka anlatan ve kanunlar, nizamlar, talimatlar, emirler ile kendisine verilecek işleri gören, köyün sınırı içinde dirlik ve düzenliği koruyan, asayişi muhafaza eden, köye gelip gidenlerin niçin gelip gitmekte olduklarını anlayarak bunlar içinde şüpheli adamlar veyahut ecnebler görülürse hemen yakın karakola haber veren, köy civarında eşkıya görürse hükümete haber veren ve elinden gelirse yakalatan, köylünün ırzına ve canına ve malına el uzatan ve hükümet kanunlarını dinlemeyen kimseleri köy korucuları ve gönüllü korucularla yakalattırarak hükümete gönderen, mahkemelerden gönderilen celpname ve her türlü tezkere ve hükümleri lazım gelenlere bildirerek istenilen işleri yapan ve mahkeme mübaşirine ve jandarmaya vazifesinde kolaylık gösteren, ihzar ve tevkif müzekkereleri olanların yakalanmalarına yardımcı olan yardımcı kolluk kuvvetidir (K.K.,md 36).

1.4.3.Köy Korucuları ve Kök Bekçileri

Köy korucularının görevleri 442 sayılı “Köy Kanunu”nun 36. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre Köy Korucusu; “Köy sınırı içinde herkesin ırzını, canını ve malını koruyan silahlı yardımcı kolluk kuvvetidir”(K.K.,md. 68).

Her köyde en az bir korucu bulunur. Nüfusu 1000”den fazla olan köylerde ise her 500 kişi için bir korucu daha tutulur. Korucular Köy ihtiyar meclisi tarafından tutulur ve köy muhtarının vereceği haber üzerine kaymakamın, merkez ilçede ise valinin emri ile işe başlar (Yaşar,2003:32).

1.4.4.Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri

Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri, çiftçi mallarını korumak ve bu mallara zarar gelmesi halinde devamına mani olacak tedbirleri almakla beraber, meydana gelen zararın tespitine yarayacak kanıtları toplayıp, durumu koruma ve ihtiyar heyetine bildirmek ve imkân bulunan hallerde de durumu bir tutanakla belirtmekle yükümlüdürler.

Koruma Bekçilerinin görevleri dışında çalıştırılmaları yasaktır.

1.4.5.Çarşı ve Mahalle Bekçileri

Genel kolluk kuvvetlerinin derhal müdahalesine imkân bulunmayan acele ve zaruri hallerde olaya müdahale ederek en kısa zamanda kolluk kuvvetlerine haber veren, failleri yakalayan ve kolluk kuvveti gelene kadar iz ve delillerin muhafazasını sağlayan, genel zabıtaya yardımcı, silahlı bir kolluk kuvvetidir. Görevleri 772 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanununda ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir. (Ç.M.B.K.,md.7).

1966 yılında çıkarılan 772 sayılı “Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanununa” Çarşı ve mahalle bekçilerinin, önceleri mülki idare amirlerinin emir ve talimatları doğrultusunda, il özel idarelerine bağlı olarak çalışmakta iken, 1976 yılında yapılan kanuni düzenlemeyle, kadroları ve özlük haklarıyla beraber, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır.

1.4.6.TCDD Personeli

Devlet Demir Yolları İşletmesi Genel Müdürlüğü Kuruluşu Hakkındaki 119 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2. maddesine göre, kurumun işyeri ve araçlarında bir suç ilenmesi durumunda kolluk kuvvetleri olaya el koyuncaya kadar TCDD personelinin müdahale yetkisi söz konusudur. Belirtilen görevler, taşıtların daha çok sefer halinde veya istasyonlardayken yerine getirilmektedir (119 sayılı KHK, md.2).

1.5.Gönüllü Kolluk

Gönüllü olarak güvenlik hizmeti yapan veya güvenlik kuvvetlerine yardımcı olan kişi ve kuruluşları ifade eder. Ücretsiz olarak güvenlik hizmeti vermek anlamına gelmektedir. Birçok batı ülkesinde bu şekilde hizmet veren kişi ve kuruluşlar yasal olarak örgütlenip kurumsallaşmıştır, İngiltere’de tamamen gönüllü olarak polislin yarımında bulunan "Special Constabulary" ve bir tür komşuluk müessesesi olup mahallenin güvenliği için kurulan "Neighbourhood Watch" gibi kurumlar buna örnek olarak verilebilir (Aydın, 2002:128).

Gönüllü güvenliği, kanuni dayanağı bulunup bulunmamasına göre, legal ve illegal gönüllü güvenlik olarak ikili bir ayırıma tabi tutarak inceleyeceğiz. Bu grup

önce belirtilen meslek özelliklerini göstermediği için bir meslek mensubu olarak değerlendirilemez.

1.5.1. Legal Gönüllü Güvenlik

Legal gönüllü güvenlik ise; belli bir kanuna dayanarak gönüllü ve ücretsiz olarak güvenlik hizmeti sunanlar için kullanılan bir tanımdır. Legal gönüllü güvenliğe Türkiye’den örnek olarak fahri trafik müfettişlerini ile gönüllü köy korucuları verebiliriz (Akçay, Kuyaksil;2005:8).

i-Fahri Trafik Müfettişliği

17.10.1996 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde görüşülerek 2918 sayılı “Trafik Kanunu”na eklenen Ek 6. madde ile denetim mekanizmasını genişletmek ve oto-kontrol sistemin yaygınlaştırmak amacıyla, yetkililere yardımcı olmak üzere belirli şartları taşıyan kişilere “Fahri Trafik Müfettişliği” görevi verilmesi kabul edilerek, trafik alanında ilk defa gönüllü güvenlik sisteminin uygulanmasına yasa ile izin verilmiştir (Kuyaksil, Tiyek, 2003:89).

Sürücülerin trafik kurallarına uyup uymadığını denetlemekle sorumlu olan yetkililere yardımcı olmak üzere Karayolu Trafik Güvenliği Kurulu’nca önerilen ve Karayolu Trafik Güvenliği Üst Kurulu’nca uygun görülen kişilerdir. Bunlar; 2918 sayılı “Karayolları Trafik Kanunu”nun suç saydığı fiilleri işleyenler hakkında işlem yapılması amacıyla, Emniyet Genel Müdürlüğü’nce kendilerine verilen tutanağı düzenleyerek aracın tescilli olduğu trafik kuruluşuna gönderilmek üzere en geç bir hafta içerisinde herhangi bir trafik kuruluşuna teslim etmek zorundadırlar (2918, 1996:md. ek-6).

ii-Gönüllü Köy Koruculuğu

442 sayılı “Köy Kanunu”nun 74. maddesine göre “...Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi mahsul zamanlarında çapulcular ve eşkıya türemiş ise yağmadan köy halkını korumak için köylünün eli silah tutanlarından lüzumu kadarını gönüllü korucu ayırarak bunların isimlerini bir kâğıda yazıp kaymakama götürür. Kaymakamın müsaadesi olursa bu gönüllü korucular asıl korucularla beraber yağmacılara ve eşkıyaya karşı köy ve köylüyü korurlar...” Hükmü uyarınca gönüllü köy korucusu

görevlendirilir. Gönüllü köy koruculuğunda, koruculara silah ve malzeme temini yapılmakta ancak kendilerine herhangi bir ücret ödenmemektedir.

iii-Fahri Av Müfettişliği

11.07.2003 tarih ve 4915 sayılı “Kara Avcılığı Kanun”unun 20. maddesinin 4. fıkrasında yer alan “...av koruma ve kontrollerinde Bakanlık görevlilerine veya güvenlik güçlerine gönüllü destek sağlamak üzere Bakanlıkça belirlenecek kişilere fahri av müfettişliği görev ve unvanı verilebilir...” hükmü uyarınca kurulan gönüllü kolluk kuvvetidir (K.A.K.,md.20-4). Fahri Av Müfettişlerinin görev ve yetkileri 3 Temmuz 2004 gün ve 25511 sayılı “Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi Eğitimi Görev ve Yetkileri ile Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmeliği”nin 12. maddesinin “c” ve “d” fıkralarına düzenlenmiştir. Buna göre fahri av müfettişleri, avlaklarda şüphelileri takip ve gözlem altında bulundurabilir, kişilerin av suçu işlenmesine mani olmak veya yasal avcılık yapmalarını sağlamak konusunda uyarılarda bulunabilir, av suçu işleyenler hakkında delil teşkil edecek araç plaka numaralarını alarak, olay mahallinde bırakılan diğer delil teşkil edecek şeyleri tespit ederek veya alıkoyarak, müdürlüklerden alacakları tutanağı iki nüsha düzenleyip, yakalanmalarını sağlamak üzere kolluk kuvvetlerine ve kanunla yetkili kılınan diğer makamlara bildirmekle mükelleftirler.

Kara Avcılığı Kanunu’na ve ilgili mevzuatların hükümlerine muhalefet edildiği tespit edildiğinde ve suç delillerinin olay mahallinden kaybolabileceği durumlarda, düzenledikleri tutanağı en kısa zamanda müdürlüklere veya bağlı birimlerine, genel kolluk kuvvetlerine veya kanunla yetkili kılınan diğer görevlilere teslim ederek veya haber vererek av suçu işleyenler hakkında işlem yapılmasını sağlarlar.

Konut ve üst araması ile araç içi araması yapamazlar, suç araç ve gereçleri ile av hayvanlarını avcılardan zapt edemezler. Av suçunda kullanılan araç ve gereçler ile vurulmuş av hayvanı olması ve avcılardan zapt edilmesi gerektiği hallerde en yakın köy muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri ile köy ve kır bekçilerine, av koruma memurları veya genel kolluk kuvvetlerine durumu bildirerek zapt edilmelerini sağlarlar.

1.5.2.İllegal Gönüllü Güvenlik

İllegal gönüllü güvenliği yaptıkları işin kanunlara uygun olup olmasına göre illegal meşru gönüllü güvenlik ve illegal gayri meşru gönüllü güvenlik şeklinde ikiye ayırmak konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Ancak burada illegal gönüllü güvenliğin bir görev olmadığı, bu işi yapanların herhangi bir kurumda güvenlik görevlisi olarak da çalışmadıklarının bilinmesi gerekmektedir. Yani bu kişiler sürekli olarak güvenlik görevlisi sıfatı taşımamakta, ancak yaptıkları herhangi bir faaliyet güvenliği ilgilendirdiğinde gönüllü güvenlik olarak değerlendirilmektedir (Akçay, Kuyaksil;2005:7). Bu kuruluşlar temizlik veya turizm şirketi adı altında kurulan ve koruma hizmeti sunan kuruluşlar ile koruma hizmeti sunma şartlarına haiz olmamakla beraber bu işi ücret karşılığı yapan kişilerdir.

1.6.Özel Kolluk

Özel kolluk, mal ve hizmetlerinin veya kendilerinin korunması için ücret karşılığı güvenlik hizmeti sunan, güvenlik hizmetinin sunduğu kişi, mal ve hizmetler ile ilgili olarak arama, tutuklama ve alı koyma gibi yetkileri olan kolluk kuvvetidir (Swol, 1999:23).

ETK'nın 3. maddesinde de ifade edilen tanıma göre genel kolluk dışında kalan, belirli kanunla kurulup belirli görevleri yerine getiren kolluk kuvvetidir (ETK.,md.3).

Toplumumuzun büyümesi ile birlikte kurumlarında büyümesi ve çeşitlenmesi, diğer taraftan da suç türlerinin artması, özel kolluğun miktarı ve çeşitliliği konusunda sınırlama getirmeyi mümkün kılmamaktadır. Zira hem kurumları korumak hem de toplumun düzenine karşı gelenlerle etkin bir şekilde mücadele etmek için özel kolluklara da ihtiyaç duyulmaktadır.

1.6.1.Ticari Özel Kolluk:

Türkiye'de özel güvenlik şirketleri genellikle başlangıçta temizlik şirketi olarak kurulmuş, temizlik işini yaptığı kurum veya kuruluşun özel güvenlik ihtiyacının ortaya çıkması üzerine güvenlik işini de alarak, özel güvenlik alanında faaliyet göstermeye başlamışlardır. Sektöre girişi, sektörde çalışma esas ve usullerini, çalışanların görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyerek sektörü denetim ve kontrol altında tutan ve bu sayede disipline eden, ayrıca özel güvenliğin hizmet standardını belirleyen herhangi bir yasanın olmaması, özel güvenlik sektörüne girişi

kolaylaştırmış, eğitimi ve esas uğraş alanı ne olursa olsun her isteyen bir şirket kurarak özel güvenlik hizmeti sunmaya başlamıştır (Akçay, Kuyaksil;2005:9).

Günümüzde ticari özel kolluk, ticari amaçlı olarak güvenlik hizmeti verilmesi ve ticari kuruluşların güvenlik görevlisi istihdam etmesi veya güvenlik ihtiyacının karşılanması ile ilgilidir. Diğer bir ifade ile, özel sektör tarafından ücret karşılığı güvenlik hizmetinin üretilmesi ile ilgilidir.

Ticari özel güvenlik hizmeti veren kişi veya kuruluşlar, ticari amaçla kişi, kuruluş, mal ve para için koruma ve taşıma gibi her türlü güvenlik hizmeti vermek üzere güvenlik elemanı istihdam eden şirketler ile emniyet kilidi veya alarmı üreten endüstriyel şirketler ve elektronik cihazlar ile uğraşan şirketler bu grupta sayılırlar (Aydın, 2005:72).

1.6.2.Body-Guard'lar

Body-guard, vücut gücünü kullanarak koruma hizmeti sağlayan kişiler için kullanılan ve İngilizceden aynen dilimize geçmiş olan bir deyimdir. Ancak body-guard deyimini ülkemizde, sadece beden gücüyle koruma hizmeti sunan kişiler yanında silahlı da olsa tek başına koruma hizmeti veren kişiler için de kullanılmaktadır. Hatta bazen silahlı veya silahsız olarak herhangi bir kişinin yakın korumasını yapan güvenlik elemanına da body-guard dendiğini görmekteyiz(Akçay, Kuyaksil;2005,9).

1.6.3.Özel Dedektiflik Büroları

Türkiye'de eski emniyet mensuplarından avukatlara, sendikacılardan subaylara kadar farklı kesimlerden insanların özel dedektiflik işiyle uğraştıkları (Bozkuş-Çilo,1998:8) ve 1994 yılı başlarında İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Eskişehir'de toplam 70'i aşkın dedektiflik bürosunun kurularak illegal olarak faaliyette buldukları gazete sütunları ile meclis tutanaklarında belirtilmektedir(TBMM. Tutanak Dergisi, s.55).

1.6.4.Özel Güvenlik Teşkilatı

2495 Sayılı kanun ile milli eğitim ve öğretim ve ekonomi ile devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunan baraj, enerji santralleri, rafineri, enerji nakil hatları, akaryakıt nakil, depolama, yükleme tesisleri ve benzeri yerlerle, sivil trafiğe açık, devlet eliyle işletilen hava meydanları ve limanlar, tarihi eserler, ören yerleri,

sit alanları, açık ve kapalı müzeler, sanayi ve ticari ve turistik tesislerin korunması için görev alan kolluk kuvvetidir (3832 sk. md 2) . Bu kolluk kuvvetleri özel şirketler vasıtasıyla değil 2495 sayılı yasaya göre özel güvenlik teşkilatı kurmakla yükümlü kurum ve kuruluşlar tüm koruma faaliyetlerini kendi güvenlik teşkilatı ile sürdürmek zorundadırlar. Bu yetkilerinin hiçbir ticari kuruluşa devredemezlerdi.

Günümüzde teknolojinin getirmiş olduğu yenilikler, toplumsal hayatı baş döndürücü bir şekilde değiştirmektedir. Toplumsal hayattaki değişimler ise, küreselleşme olgusunun etkisiyle tüm dünyada devlet anlayışının, dolayısıyla da devletlerin güvenlik sistemlerinin değişmesine neden olmaktadır.

Devletler, teknolojik ve toplumsal gelişmelere paralel olarak hızla artan suçlarla mücadelede, resmi güvenlik güçlerinin gerek sayıca, gerek mali yönden, gerekse de teknoloji ve bilgi birikimi yönlerinden yetersiz kalması, her olayı tüm ihtimalleriyle değerlendirerek istenilen seviyede tedbir alamamaları nedeniyle etkin olamamaktadırlar. Bu nedenle devletler artık güvenlik sektöründe de resmi güvenlik güçleri yanında, yetkisini, görev alanını ve çalışma şartlarını belirlemek suretiyle özel güvenliğin çalışmasına izin vermektedirler (Yılmaz, 1996:59-60).

Teknolojik gelişmeye paralel olarak elektronik ve teknolojik suçlardaki artışın yanında özel sektör işletmeciliğinin hızla gelişerek çok değerli bilgi, sermaye birikimi ve teknoloji gibi değerlere sahip olması, bilgisayar kullanması ve değerli bilgilerini bilgisayarlarda muhafaza etmeye başlaması, bombalama ve uçak kaçırma olaylarının artması gibi olaylar yanında bu sektörün uluslararası alanlarda faaliyet göstermeye başlaması, özel sektörün özel güvenliğe olan talebini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca özel sektörde, güvenliğin tam olarak sağlanamaması nedeniyle şirketin uğradığı zararın, suçlunun yakalanıp ceza almasından daha önemli olduğu fikrinin gelişmesi özel güvenlik sistemine talep oluşturan diğer bir etkidir. Bu hizmet tümüyle özel kesime devredilemeyeceğinden, özel sektörün sunacağı güvenlik hizmetlerinin alanlarını belirlemek ve belirlenen bu alanlarda çalışmasını sağlamak için sürekli gözetim ve denetim altında bulundurmak devletin yapması gereken görevdir. Çünkü dünyada en ideal ve sağduyu sahibi olan kişilerin ve çok iyi örgütlenmiş olduğuna inanılan teşkilatların bile denetlenmedikleri sürece, istenilen şekilde görev yaptıkları ender rastlanan olaylardandır (Tortop-İsbir-Aykaç,

1993:190). Devletler eğer özel sektörün sunduğu güvenlik hizmetlerini denetlemez ise, asli fonksiyonu olan güvenliği sağlama işini özel sektörün keyfi uygulamalarına bırakmış olacaktır. Bu nedenle devletler özel sektöre bıraktıkları güvenlik sağlama alanlarını kontrol ve denetim altında bulundurmaktadırlar.

Ancak; 2004 yılında çıkarılan 5188 sayılı yasa ile kişilerin silahlı personel tarafından korunması, kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulması veya güvenlik hizmetinin şirketlere gördürülmesi özel güvenlik komisyonunun kararı üzerine valinin iznine bağlıdır. Toplantı, konser, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde; para veya değerli eşya nakli gibi geçici veya acil hallerde, komisyon kararı aranmaksızın, vali tarafından özel güvenlik izni verilebilir (ÖGHK.,md 3). Hükümü ile özel güvenlik teşkilatlarının önü açılmıştır.

1.7.Özel Güvenlik Kavramı

Tarih boyunca farklı toplumlarda farklı yapılanmalar içerisinde yerine getirilmekte olan güvenlik hizmetleri sanayi devrimiyle bir dönüm noktasına girmiş ve güvenlik hizmetleri kendi içinde “dış güvenlik” yani savunma (defence) ve “iç güvenlik” (security) olarak iki temel alana ayrılmıştır. Sivil otoritenin sıkı denetiminde olan polis iç güvenlik hizmetlerinden sorumlu iken, dış güvenlik görev ve sorumluluk alanı olarak askere bırakılmıştır. Sanayi devrimi ile başlayan bu “iş bölümü” ve “uzmanlaşma” süreci çağdaş toplumların yönetim yapılanmalarının temel özelliklerindedir. Ancak bu durağan değil devam eden ve gelişen bir süreçtir. Çağdaş toplumlarda toplumsal yapı giderek daha da karmaşıklaşmakta ve iş bölümü de buna paralel bir oranda giderek daha da artmaktadır. Topluma hizmet eden bazı kurumlar kendi içlerinde uzmanlaşarak bölünmekte ve çoğalmaktadır. Günümüzde iç güvenlik-dış güvenlik ayrımında yeni bir açılım yaşanmakta ve daha önce polisin görev alanında olan bazı iç güvenlik hizmetleri özel güvenlik sektörüne devredilmektedir(Cerrah,2005:2).

Özel güvenlik; özel kanunla kurulmuş olan, görevli olduğu yer sınırları içinde o yerin düzenini sağlayan, meydana gelebilecek suçları önleyen, sorumlu bulunduğu yere karşı yapılacak saldırıları önleyen bu konuda gerektiğinde yasal yetki ve çerçevede silah kullanabilen, failleri yakalayan, ve kolluk kuvveti gelene kadar iz ve delillerin muhafazasını sağlayan kolluk kuvvetidir.

Bir başka tanıma göre özel güvenlik; belli bir kişi veya kuruluşun özel mülkiyetini, şahıslarını tehlikelere karşı ücret mukabili koruyan, kendi adına kar amacıyla çalışan kişiler veya şirketler bütünüdür (Yılmaz,1994:49).

Ancak her iki tanım da da özel güvenliğin sadece kişisel boyutu ele alınmıştır. Oysa özel güvenlik; mal varlığının, bilginin ve kişilerin korunmasında ve özel bir pazarın teklif edilen yapısı içinde bir grup aktiviteleri, hizmetleri, kanunları ve istekleri içeren bir zincirdir (Chagnon, 2003:83).

Güvenlik hizmeti gerek toplum hayatındaki önemi, gerekse de sunulmasındaki zorluklar açısından büyük önem arz eden bir kamu hizmetidir. Bu hizmet, insanların toplumsal hayatlarında kamu düzenini sağlayarak, birlikte yaşamalarına imkân vermesi dolayısıyla vazgeçemeyecekleri birincil ihtiyaçlarındandır. Çünkü insanların güvenlik ihtiyaçları karşılanmayınca diğer ihtiyaçlar ihtiyaç olarak görülemez. Diğer ihtiyaçların ortaya çıkabilmesi için öncelikle insanların can ve mal güvenliklerinin sağlanması gerekmektedir (Aydın, 2002:124-126).

Güvenlik hizmetlerinin özelleştirilmesinin açıklanması oldukça zor bir iştir. Özel güvenlik şirketlerini, bir ticari şirket olarak tanımlamaya çalışır isek, çalışmalarının ana hedefi kar amacı olan, bu şekilde motive edilen bir faaliyet alanı içinde düşünmemiz gerekir.

i-İç güvenlik Metod

ii-Kontrakçıl Metod

i-İç güvenlik Metod: Bir şirketin veya grubun güvenliği için özel gereksinimlere cevap vermeyi amaçlayan hizmetlerdir.

ii-Kontrakçıl Metod: Güvenlik ürünleri ile aletlerinin de satış ve pazarlamasını kapsayan, Firmalar, acenteler ve bireyler tarafından teklif edilen güvenliği amaçlayan hizmetlerdir.

Bununla beraber özel güvenlik görevlileri aracılığıyla korunmak ve bazı olayların aydınlatılması işi tarihi süreç içinde çeşitli şekillerde uygulanmıştır. Fakat bugünkü anladığımız şekilde organizeli ve profesyonel bir şekilde ve ticari amaçlı olarak geçen yüzyılın başından itibaren görmekteyiz. Özel güvenlik görevlilerini çalışma şekillerine göre aktif olarak çalışanlar ve pasif olarak çalışanlar olarak iki

gruba ayırabiliriz. Bir taraftan bu şirketlerin aktif olmayan çalışma alanlarından olan koruyuculuk ve bir bölgenin veya bir yerin kişilerle veya çeşitli alarm sistemli teknik aletlerle gözlemek şeklinde faaliyet göstermektedir. Diğer taraftan bazı güvenlik şirketlerinin faaliyet alanı ise dedektiflik ve herhangi bir konunun araştırılması, bilgi ve bulguların toplanması gibi faaliyetler yürütülmektedir (Karaman,2002:10).

Özel güvenlik hizmetlerinin veriliş şekillerine göre George ve Button beş kategoride şöyle bir sınıflandırma yapmaktadır.

1. Hiç müdahale olmayan model: Bu modelde ülke genelinde özel güvenlik şirketi kurmak ve bu hizmeti vermek için bir standart yoktur. Bu modele örnek ülkeler; İngiltere, Yunanistan ve İrlanda Cumhuriyeti verilebilir(George ve Button, 1994: 187-199).

2. Minimum dar model: Bu modele giren ülkelerde özel güvenlik şirketleri ile ilgili minimum standart vardır. Bu standart özel güvenlik görevlileri yani kişiler ile ilgili değildir. Bu modele örnek ülkeler; Avusturya, İtalya, Lüksemburg ve Amerika Birleşik Devletleri'nin 18 eyaleti verilebilir(George ve Button, 1994: 187-199).

3. Minimum geniş model: Bu modelde özel güvenlik şirketleri ile ilgili kanun ve tüzüklerde standartlar belirlenmiştir. Bu standartlar kişilerle ve çalışma şekilleri ile ilgilidir. Bu modele örnek ülkeler; Yeni Zelanda ve ABD'nin üç eyaleti sayılabilir(George ve Button, 1994: 187-199).

4. Çok yönlü dar model: Burada kanun ve tüzükler özel güvenlik şirketleri için çok yönlüdür. Örnek olarak özel güvenlik görevlilerinin eğitiminde 120 saat standardı belirlenmiştir. Bu modele örnek ülkeler; Finlandiya, Norveç ve Avustralya sayılabilir (George ve Button, 1994: 187-199).

5. Çok yönlü geniş model: Burada özel güvenlik şirketleri ve özel güvenlik görevlilerinin özel araştırmalardaki standartları kanun ve tüzüklerle belirlenmiştir. Bu modele örnek ülkeler; Belçika, Hollanda, İsviçre ve ABD'nin bazı eyaletleri örnek olarak sayılabilir (George ve Button, 1994: 187-199).

1.7.1 Özel Güvenlik Hizmetlerinin Özellikleri

Özel güvenlik hizmeti bir çeşit önleyici kolluk hizmetidir.

1. Belli bir kişi veya kuruluşun özel mülkiyetini, şahıslarını tehlikelere karşı korumak. Özel güvenlik hizmeti belirli bir kişi, kuruluş veya bölge ile sınırlıdır.

2. Koruma işlevi için söz konusu kişi veya kuruluşlardan belirli bir ücret almak. Özel güvenlik görevlileri veya şirketleri söz konusu hizmetleri karşılığında hizmet verdikleri kişi veya kuruluştan ücret almaktadırlar. Hizmetleri karşılığında alınan ücret koruma hizmetinin türü, risk oranı ile güvenlik şirketlerinin kira ücreti gibi koruma hizmeti dışındaki harcamaları ile de doğru orantılı olarak artmaktadır.

3. Özel güvenlik hizmetlerini kar amacı ile yürütmek. Özel güvenlik görevlileri veya şirketleri hizmetleri sunarlarken kar amacı gütmektedirler.

4. Görev alanı korunan kişi veya yer ile sınırlı bulunmak. Özel güvenlik görevlilerinin görev alanı sadece korumakla mükellef kılındığı kişi, kuruluş veya bölge ile sınırlıdır.

5. Zor kullanma yetkileri genel kolluk kuvvetlerinin yetkileri kadar geniş değildir. Özel güvenlik görevlilerinin zor kullanma yetkileri sadece korumakla mükellef kılındığı kişi, kuruluş veya bölgeye karşı yapılan saldırılar ile sınırlıdır. Bu alanlar dışında, araştırma, devriye gibi görevleri yerine getiremezler.

6. Silahlı veya silahsız görev yaparlar. Özel güvenlik görevlilerinin silah taşıma yetkileri, sadece korumakla mükellef kılındığı kuruluş veya bölge ile sınırlıdır. Bu alanlar dışında demirbaş silahlarını taşıyamazlar. Kendilerine ait zati demirbaş silahlar, şirket kuvvesine kayıtlı olup koruma hizmetlerinin yerine getirilmesi sırasında güvenlik görevlilerine zimmetle verilen görev haricinde ise kuruluşlarda muhafaza edilen silahlardır.

7. Bu hizmette çalışanlar özel güvenlik görevlisi olduklarını belirtir kıyafet ve işaret kullanırlar. Bu kıyafetler belirli kanun ve yönetmeliklerle genel kolluk kuvvetlerinin üniformalarının şekil ve renkleri ile bire bir örtüşmez.

1.7.2. Özel Güvenlik Faaliyet Alanları

Güvenlik güçleri korumakla görevli oldukları kişi ve tesisleri, güvenlik malzemeleri yardımıyla ve alanında eğitilmiş güvenlik görevlileri vasıtasıyla korurlar. Bu bağlamda teknoloji ile insan unsuru birbirinin tamamlayıcısıdır. Özel güvenlik faaliyet alanı koruma kelimesinin içeriği ile doğru orantılı olarak oldukça geniştir. Koruma hizmeti ve korunan kişi, mekân, mal ve hizmetin bulunduğu her alanda özel güvenlik görev yapabilmektedir.

Özel güvenlik sektörünün sunduğu hizmetler, teknoloji ağırlıklı olabileceği güvenlik personeli ağırlıklı da olabilir. Güvenlik alanlarının tamamında güvenlik görevlileri güvenlik malzeme ve donanımlarını kullanmak zorundadır. Özel güvenlik bu faaliyetlerini altı değişik şekilde yürütür. Bunlar;

I. Koruma Hizmeti

II. Para ve Değerli Eşya Nakil Hizmeti

III. Danışmanlık Hizmeti

IV. Araştırma (Dedektiflik) Hizmeti

V. Güvenlik Teknolojisi Sağlama ve Alarm - Sistem Cevap Merkezi Hizmetini kapsamaktadır.

1.7.3.Özel Güvenliğin Kronolojik Seyri

Özel Güvenlik hizmetlerinin tarihi gelişimine bakacak olursak, bunların geçmişlerinin M.Ö 100.yıllara kadar uzandığı ve bazı güvenlik hizmetlerinin sivil kişilerce yapıldığını görmek mümkündür.

Popüler inanın aksine özel güvenlik, modern gelişme ile orantılı bir meslek gibi değildir. İnsanlar, tarihin en eski zamanlarında bile mallarını ve yaşamlarını koruma işi en yaşlı adamlar tarafından üstlenilmiştir.Arkeolojik kazılar ve tarihi kanıtlar; en ilkel insanların güvenlik kaygıları, temel güvenlik tekniklerini geliştirmelerini sağlamıştır. Mağara çizimleri ve diğer kanıtlar en eski insanların, sosyal kuralların uygulanması ve korunmasını ile ilgilendiklerini açıkça göstermiştir. O zamandan bu zamana bu ihtiyaçların karşılanması, kamu ve özel güvenlik, modern günümüz hukukunun uygulanmasının gelişmesi ve bu gelişme, geçmişte iç

içe girmiş ve ayırt edilemez görevlerin günümüzde iki ayrı ve farklı görev olarak ayrılması ile sonuçlanmıştır. Kabile toplumlarında ihtiyaçlar temeldi. Muhtemelen güvenlik, hayvan hırsızları ile çapulcuların, hayvanları diğer kabile üyeleri uyurken yiyip bitirmelerinin engellenen ötesine gitmemiştir (Christman,www.iapsc.org,11 Nisan 2006).

Yasaların henüz var olmadığı dönemlerde, kabilelere ait geleneklerin var olduğu, ihlalcilerin tanınması ile birlikte cezalandırılmak üzere kabile şefinin önüne getirildiği ve cezalandırıldığı bilinmektedir. Çünkü özel güvenlik ve kamu, hukukunun uygulanmasında ortak kaynaklardır. Onların gelişmesi ve ikiye ayrılmaları yakın zamanlarda olmuştur M.Ö. 100-500 (Roma İmparatorluğu Dönemi) Yüzyıllarında, özel mülkün ve kişilerin korunması için çalışan istihdam edilmesi anlamına gelen özel güvenlik olgusunun geçmişi Roma İmparatorluğu'na kadar uzanmaktadır (Christman,www.iapsc.org,11 Nisan 2006).

Roma hukuku ilk olarak 20 maddelik geniş bir tayfı kapsamıştır. Roma İmparatoru Augustus, şehri korumak için “**Cohort**” adı verilen tabur oluşturmuştur. Cohort üyeleri “**praetorians**” olarak bilinirdi ve yakın tarihte ünlü “praetorian guard” birçok tarihçi tarafından ilk polis gücü olarak düşünülmüştür. “**Praetorian guard**” üyeleri askeri personellerdir. Augustus’ un hükümdarlığından sonra, “**Vigiles of Rome**” adı verilen “şehir gözetleyen görevliler” anlamına gelen sivil bir grup oluşturulmuştur(Christman,www.iapsc.org,11 Nisan 2006). Bu grubun amacı Roma şehrini yangınlar konusunda uyarmak ve yangınlara zamanında müdahale etmektir. Zira o zamanlarda Antik Roma’da yangın önemli bir problemdi. Aynı zamanda hem bir polis hem de bir itfaiye görevlisi olan “vigiles”lerin sayısı ilk olarak Sezar döneminde artırılmış ve daha sonraları bu görevlilere olan ihtiyacın genişlemesine bağlı olarak yeni vergiler aracılığı ile kaynak yaratılarak “vigiles”lerin sayısı artırılmaya devam edilmiştir. Gece bekçileri konumundaki bu görevliler orta çağ boyunca da varlığını korumuş ve modern devletin ortaya çıkışı ile birlikte güvenliğin devletin temel görevlerinden biri haline gelmesi ile artık devlet tarafından yerine getirilen bir hizmet biçimini almıştır.(Haspolat, 2005:1)

M.S.500-1066 yılları arasında (Anglo-Sakson Dönemi) İngiltere, şimdiki Birleşik Devletlerin kuruluş yasası gelene kadar, 500. yıllardan 800’lü yılların

sonuna kadar karmaşa ve kararsızlığın ülkesiydi. Roma İmparatorluğunun fethindeki başarısızlık, İngiltere’de, amaçsız, genel yönetim eksikliği ve kuvvetli bir liderin gelmemesi birkaç yüz yıl süren fırtınalı bir dönemin gelmesine neden olmuştur (Christman,www.iapsc.org,11 Nisan 2006). İngiltere’deki yasal düzenlemelerin başlangıcı Kral Alfred (872-901) zamanında olmuştur. Alfred, dünyadaki devam eden ve değişen yasal düzenlemeleri etkilemiştir. Alfred’in bu etkisinin iki nedeni vardır. Bunlar;

1. Ülkedeki krallıklar arasında devam eden yaygın, sınırsız ve ülkede barışı sağlama adına yaptıklarını söyledikleri anlamsız savaşları durdurması,

2. Kesin suçları kapsayan özel cezaları da içeren birtakım yasalar koymasındır (Christman,www.iapsc.org,11 Nisan 2006).

Anglo-Sakson dönemi güvenlik geleneğinde, kralın emirlerinin uygulanması ve kamu düzeninin korunması küçük yerel gruplar tarafından yapılmaktaydı. Bu şekildeki güvenlik sisteminde her kasaba kendi güvenliğini ve kamu düzenini kendisi sağlamakla mükellefti. Sakson kanunlarına göre her bir grup vatandaşın güvenliğinin sağlanması için bir kişinin görevlendirilmesi gerekmekte ve bu durum **tything** diye adlandırılmaktaydı. Her dokuz komşudan birisi bu görevle görevlendirilirdi. Bu kişilerin görevleri suçun işlenmesine engel olmak, suçlulardan haberdar olmak, onları yakalamak ve kralın vergilerinin tam olarak toplanmasını sağlamaktı (Bünyan,1983:59). Bu sistem gönüllü polislik gibi görünmektedir. Bu sistemde güvenlik görevlilerine (tything) herhangi bir ücret ödendiği belirtilmemiştir. Bunların atanması o yöredeki soylu kişiler tarafından yapılmaktaydı (Brogden, Jefferson ve Walklate,1988:51-51).

1215 yılında Winchestre eyaletinde çıkarılan bir kanuna göre, her vatandaş kendi malını hırsızlara karşı korumada kendisi sorumlu tutulmuştur. Bu mal sahiplerine, hırsızları yakalama ve ceza verme hakkı tanınmıştır. Herkesin kendi malını kendisinin koruması veya herkesin kendi bölgesinde kendisinin kolluk görevi yapması, suçun önlenmesinde yeterli olmamaktaydı. Bununla beraber, o bölgedeki otorite sahipleri gece ve gündüz suç işleyenleri tespit etmek ve yakalamak için kasaba gözetleyicileri görevlendirmişlerdir. Zamanla bunlar da yetersiz kalınca, 1361 yılında çıkan kamu düzeninin sağlanması ile ilgili kanuna göre, her kasaba yerleşim

yeri, devamlı olarak bu işte görevli 3-5 kişiyi, suçun önlenmesi, suçluların yakalanması ve şüpheli kişilerin kontrol edilmesi görevi ile görevlendirmişlerdir (Lee,1995:43-45). Bu şekilde sistem çok az değişikliklere uğrayarak 1600'lü yıllara kadar gelinmiştir.

16. Yüzyılda (1600'lü yıllarda,) adalet sistemindeki yavaşlama ve geriye gidiş nedeniyle yapılan yenilik ve değişim, tüccarlar mallarını korumak için özel güvenliğin geliştiği görülmektedir. Tüccarlara ait olan bu güvenlik görevlileri şehirlerde koruma bölgeleri oluşturmuşlardır. Bu bölgelerde suçu önlemek ve olası yangınları erken haber vermek için gece devriyelerinin görevlendirilmeleri oldukça popülerdi (Christman,www.iapsc.org,11 Nisan 2006).

1663 yıllarında ticari kurumların ortaya çıkmaya başlaması ile Londra'da özel olarak bu iş için görevlendirilmiş ve çok az maaşlı olarak şehir gözetleyicileri ve gece şehir caddeleri koruyucuları görevlendirilmişlerdi (Emsley,1991:18-19). Ancak bu kuruluşlardan ticari mallarının gece korunması karşılığında bu görevliler tarafından "shiver ve shake" adı altında zorla koruma ücreti alınmıştır (Christman,www.iapsc.org,11.04.2006).

Endüstri devrimi, ticaretin gelişmesi ve şehirlerdeki nüfus artışları nedeniyle İngiltere'de, Londra dışındaki Manchester ve Birmingham gibi kasabaların büyümesine sebep olmuştur. Fakat bu şehirlerde çalışanların aldıkları ücret çok düşüktü, özellikle de savaş döneminde daha da düşmekteydi.

18. yüzyıldan itibaren iş miktarının artması, gelişmekte olan bölgelerdeki aktivitelerin artması ve ortaya çıkan güvenlik sorunu, gelişmiş ürünlerin ve teknolojik metotların farklı kullanımı nedeniyle özel güvenlik konusundaki taleplerin artmasına neden olmuştur.

Özellikle 19. yüzyılın başlarından itibaren özel güvenlik hizmetlerinde büyük bir ilerleme olmuş, 1990'lı yılların başlangıcından itibaren dünyada hızlı bir büyüme trendine giren sektör 100 milyar dolarlık bir hacme ulaşmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde; Birleşik Amerika'da özel güvenliğin ilk işaretleri gece bekçiliği biçiminde ortaya çıktı. Görevleri gelişi güzel yanan ateşleri araştırıp kasabayı çıkacak bir yangına karşı uyarmak olan gece bekçileri esasen bir özel güvenlik hizmeti veriyordu.

Gerçek anlamda özel güvenliğin işaretlerini bugün Amerika’da görmekteyiz. 1800’lü yılların ortalarında Amerika’da eyaletler arası demiryolu sistemlerinin gelişmesi, hırsızlar için; soygun, hırsızlık ve kamu mallarını yağma etme fırsatı doğurdu. Bu genel kolluk kuvvetlerinin kontrollerinin çok ötesinde bir durum ihtiva ediyordu. Bu durum, özel güvenlik endüstrisinin erken gelişimini sağladı (Albenese,1986:87).

Allan Pinkerton, 1855 yılında altı demiryolunu korumak için ilk dedektiflik bürosunu kurarak demiryolu şirketine kiraladı. Amacı; demir yollarını hırsızlardan ve endüstri casusluğundan korumaktı. 20.yy başında işçiler güç kazanınca özel güvenlikte güç kazandı. Grevler sükûnete kavuşturmak ve mülkiyeti yoldan çıkmış grevcilerden korumak için büyük bir ihtiyaç ortaya çıkınca Allan Pinkerton ve özel örgütü yardıma koştı bu gelişme 2. dünya savaşı 1960’lar boyunca sürdü. Derlenen bilgileri korumak için daha çok güvenlik ihtiyacı belirince şirketler bu ihtiyacı karşılamak için yüklü miktarda özel güvenlik görevlisi kiralarak özel güvenliğe yöneldiler (Albenese,1986:87).

Çalışmasının birinci yılında, 751 kişilik bir ekiple suç işleme ihtimalinin olduğu korunmasız iş yerlerinin bulunduğu alanlarda devriye hizmeti verdi. Bu arada 440 çalışanın görevleri esnasında kötü davranışlarını tespit ederek görevlerini bıraktırdı. 1850’lerin sonundan 1860’ların başına kadar Pinkerton şirketi modern genel polisten daha modern görüntüsü verdi (Albenese,1986:87).

Özel güvenlik şirketleri hakkında diğer bazı görüşlerde 20. Yüzyılın ortalarına doğru gayet masumane bir şekilde başladığı ve bazı üst seviyede kişilerin boşanma ile ilgili delillerin toplanması ile ilgili işlerde kullanıldığı belirtilmektedir. Bu güvenlik şirketleri zamanla endüstriyel alanlarda faaliyet göstermeye başladılar (Karaman,2002: 29).

20. yüzyılın yarısından sonra “Garnier” adlı dedektif şirketi kurulmuştur. Garnier dedektif şirketi ilk defa çok yönlü olarak güvenlik konularında araştırmalar yapan bir şirket olarak kurulmuştur. Bundan sonra diğer güvenlik şirketleri bunun yolunu takip ederek 20. yüzyılın şirketleri doğmaya başlamıştır (Draper, 1978:16).

Amerika Birleşik Devletlerindeki, özellikle 1945 yılından sonra özel güvenlik endüstrisi hızla gelişmeye başladı. Yapılan araştırmalar Kuzey Amerika’da ikinci

Dünya Savaşından sonra özel güvenlik şirketlerinin, hızlı büyümeye başladığını göstermektedir. Fakat bu sadece Kuzey Amerika’da değil aynı şekilde dünyanın çeşitli ülkelerinde bunun böyle olduğu açık bir şekilde görülmektedir (Shearing, Stenning,1997:9).

Amerika Birleşik Devletleri’ndeki özel güvenlik endüstrisinin hızla gelişmesi sonucu öyle bir hal aldı ki; ülkedeki polis memurlarının oranı özel güvenlik personeline kıyasla 1/3 olarak tahmin ediliyordu (Gerden, 1998:24).

1926 yıllarında, Arnold Konzler adlı bir kişinin, teknik ve mekanik cihazların taşınması ile ilgili bir şirket kurarak özel güvenlik hizmeti sunduğu kaydedilmektedir (Draper, 1978:12).

1935 yılında ise İngiltere’nin tanınmış güvenlik şirketlerinden olan “Securicor” adlı ilk şirketinin kurulduğu bilinmektedir (Bowden, 1977:246).

Genel hatlarıyla bakıldığında, tüm dünyada 1950’li yıllardan sonra organize suçlarda hızlı bir artış olduğu gözlenmektedir. Bu tarihten sonra neden bu şekilde bu suçlarda artış olduğu sorusuna karşılık, o dönemde polis sayısının oldukça az olduğu veya bu çeşit suçlarla mücadele edecek kadar sayıda olmadığı şeklinde bir yorum getirilmektedir. Buna benzer suç çeşitlerinin ortaya çıkmasıyla, polisin suç önlemedeki rolü ve sorumluluk alanı değişmeye başladı. Polis bazı görev alanlarından çekilmeye başladı. Örnek olarak, bankalarının güvenliğinin sağlanması, para taşınırken yapılan koruma aracı görevi ve çeşitli müzik gösterileri, futbol karşılaşmaları gibi nedenlerle bir araya gelen kalabalıkların kontrol edilmesi gibi görevler sayılabilir. Aynı zamanda özel güvenlik şirketleri, polisin bu görev alanlarına giren işlerde daha ucuz maliyetiyle ve daha etkili bir şekilde görev yapmaya başladı (Bowden, 1977: 254-255). Diğer taraftan özel güvenlik şirketlerinin gelişmesi ile ilgili olarak Armstrong ve Carson şöyle demektedir; halkın güvenliğinin geleneksel olarak polis tarafından sağlanması konusunda polis yetersiz kalmaktadır. Yüksek derecede suç sayısının artması, yoğun trafik problemleri ve uyuşturucu suçlarının artması polisin halkın ev güvenliğini sağlamasında yeterli olamadığı ortaya çıkmıştır. Polis ve özel güvenlik sektörünün işbirliğiyle suç ve suçlularla mücadelede iyi sonuçlar alınacaktır. Fyfe özel güvenlik şirketlerinin hızla büyümesini farklı bir açıdan iki faktör üzerinde durarak şöyle değerlendirmektedir;

Polis, özel mülklerin korunması ve güvenliği için buralara devriye çıkarma konusunda isteksiz olmalıdır. Diğer taraftan da, özel mülk sahiplerinin kendi mallarının korunması hususunda ve güvenliğin sağlanmasında özel güvenliği tercih etmeleridir (Fyfe, 1995: 759-778).

Ülkemizde ise özel güvenlik kavramının temeli 1957 yılına dayanmaktadır. Türkiye'deki özel güvenlik kavramının ve ihtiyacının başlangıcını barajların korunması teşkil etmektedir.

Hirfanlı Barajı inşaatı sırasında 1957-1958 yıllarında bazı sabotaj olayları yaşanmıştır. İki yangın ve bir dolgu beton çökmesinden sonra polis konuyla ilgilenmeye başlamış, bu arada üçüncü yangın da yaşanmıştır. Türbün ve jeneratörlere sabotaj yapılması ise son anda önlenebilmiş, Yugoslavya ve Bulgaristan göçmenleri arasından devşirilen sabotörler yakalanmış böylece Özel güvenlik konusu ilk kez 31 Ocak 1966 tarihinde, Milli Güvenlik Kurulu'nda görüşülmüş, MGK'nın 97 sayılı kararı ile barajların güvenliği bağlamında Türkiye gündemine girmiştir (Gülcü; 2004:3).

1960 yıllardan sonra, özellikle büyük şehirlerin hızla sanayileşmesi sonucu olarak buralarda iş gücü ihtiyacından dolayı hızlı bir nüfus artışı yaşanmıştır. Bu hızlı sanayileşme ve nüfus artışı sonucu özel sanayi kuruluşları kendi güvenliklerini kendileri sağlama yoluna gitmişler, bu durum da özel güvenlik şirketlerinin sayısının hızla artmasına neden olmuştur.

Bu fiili durum, 27.07.1981 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 2495 sayılı "Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun" ile hukukilik kazanmıştır. Bu kanuna göre nerelerde özel güvenlik teşkilatlarının kurulabileceği şöyle belirtmektedir;

"Milli ekonomiye veya devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunan, kısmen veya tamamen yıkılmaları, hasara uğratılmaları veya geçici bir zaman için dahi olsa çalışmadan alıkonulmaları, ülke güvenliği, ülke ekonomisi veya toplum hayatı bakımından olumsuz neticeler yaratacak kamuya veya özel kişilere ait kurum ve kuruluşların sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma, burada bulunanların zorla işten alıkoyma, sağlıklarını ve vücut bütünlüklerini tehdit ve tehlikelere karşı koruması ve güvenliklerinin sağlanması. Yurt dışına giriş çıkış yapılan yerlerde giriş

ve çıkışa yarayan belgelerin kontrolü ile giriş çıkış işlemlerinin yapılması aranan ve giriş çıkışı yasaklananların resmi güvenlik görevlilerine tesliminin sağlanmasıdır. Askeri kurum ve kuruluşlarla, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı ve Emniyet Teşkilatına ait kurum ve kuruluşların korunması özel mevzuatlara tabidir” (2495sk., md. 1).

Türkiye’de 2495 sayılı kanun hükümlerine göre kurulmuş olan özel güvenlik teşkilatlarında ki personel sayısı, 1997 itibariyle istatistiklerde 60.000 civarında olduğu belirtilirken, 2000 yılında bu sayının 106.208 olduğu görülmektedir. Bu verilere göre, dört yıl gibi kısa bir sürede özel güvenlik görevlilerinin sayısındaki artışın %70 civarlarında olduğu ortaya çıkmaktadır. Birde 2495 sayılı kanun hükümlerine dayanmayarak güvenlik hizmeti veren kuruluşlar bulunmaktadır. Bunların herhangi bir kaydı olmadığı için tahminen 50.000’in üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Bununla ilgili olarak Ünal’ın da belirttiği gibi, önceleri hiçbir esasa bağlı olmadan ve hatta temizlik firmaları olarak çalışmaya başlayan ve bir ara faaliyeti yasaklanan bu kuruluşlar, ihtiyacın patlama noktasına gelmesi karşısında; İçişleri Bakanlığı bir genelge yayınlayarak bu tip hizmetlerin verilmesine olanak tanımıştır (Ünal, 2000:7).

İKİNCİ BÖLÜM

2. 5188 SAYILI KANUN TEMELİNDE TÜRKİYEDEKİ ÖZEL GÜVENLİK UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Özel güvenlik sektörünün uzunca bir süreden beri beklediği yasa 10 Haziran 2004 tarihinde TBMM’de görüşülerek kabul edilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki; yasa sektördeki hemen hemen tüm tarafların görüşleri alınarak, oldukça şeffaf ve demokratik bir katılımı hazırlanmıştır. Ayrıca bu alanda, dünyadaki mevcut birçok ülkenin ve özellikle Güvenlik Sistemleri ve Organizasyonları Derneği (GUSOD)’ un temin ederek çevirisini yaptırdığı Avrupa Birliği ülkelerinin yasalarının incelenmesi ve ülke şartları da göz önüne alınarak oldukça sade, kısa, anlaşılabilir ve uygulanabilir esnek ve Avrupa standardında bir düzenleme ile bu alanda çok köklü yenilikler getirilmiştir (www.cetin-group.com 01.11.2004).

Artan terör ve hırsızlık türü suçlar karşısında çoğu özel sektör kuruluşlarının, kendi işçilerinden oluşturduğu güvenlik görevlileri ile başlayan kanun gerekliliği, nihayet 24.07.1981 tarihinde kabul edilerek yayımlanan 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun” un yürürlüğe girmesiyle karşılanmıştır. Ancak temizlik şirketi, turizm şirketi vb. dallarda faaliyet gösteren bir takım özel sektör kuruluşlarının, yasal olmamasına rağmen özel güvenlik hizmetleri vermeye başlamasıyla birlikte; yetki ve sorumluluk, bireysel ve toplumsal hak veya hukuk ihlalleri ve daha birçok konu üzerinde ortaya çıkan tartışmalı durumların ortadan kaldırılması noktasında, İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü’nü genelgeler yoluyla çözüm arayışına yöneltmiştir.

Bakanlık ve Emniyet Genel Müdürlüğü özelinde ortaya konan bütün bu düzenleme çalışmalarının, zaman zaman daha karmaşık durumlar yaratması veya sektörün istek ve beklentilerini karşılayacak düzeyde olmaması ve hatta sivil beklentilerin giderek daha yüksek sesle dile getirilmesine bağlı olarak Özel Güvenlik alanında yeni bir yasal düzenlemenin gerekliliği de kaçınılmaz hale gelmiştir. İşte bu zorlamalar ve beklentiler doğrultusunda 5188 sayılı yasa hazırlanmış ve yürürlüğe girmesi sağlanmıştır.

2.1 Genel Olarak 5188 Sayılı Kanun

5188 sayılı kanun ile hukuk literatürümüze ilk defa “özel güvenlik şirketi” ve özel güvenlik personelinin özel eğitim kuruluşlarınca da yapılacağı girmiş ve büyük bir değişiklik olarak addedilmiştir.

2495 sayılı kanun, uzun ve kapsamlı bir şekilde özel güvenlik hizmetlerinin amaç ve kapsamını belirtirken, 5188 sayılı kanun, “.... Özel güvenlik hizmetlerinin, kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette...” (ÖGHK., md.1) olduğunu belirtir.

Önceki yasada, yasal olarak kurulmuş olan herhangi bir özel güvenlik teşkilatının, maksat veya faydasının ortadan kalkması halinde Bakanlıkça kaldırılabilirliği belirtilirken; (2945 sk., md.6) 5188 sayılı kanunda böyle bir uygulamadan söz edilmez. Şu halde yeni kanun, özel güvenlik teşkilatlarının kuruluş ve ortadan kaldırılmalarına ilişkin şartları ve bu bağlamda denetiminde aranacak hususları açıkça belirtmiştir. Özel güvenlik teşkilatlarının, hangi hallerde kapatılacağı ve bunların yönetici yahut sorumlu personelleri hakkında uygulanacak tedbirler yasanın düzenlemeleri arasındadır. “....Amacı dışında faaliyet gösterdiği veya suç kaynağına dönüştüğü tespit edilen şirketlerin ve özel eğitim kurumlarının faaliyet izinleri iptal edilir...” (ÖGHK.md.22).

Yeni kanun ile sadece özel güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili şirket kurulabileceği belirtilirken, başka alanlarda faaliyet gösteren (temizlik, turizm, vb..) şirketlerin ek olarak özel güvenlik hizmeti sunması da yasaklamıştır. Gerek özel güvenliğe ihtiyaç duyan kişi veya kuruluşlar ve gerekse bu hizmeti yapacak şirketlerin belli şartlar dâhilinde izin ve ruhsat alabilecekleri, yine 5188 sayılı kanun ile belirlenmiştir.

2495 sayılı kanunda gerekli karar ve izinleri veren, “Özel güvenlik teşkilatı il koordinasyon kurulu’nun ” ismi, 5188 sayılı kanun ile değiştirilerek “Özel güvenlik komisyonu” oluşturulmuş ve ayrıca ilk defa bu komisyonda sivil kökenli üye (ticaret odası, sanayi odası temsilcileri) dahil edilerek, komisyon kararlarının alınmasına ilişkin demokratik bir usul de geliştirilmiştir.

Yeni kanunla, güvenlik şirketlerinin yöneticilerinin en az 4 yıllık yüksek okul mezunu olmaları şartı getirilmiştir. Bu durum özel güvenlik teşkilatları açısından

nitelik tartışmalarının ortadan kaldırılması adına, atılan ciddi bir adım olarak değerlendirilmelidir.

2495 sayılı kanunda, “özel durumlarda (sıkıyönetim, grev, lokavt vb.) valinin emri ile genel kolluğa yardımcı olur” (2495 s.k., md.27) şeklindeki düzenleme ile özel güvenlik teşkilatlarının genel kollukla çalışma esaslarına atıfta bulunulurken, yeni kanunda bu durum açık olarak belirtilmemiş ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile valilerin ek önlemler alılabileceği belirtilmekle yetinilmiştir.

5188 sayılı yasada daha önce genel olarak geçilen ve açık olmayan özel güvenlik görevlilerinin yetkileri açık ve anlaşılır bir biçimde belirtilmiştir. Buna göre görev alanı dahilinde kimlik sorma, çeşitli teknik cihaz, araç ve teçhizatların kullanılması ile arama ve kontrol yapma, suçüstü halleri ile görev alanı dahilinde işlenen suçlara ilişkin yakalama yetkisi getirilmiştir(ÖGHK.,md.7).

2495 sayılı kanunda sık sık tartışmalara yol açan silah kullanma yetkisi yeni kanun ile özelleştirilerek TCK 25., MK 981. ve BK 52.” ye göre “zor kullanma” başlığı altında tanımlanmıştır. Öte yandan aynı yasa ile silahlı özel güvenlik teşkilatı kurma hususu açıklığa kavuşturulmuş ve bu anlamda özel bir uygulama alanı oluşturulmuştur. Aynı kanunda, hangi koruma ve güvenlik hizmeti için ne miktar ve özellikte ateşli silah bulundurulabileceği, silahların nasıl temin edilebileceği, özel güvenlik görevlilerinin silahla görev yapamayacağı yerler”... Kişilerin silahlı personel tarafından korunması, kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulması veya güvenlik hizmetinin şirketlere gördürülmesi özel güvenlik komisyonunun kararı üzerine valinin iznine bağlıdır. Toplantı, konser, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde; para veya değerli eşya nakli gibi geçici veya acil hallerde, komisyon kararı aranmaksızın, vali tarafından özel güvenlik izni verilebilir.

Kişi ve kuruluşların talebi üzerine, koruma ve güvenlik ihtiyacı dikkate alınarak, güvenlik hizmetinin istihdam edilecek personel eliyle sağlanmasına, kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulmasına ya da bu hizmetin güvenlik şirketlerine gördürülmesine izin verilir. Bir kuruluş bünyesinde özel güvenlik birimi kurulmuş olması, ihtiyaç duyulduğunda ayrıca güvenlik şirketlerine hizmet gördürülmesine mani değildir.

“Komisyon, koruma ve güvenlik hizmetini yerine getirecek personelin, bulundurulabilecek veya taşınabilecek silah ve teçhizatın azamî miktarını ve niteliğini, gerekli hallerde diğer fizikî ve aletli güvenlik tedbirlerini belirlemeye yetkilidir. Havalimanı ve liman gibi yerlerde alınacak güvenlik tedbirlerine ilişkin uluslararası yükümlülükler saklıdır...”(ÖGHK, md.3)şeklinde yeni bir düzenleme ile açıklığa kavuşturulmuştur.

Daha önceki kanunda “...gerektiğinde sivil savunmaya yardım eden...” (2495 s.k., md.9) özel güvenlik görevlileri, 5188 sayılı kanunla gerek tabi afetlerde ve gerekse yangın ve imdat istenmesi halinde, görev alanındaki iş yeri ve konutlara girme hakkını elde etmiştir (ÖGHK.,md.7/3).

Yeni kanunla olay yeri ve delillerin korunması konularına yer verilerek bu konudaki eksiklik giderilmiş ve özel güvenlik görevlilerinin olay yerinin korunmasında aktif olarak rol üstlenmelerine olanak sağlanmıştır (ÖGHK.,md.7).

Özel güvenlik görevlisi olabilme konusunda da düzenlemeye gidilen yeni kanuna göre; özel güvenlik görevlisi olabilmek için daha önce en az ortaokul mezunu olmak yeterli iken, yeni kanunla en az lise mezunu olmak gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca daha önce askerlik şartı aranırken yeni kanunla 18 yaşını doldurmuş olmak yeterli görülmüştür (ÖGHK.,md.10.).

Eski kanunda, özel güvenlik görevlisi olabilmenin önkoşulu; yüz kızartıcı ve terör suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak iken yeni kanunla, suç kapsamı genişletilmiş ayrıca sağlık şartları ayrıntılı olarak açıklanmıştır (2495 sk.,md.16). Öte yandan; yeni kanunla özel güvenlik görevlisi olabilmek için, “120 saatlik özel güvenlik temel eğitiminin” başarı ile tamamlanmış olması gerekliliği de getirilmiştir (5188 sk.,md.10). Böylece gerek eğitim ve gerekse sağlık ve diğer koşullara ilişkin olarak geliştirilen ön koşullar temelinde, özel güvenlik personelinin/görevlilerinin niteliklerinin yükseltilmesi amaçlanmıştır.

Özel güvenlik görevlileri, şirketleri, eğitim kurumları ve yöneticilerinin çalışma izni belli süreye bağlanmış (5 yıl) bu süre sonunda “yenileme eğitimi” ve belgelerin yenilenmesi şartı (ÖGHK.,md.11) ile özel güvenliğin denetim ve işlevselliği konularında sistemleşmeye gidilmiş, aynı zamanda özel güvenlik

görevlilerinin bilgi ve becerilerini de yeni şartlar ekseninde yenilemelerine olanak da sağlanmıştır.

Özel güvenlik görevlilerine valilikçe standart kimlik kartı verilerek bu konudaki çeşitlilik ortadan kaldırılmıştır. Silahlı veya silahsız görev yapan görevlilerin kimliklerine işlenmesi, kimliksiz görevlilerin yetkilerini kullanamayacağı hükmü ile bir disiplin oluşturulmaya çalışılmıştır.

Yeni kanunla özel güvenlik görevlilerine sendikal haklar da tanınmıştır. Özel güvenlik teşkilatlarının denetlenmesi daha önce Bakanlık, valilik, jandarma ve emniyet kuruluşları tarafından yapılırken, yeni kanunla denetlemenin sadece Bakanlık ve Valilikler tarafından yapılması uygun görülmüştür. Ayrıca denetim kapsamı genişletilmiştir.

Eski kanunda özel güvenliğin eğitim sorumluluğu İçişleri Bakanlığı denetiminde iken yeni kanun ile bu konuda eğitim vermek için özel şirketlerin kurulabileceği hükmü getirilmiştir. Eğitimlerde uygulanacak program ve eğitimcilerin niteliği, eğitim yöntemi, ders süreleri yeni kanunda açıkça belirtilmiştir.

2.2 Türkiye’de Mevcut Özel Güvenlik Uygulamaları ve Alt Yapısı

2.2.1 5188 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Özel Güvenlik Teşkilatları

Özel güvenlik teşkilatları; Milli Ekonomi ve toplumsal yaşam bakımından olumsuz sonuçlar meydana getirebilecek olan kamu ve özel kişilere ait tesislerin, başta sabotaj olmak üzere hırsızlık, yangın ve yağma ile bir ülkede önem arz edecek yerli ve yabancı kişilerin her türlü tehdit ve tehlikelere karşı korunması, amacıyla kurulmaktadır.

Özel güvenlik teşkilatları görevleri itibariyle dört kısımda incelenir. Bunlar;

- a) Özel eğitim kurumu,
- b) Özel güvenlik birimi,
- c) Özel güvenlik şirketi,
- d) Alarm merkezi,

2.2.1.1. Özel Güvenlik Eğitim Kurumu

Günümüzde başta bilim ve teknoloji olmak üzere her alanda hızlı bir değişme ve gelişme yaşanmaktadır. Toplumumuzun da bu değişimlere ve gelişmelere ayak uydurabilmesi nitelikli eğitime bağlıdır.

Bilgi toplumunda eğitim, bireysel ve toplumsal yaşam açısından oldukça önemli ve vazgeçilmez bir tümleyen haline gelmiştir. Devletler vatandaşlarını eğitebildiği oranda güçlenmekte ve diğer devletlere karşı söz sahibi olmakta, bireyler kendilerini eğitebildikleri oranda kişilikli ve saygın olabilmektedir. Toplumlar, iyi eğitilmiş bireylerin çokluğu ile gelişebilmektedirler. Dünya ülkelerinde meydana gelen hızlı gelişme ve değişmeler ile özellikle, kamu hizmetlerini yerine getirecek kuruluşların iş hacimleri ve verilen hizmetin niteliği eskiye göre değişim göstermektedir. Sürekli gelişmeler ile yeni nitelikler kazanan hizmetleri, geçmişin deneyim ve becerisi ile yerine getirmek bugün artık oldukça zordur. Toplumların kalkınması, geleceğin sorunları ile uğraşacak olan yeni kuşakların, istenilen nitelikte yetiştirilmelerine bağlıdır (Buran, 1992:4).

Eğitimin tanımı konusunda farklı yaklaşımların olduğu söylenebilir. Buna göre Yenal; eğitimi, yaşamı kolaylaştırmak, geliştirmek ve yaşanır hale getirmektir. Nitelikli bir eğitim ise, ezbere dayanan bilgi aktarımından daha çok, düşünmeyi, muhakemeyi ve araştırmayı özendiren, aynı zamanda "iyi insan- iyi vatandaş" olma formasyonuna yardım eden bir eğitimidir (Yenal, 1999:102).

Adem göre ise eğitim; bireye istendik davranışlar kazandırmak temelinde genel amacı; bireyin refah düzenin yükseltilmesi, bireye kişilik kazandırılmasıdır (Adem, 1997: 29).

Ertürk; eğitimi, bireylerin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istenilen değişikliği meydana getirme veya yeni davranışlar kazandırma süreci olarak tanımlamaktadır (Ertürk,1975:12).

Arslan ise eğitimi; bireyin yaşadığı toplumda, pratik değeri olan kabiliyet, yöneliş ve diğer davranış formlarını edindiği süreçler toplamı olarak tanımlamaktadır (Arslan, 2001:557).

Eğitim, toplumu meydana getiren bireyleri sosyal hayata hazırlamak amacıyla bilgi, beceri ve anlayış kazandırma, kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olmak için, insan davranışlarında yetenek, istidat, karakter ve bilgi bakımından belli gelişmeler sağlamak amacı ile yürütölen faaliyetlerdir denilebilir.

Eğitmek eylemi sürekli değiştirmek eylemidir. Eğitilen kimse sürekli olarak değiştirilmeye çalışılır. Eğer eğitilen kimsede bir değişme yok ise, eğitme eylemi de yok demektir (Başaran, 1978:19).

Eğitim bir taraftan bazı değerleri kişilere aktarmakta, diğer taraftan da onlara değerlik konularda nitelik kazandırmaktadır. Böylece eğitim, bireyleri içinde bulunduğu toplumla hem bütünleştirmekte, hem de başlangıçtaki durumlarından daha üştün bir yetişme düzeyi sağlayarak diğer bireylerden farklılaştırmaktadır (Karakütök, 1986: 4).

Eğitim, kişilere doğal ve toplumsal çevrelerini tanımak ve bilinçli hareket etmek olanağı kazandırarak, onların birey olarak huzurunu ve mutluluğunu artırır. Bu olgu eğitimin "bireysel görevi"dir. Bireylerin toplum yaşamına ve koşullarına uygun insanlar olarak yetiştirilmesi, onların toplumsal ve siyasal yaşamda yapıcı bir öğe olarak görev almalarını sağlaması eğitimin "toplumsal görevi", bireylerin kalkınma çabalarının başarılı olarak gerçekeşebilmesi için gerekli nitelikte ve sayıda elemanlar olarak yetiştirilmelerini sağlayarak toplumun yaratıcı gücünü ve verimini artırması ise, eğitimin "ekonomik görevi"dir (Buran, 1992:6).

Bir ülkenin gereksinim duyduğu nitelik ve nicelikteki insan kaynaklarını sağlayabilmesi, o ülke eğitim sisteminin verimli çalışmasıyla yakından ilgilidir. Eğitimin niteliği; öğretimin yapıldığu birimlere, ulaşılan hedef kitleye ve eğitimin verilif amacına göre değerifir (Yıldız, 1998:64).

Toplum, kolluk kuvvetlerinden yalnız temel görevlerini yerine getirmesini değil, ayrıca bunları nezaket ve hoşgörü içinde yapmasını beklemektedir. Günümüzde insan hakları ve kişi onuru konusunda daha duyarlı hale gelmiş olan toplum, kolluk kuvvetlerinin davranışlarını eleştirmekte ve özellikle olumsuz davranışları konusunda sessiz kalmayıp tepkilerini dile getirmekte ayrıca yasal çerçevede de haklarını aramaktadır. Bütün bunlara bağlı olarak özel güvenlik görevlilerinin eğitimlerinin önemi de ortaya çıkmaktadır. Kaldı ki; genel kolluk gibi

herhangi bir biçimsel eğitime sahip olmayan özel kolluk görevlilerinin, sundukları hizmetlerin etkili ve etkin olması bakımından bir şekilde ve sürekli olarak mutlaka eğitilmelerinin gerekliliği de açıktır.

Bütün bunlardan sonra özel güvenlik personeli için eğitimin, özellikle mesleki standartların yükseltilmesi, sunulan iş veya hizmetlerden maksimum tatminin sağlanması, hukuk rejiminin sürdürülmesine katkı sağlanması, bireysel anlamda iş tatmininin tesis edilmesi gibi noktalarda anlamlı olduğunu söylemek olasıdır. Özel güvenlik görevlisi olmak isteyen bireylerin, belirli bir biçimsel eğitimden geçirilmesi adına, bu amaçla ve kanuna uygun olarak kurulmuş özel eğitim kurumlarınca eğitilmesi gereklilik olarak görülmektedir. Özellikle 5188 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte, özel güvenlik temel eğitimini tamamlamayan kişilerin özel güvenlik görevlisi olamayacağı hususu hüküm altına alınmıştır. Ancak kanun koyucu bunun bir istisnası olarak kamu kolluk görevlisi olmayı tanımlamıştır. Kamu kolluk görevlilerinin, hangi durumlarda özel güvenlik görevlisi olamayacağını da yine yasa ile tanımlandığı söylenmelidir.

Özel güvenlik eğitim kurumlarının kuruluş ve çalışmaları gerek 5188 sayılı yasa ve gerekse bağlı yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Yine bu kurumların faaliyetlerine ilişkin temel kurallar ile denetlenmeleri konusu ve nihayet özel güvenlik personeli sınavları hakkında da ilgili mevzuatta açık ve net olarak hükümler tesis edilmiştir.

Her kademedeki özel güvenlik görevlilerinin, eğitim ve geliştirilmesi adına tesis edilen ve bu bağlamda içeriği belirlenen özel güvenlik eğitiminin, özel güvenlik eğitim kurumları yanı sıra üniversiteler bünyesinde kurulu bulunan Meslek Yüksek Okullarınca da sağlanabildiği anlaşılmaktadır. Örneğin Kocaeli Üniversitesi bünyesinde bulunan Hereke İsmet Uzunyol Meslek Yüksek Okulu'nda, Özel Güvenlik Bölümü adı altında üniversite sınavı ile öğrenci kabul eden bir bölüm bulunmaktadır.

Bütün bunlara bağlı olarak özel güvenlik eğitimi; özel güvenlik görevlisi olmak isteyen bireylerin, bireysel gelişimlerini sağlamakla mesleki ve sosyal bir statü elde etmelerine olanak sağlaması, toplumsal işleyişin sağlıklı olarak sürdürülmesine katkı

sunacak bireyleri yetiştirmesi ve bireyleri bir meslek sahibi yaparak istihdama destek olması yönleriyle eğitimin genel amaçlarını gerçekleştirir düzeydedir.

Özel güvenlik görevlilerinin eğitimi, kendilerine verilen görevlerini gerektiği gibi yapmalarını ve yetkilerini yeterince kullanmalarını sağlamak için mesleki ve genel bilgilerle donatmak, güvenlik hizmetinin gerektirdiği bedeni ve fikri kabiliyetlere sahip kılmak üzere verilen eğitimidir.

Özel güvenlik eğitimi ilk olarak 10.06.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 sayılı “Özel güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun”un 14. maddesi ile 07.10.2004 tarihinde yürürlüğe giren 25606 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” in beşinci bölümünde düzenlenmiştir. Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun 14. maddesinde, özel güvenlik temel eğitimi teorik ve pratik eğitim ile silah eğitiminden oluşmak üzere yüzyirmi ders saatinden; yenileme eğitimi altmış ders saatinden az olmamak üzere düzenlenir. Özel güvenlik eğitimi ücreti karşılığında İçişleri Bakanlığınca verilebileceği gibi, Bakanlığın izni ile özel eğitim kurumlarınca da verilebilir. Özel güvenlik eğitimi verecek kurumların kurucu ve yöneticilerinde 5.maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlar aranır. Özel güvenlik eğitiminin niteliği, müfredatı, eğitimcilerde ve eğitim merkezlerinde aranacak şartlar ile eğitim sonucu yeterliliğin belirlenmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir (ÖGHK,md.14). hükmü ile ilk defa özel güvenlik görevlilerinin eğitimi ile ilgili, kanunla bir düzenleme yoluna gidilmiştir.

Buna bağlı olarak özel güvenlik eğitiminin niteliği, müfredatı, eğitimcilerde ve eğitim merkezlerinde aranacak şartlar ile eğitim sonucu yeterliliğin belirlenmesine ilişkin esas ve usuller, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin beşinci bölümünde ifade edilmiştir. Bu yönetmelikte Eğitim Programı, Yenileme Eğitimi, Yazılı ve Uygulamalı Sınav konularına yer verilmiştir

Özel Güvenlik Teşkilatlarında Eğitim süreci, Özel güvenlik temel eğitimi ile Özel güvenlik yenileme eğitimini kapsar.

2.2.1.1.1.Özel Güvenlik Temel Eğitimi

Özel güvenlik elemanı olabilmek için zorunlu tutulan eğitimidir. Bu eğitim ÖGY.'nin 33. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; özel güvenlik eğitimine alınan adaylar asgari yüz yirmi saatlik eğitime tabi tutulur. Programın otuz saati silah ve atış eğitimine ayrılır. Ateşli silah taşımayacak özel güvenlik görevlilerinin silah ve atış eğitimini alması zorunlu değildir. Bu görevlilerin temel eğitimi doksan saatten aşağı olmayacak şekilde düzenlenir. Özel güvenlik eğitimi;

1. Teorik Eğitim,
2. Pratik (Uygulama) Eğitim,
3. Silah Eğitimi olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır.

Ancak, halen bünyesinde güvenlik fakültesi veya meslek yüksek okulu bulunan ve bünyesinde güvenlik bölümleri (fakülte veya meslek yüksek okulu) açabilecek olan üniversitelerin bu bölümlerinden mezun olanlar da beş yıl süreyle silah eğitimi hariç özel güvenlik temel eğitimi şartı aranmaz (ÖGHK.,md.14/2).

“Özel Güvenlik Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik”te Özel Güvenlik Temel Eğitim programı oniki dersi içermektedir. Bu programda yer alan dersler ve müfredatları;

i- Özel Güvenlik Hukuku ve Kişi Hakları : Onbeş saat süre ile verilen bu ders içerisinde 5188 sayılı kanun, özel güvenlik görevlilerine yetki veren kanunlar, yetkilerin kullanılış şartları ile yetkiler karşısında kişi hakları konuları teorik ders olarak işlenmektedir.

ii- Güvenlik Tedbirleri: Ondört saat süre ile verilen bu derste; kontrol, nokta ve devriye, hizmetleri, yakalama, arama, el koyma, zor kullanma gibi özel güvenlik görevlilerinin yetkileri, genel kolluk ile ilişkiler ile tutanak düzenleme konuları dokuz saatlik teorik ve beş saatlik uygulamalı ders olarak işlenmektedir.

iii- Güvenlik Sistemleri ve Cihazları: Üç Kapı ve El tipi detektörler, X-Ray cihazları, çevre güvenlik sistemleri, CCTV kameralı izleme sistemi, patlayıcı ve uyuşturucu koklama detektörü ile güncel teknolojik konular uygulamalı ders olarak işlenmektedir.

iv- Temel İlk Yardım: Oniki saat süre ile verilen bu derste, İlk yardımın tanımı, amacı, olay yeri değerlendirilmesi, temel yaşam desteği; kanama, şok ve yaralanmalar; yanık, donma ve sıcak çarpmaları; kırık, çıkık ve burkulmalar; koma, zehirlenmeler, hasta taşıma teknikleri ile hayvan ve böcek sokmaları ile ilgili konular altışar saat teorik ve uygulamalı ders olarak işlenmektedir.

v- Olay Yeri Koruma: Bulgu, olay yeri ve korunması, açık ve kapalı alanlar, yapılan hatalar, sistemli koruma aşamaları, ilk ekibin olay yerinde yapması gereken görevler ile acil toplanması gereken deliller ile ilgili konular altı saatlik örnek uygulama ve interaktif bilgisayar destekli dersler olarak işlenmektedir.

vi- Yangın Güvenliği ve Tabii Felaketlerde Müdahale Tarzı: Yanma ve yangın sebepleri, doğalgaz, likit petrol gazı, akaryakıt yangınları, önleyici tedbirler, söndürücü maddeler, söndürme ilkeleri, söndürme cihazları, yangın depoları, yangın türleri, tabii felaketlerde yardım ve kurtarma yöntemleri ile ilgili konular dokuz saatlik teorik ve interaktif bilgisayar destekli dersler olarak işlenmektedir.

vii- Patlayıcı Maddeler: Şüpheli kişi, araç ve cisimler, ateşleme düzenekleri, tedbirler ve sabotaj konuları dört saatlik teorik ve interaktif bilgisayar destekli dersler olarak işlenmektedir.

viii- Etkili İletişim: İletişim teknikleri, beden dili, empati, içinde yaşadığımız bölgeler ve bölgenin kullanımı, insan eli ve parmaklarının iletişimdeki rolü ve nasıl kullanılacağı ile ilgili konular, üç saatlik teorik ve interaktif bilgisayar destekli dersler olarak işlenmektedir.

ix- Kalabalık Yönetimi: Toplum psikolojisi, grup dinamiği, çatışma nedenleri ve önleme yöntemleri, kalabalık oluşumu ve özellikleri, önleme ve müdahale esasları, cop kullanma, göz yaşartıcı gazların özellikleri ve korunma yöntemleri üç saat teorik ve altı saat uygulamalı olarak işlenmektedir.

x- Kişi Koruma: Korumanın ilkeleri, Özel koruma, yakın koruma, korumaya alınacak kişiler, suikastlar, yaya ve araçla koruma teknikleri ile öncü çalışması konuları dokuz saatlik uygulama ve interaktif bilgisayar destekli dersler olarak işlenmektedir.

xi- Uyuşturucu Madde Bilgileri: Uyuşturucu madde türleri, esrar, eroin, baz morfin, gibi uyuşturucular ile uyuşturucu yapımında kullanılan kimyasal maddeler hakkında genel olarak bilgilendirme ve uyuşturucuların basit tanınma yolları ile ilgili konular üç saatlik teorik ve interaktif bilgisayar destekli dersler olarak işlenmektedir.

xii- Silah Bilgisi ve Atış: Özellikle ateşli silah taşıyacak özel güvenlik personelinin alması zorunlu olan derstir. Bu derste özel güvenlik personeli, silahın tanımı, ateşli silahın tanımı, özellikleri, başta ateşleme tertibatının çalışma prensibi olmak üzere mekanizmanın işleyişi, özellikle kendi taşıyacakları silahlar başta olmak üzere belli başlı silahların sökölüp takılması, temizlik ve bakımı, basit arızaların neler olduğu ve silahların taşınması ve kullanılması esnasında güvenlik açısından dikkat edilecek hususlar ile ilgili konular onbeş saatlik teorik derste, atış, nişan alma, atış şekilleri ile ilgili konular da onbeş saatlik uygulamalı derslerde işlenmektedir.

Havalimanı ve havaalanlarında istihdam edilecek özel güvenlik görevlileri alan dersleri ile Uyuşturucu Madde Bilgileri dersini, deniz limanlarında istihdam edilecek özel güvenlik görevlileri, Deniz Limanı Güvenliği ve Uyuşturucu Madde Bilgileri derslerini almak zorundadır.

Özel güvenlik görevlilerinin çalışacakları kuruluş ve tesislerin özelliğine göre, eğitim kurumunca, programa ilave konular dâhil edilebilir.

Özel güvenlik görevlisi istihdam edenler, personelin fiziki yeterliliğinin görev müddetince sürmesini sağlamakla yükümlüdür.

Silah Bilgisi ve Atış dersinin tüm uygulamaları ve silah atış eğitimleri poligon ortamında yapılır. Özel eğitim kurumları, kendilerine ait atış poligonu bulunmaması halinde, özel kişilere veya genel kolluğa ait atış poligonlarından yararlanabilir. Bu kurumlar, atış eğitimini yaptıracığı atış poligonunu, eğitim faaliyetine başladığı tarihten itibaren on beş gün içinde Bakanlığa bildirir.

Güvenlik Sistemleri dersi, güvenlik cihazlarının kurulu bulunduğu alanlarda da yapılabilir.

2.2.1.1.2.Özel Güvenlik Yenileme Eğitimi

Yeni ve gelişen durumlar ile mevzuat değişikliklerinin öğrenilmesi açısından yasal olarak zorunlu kılınan bir eğitimidir. Bu anlamda yenileme eğitimi, bir çeşit

hizmet içi eğitim özelliği taşımaktadır. Özel güvenlik görevlilerinin, beş yıllık çalışma izinlerinin bitmesi üzerine, çalışma izinlerinin yenilenebilmesi için özel güvenlik yenileme eğitimi sertifikası almaları gereklidir. Aynı şekilde, özel güvenlik şirketleri ve özel eğitim kurumlarının yöneticilerinin yenileme eğitimini almaları ve beş yılda bir yenileme eğitimi sertifikalarını İçişleri Bakanlığına ibraz etmeleri zorunlu kılınmıştır.

Yenileme eğitimi altmış ders saatinden oluşmakta, teorik ve uygulamalı dersler ilgili eğitim kurumu tarafından, temel eğitim konuları arasından seçilerek oluşturulmaktadır. Dersler, eğitim konularındaki son gelişmeleri ve yargı içtihatlarını da kapsayıcı niteliktedir. Öte yandan yenileme eğitiminin yirmi ders saati silah eğitimine ayrılmaktadır. Yenileme eğitime ilişkin bir diğer husus da Havalimanı ve deniz limanlarında görevli özel güvenlik görevlilerinin, yenileme eğitimi için uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan diğer hükümlerinin saklı tutulduğudur.

Yenileme eğitiminden sonra, yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olanlara özel güvenlik yenileme eğitimi sertifikası düzenlenmekte, sınava başvuranlardan özel güvenlik yenileme eğitimi devam çizelgesi istenmektedir (ÖGY, md.34).

Özel güvenlik görevlisi olacak kişilerin, özel güvenlik eğitimi süresince verilen derslerin en az üçte ikisine devamı zorunlu tutulmakta, özel eğitim kurumlarınca, kursun sonunda adayların derslere devam durumunu gösteren devam çizelgesi düzenlenmekte, kabul edilebilir bir özrü bulunmaksızın derslerin %10undan fazlasına devam etmeyenlerin kursla ilişkisi kesilmektedir (ÖGY, md.34).

Özel güvenlik temel eğitimini tamamlayanlar yazılı ve uygulamalı sınava tabi tutulmakta, sınava kabul edilebilmek için adaylardan eğitim kursuna devam çizelgesi istenmektedir (ÖGY, md.34).

Yazılı sınav, merkezi sınav komisyonunca hazırlanan sorularla yerel düzeyde yapılmaktadır.

Bakanlıkça belirlenen sayıda yazılı sınav gözlemcisi ve illerde yapılacak uygulamalı sınav komisyonlarında görevlendirilecek personel valilik tarafından belirlenmektedir.

Yazılı sınav soruları, “Merkezi Sınav Komisyonu” tarafından hazırlanmakta; yazılı sınavın yeri, tarihi, başvuru süresi, başvuru sırasında istenecek belgeler ve diğer hususlar en az on beş gün önceden komisyon tarafından belirlenerek ilan edilmektedir (ÖGY, md.37).

Yazılı sınav soruları, eğitim konularının ağırlığına göre ve konuların tamamını kapsayacak şekilde hazırlanmakta, çoktan seçmeli olarak yapılmaktadır.(ÖGY, md.37) Uygulamalı sınav, yazılı sınavdan hemen sonra yapılmakta; sınava girecek aday sayısının fazla olması halinde, illerde birden fazla uygulamalı sınav komisyonu oluşturulabileceği gibi, sınav aynı gün bitirilemediği takdirde, devam eden günlerde de tamamlanabilmektedir. Sınav, adayların silah bilgisi ve atış becerilerinin ölçülmesinden oluşan iki aşamayı kapsamakla birlikte, sınav puanı yüz puan üzerinden, yarısı silah bilgisinden, diğer yarısı atış becerisinden verilmektedir (ÖGY, md.38).

Bu sınavda adayların başarı puanı; yazılı ve uygulamalı sınavdan aldıkları puanların toplamının aritmetik ortalamasıyla bulunmakta; adayların başarı puanının yeterli sayılabilmesi için, sınav ortalamasının en az altmış, yazılı ve uygulamalı sınav puanlarının ise her birinin en az elli olması şartı aranmaktadır (ÖGY, md.39).

Sınavlarda yeterli başarıyı sağlayamayan adaylar, yeniden özel eğitim kursuna devam etmeksizin aynı yıl içinde birbirini takip eden üç sınava katılabilme hakkına sahiptir. Her üç sınavda da başarısız olan veya başarısız sayılan adaylarda, tekrar özel eğitim kursuna devam şartı aranmaktadır.

Silahsız olarak görev yapacak özel güvenlik görevlilerinin sınavları sadece yazılı sınavdan oluşmaktadır. Bu sınavda en az altmış puan alan adaylar başarılı sayılmaktadır (ÖGY, md.39).

2.2.1.2.Özel Güvenlik Birimi

Bir kurum veya kuruluşun güvenliğini sağlamak üzere, kendi bünyesinde kurulan birimi ifade etmektedir. Bazı kamu kurum ve kuruluşların güvenlik birimleri bu bağlamda değerlendirilmektedir. Şu halde özel güvenlik birimi, belirli bir kurum veya kuruluşla sınırlandırılmış ve o kurum veya kuruluş içindeki herhangi bir departman düzeyinde olan yapıyı ifade etmektedir.

2.2.1.3.Özel Güvenlik Şirketi

Türk Ticaret Kanunu'na göre kurulan ve üçüncü kişilere koruma ve güvenlik hizmeti veren şirketleri ifade etmektedir. Özel şirketlerin güvenlik birimleri ile güvenliklerini özel şirketlere devreden kamu kurum ve kuruluşların güvenlik birimleri bu bağlamda değerlendirilmektedir (ÖGHK.,md.5).

Şirketlerin, özel güvenlik alanında faaliyette bulunması İçişleri Bakanlığı'nın iznine bağlı bulunmaktadır. Herhangi bir özel güvenlik şirketine faaliyet izni verilebilmesi için, şirket hisselerinin nama yazılı olması ve faaliyet alanının münhasıran koruma ve güvenlik hizmeti olması zorunlu tutulmaktadır. Özel güvenlik şirketleri, şubelerini bir ay içinde Bakanlığa ve ilgili valiliğe yazılı olarak; hisse devirlerini bir ay içinde Bakanlığa bildirmekle mükelleftirler (ÖGHK.,md.5/1).

Yabancı kişilerin özel güvenlik şirketi kurabilmesi ve yabancı şirketlerin Türkiye'de özel güvenlik hizmeti verebilmesi, mütekabiliyet/karşılıklılık esasına tâbidir (ÖGHK.,md.5/2).

Özel güvenlik şirketlerinin kurucu ve yöneticilerinde, "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak" ve "Taksirli suçlar hariç olmak üzere, ağır hapis veya altı aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsa bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, sahtecilik, hileli iflas veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, laf atma, sarkıntılık, ırza tasallut, ırza geçme, kız, kadın veya çocuk kaçırma ve alıkoyma, fuhşa teşvik, fuhuş için aracılık, uyuşturucu madde kullanma, uyuşturucu madde kaçakçılığı suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak" şartları aranmaktadır. Yöneticilerin ayrıca dört yıllık yüksek okul mezunu olmaları, "Kamu haklarından yasaklı olmamak" şartı taşımaları ve özel güvenlik temel eğitimini başarıyla tamamlamış olmaları da yine 5188 sayılı yasa ile zorunluluk haline getirilmiştir (ÖGHK.,md.5/3).

Kurucu ve yöneticilerde aranan şartların kaybedilmesi halinde, iki ay içinde eksiklik giderilmediği veya bu kurucu ve yöneticiler değiştirilmediği takdirde faaliyet izni iptal edilmektedir (ÖGHK.,md.5/4).

Bu şirketler tarafından üçüncü kişi, kurum ve kuruluşlara sağlanacak koruma ve güvenlik hizmetleri, hizmetin başlamasından en geç bir hafta önce ilgili valiliğe

yazılı olarak bildirilmekte; acil ve geçici nitelikteki koruma ve güvenlik hizmetlerinde ise bu süre kaydı aranmamaktadır (ÖGHK.,md.5/5).

5188 sayılı kanun özel güvenlik şirketlerine bazı ceza ve yaptırımlar öngörmüştür Buna göre;

1. Bu Kanunun 3. maddesinde belirtilen özel güvenlik iznini almadan özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişilere veya kuruluşların yöneticilerine altı aya kadar hapis ve altı milyar lira ağır para cezası verilir.

2. Bu Kanunun 5. maddesinde belirtilen faaliyet iznini almadan özel güvenlik faaliyetinde bulunan şirketlerin kurucu ve yöneticilerine, bu Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen izni almadan özel güvenlik birimi oluşturan kurum ve kuruluşların yöneticilerine, bu Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen izni almadan özel güvenlik eğitimi veren kurum ve kuruluşların yöneticilerine bir yıla kadar hapis ve yirmi milyar lira ağır para cezası verilir. Bu şekilde cezalandırılan kişiler, özel güvenlik şirketlerinde ve özel güvenlik eğitimi veren kurumlarda kurucu ve yönetici olamazlar.

3. Bu Kanunun 11. maddesine göre çalışma izni verilmeyen kişileri özel güvenlik görevlisi olarak istihdam eden kişi, kurum, kuruluş veya şirketlere, çalıştırdıkları her kişi için üçmilyar lira ağır para cezası verilir. Bu kişiler silahlı olarak çalıştırılmış ise altı aya kadar hapis ve çalıştırılan her kişi için altı milyar lira ağır para cezası verilir.

4. Bu Kanunun 21. maddesinde belirtilen özel güvenlik malî sorumluluk sigortasını yaptırmadan özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine istihdam ettikleri her kişi için üçmilyar lira ağır para cezası verilir.

5. Bu Kanunda belirtilen faaliyet iznini almadan özel güvenlik hizmeti veya özel güvenlik eğitimi verdiğini ilân eden veya reklâm yapan kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine altı aya kadar hapis ve onmilyar lira ağır para cezası verilir.

6. Diğer kişi, kurum ve kuruluşlara sağlanacak özel güvenlik hizmetini 5 inci maddede belirtilen süre içinde ilgili valiliğe bildirmeyen özel güvenlik şirketlerine her bildirim için bir milyar lira idarî para cezası verilir.

7. 6. madde uyarınca mlk idare amirlerince istenen ilave tedbirleri almayan kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine iki milyar lira idarî para cezası verilir.

8. 17. maddede belirtilen grev yasağına uymayan, ateşli silahını bu Kanuna aykırı veya görev alanı dışında kullanan veya özel güvenlik kimlik kartını başkasına kullandıran özel güvenlik görevlisine bir milyar lira idarî para cezası verilir ve bu kişilerin çalışma izni iptal edilir. Bu kişiler bir daha özel güvenlik görevlisi olamazlar.

9. 22. madde gereğince tespit edilip giderilmesi istenen eksiklikleri gidermeyen kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine iki milyar lira idarî para cezası verilir.

10. Özel güvenlik görevlisini koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştıran kişi, kurum ve kuruluşlara her eylemleri için bir milyar lira idarî para cezası verilir.

11. 11. maddenin ikinci fıkrası ile 12. maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen bildirimleri süresinde yerine getirmeyenlere bir milyar lira idarî para cezası verilir.

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları o yerin en büyük mlk amiri tarafından verilir. Verilen para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı “Tebliğat Kanunu” hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz, zaruret görülmeyen hâllerde evrak üzerinden inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İtiraz zerine verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine başvurulabilir. Bölge idare mahkemesinin verdiği kararlar kesindir. Bu Kanuna göre verilen idarî para cezaları, ilgili valilik veya kaymakamlığın bildirimini üzerine 6183 sayılı “Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun” hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur (zer,2005.,48-50).

2.2.1.4. Alarm Merkezi

Koruma faaliyeti sürdürülen bina ve tesislerde, kontrol noktalarında, beklenmeyen bir sorun çıktığında, önlem alınması amacıyla, diğer görevlilere ve genel kolluk personeline haber vermek için kullanılan acil haberleşme sistemlerini bulduğu merkezlerdir. Alarm izleme merkezlerinde girişine izin verilmemektedir. Turnike geçiş sistemleri ile kameralı izleme sistemleri bu merkezlerde kayda alınmaktadır. Buraya ulaşan veriler dikkatle takip edilerek değerlendirilmektedir (Aktaş,2004:126).

Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığının Nisan 2007 verilerine göre ülkemizde; 105 Alarm Merkezi bulunmakta, bunların 104'ü polis sorumluluk bölgelerinde, 4'ü ise jandarma sorumluluk bölgelerinde yer almaktadır.

2.3.Özel Güvenlik Görevlilerinin Görevleri

1. Genel kolluk kuvvetlerinin görev alanı dışında kalan bölge, bina, çevre ve tesislerde cana veya mala yönelik herhangi bir tecavüzün defi veya bir olayın meydana gelmesini önlemek,

2. Olay öncesinde; önemli ve hassas bölgelerdeki nöbet ve devriye görevlerinde tehdit oluşturabilecek durum, kişi, araç ve malzemeleri kontrol ve takip etmek,

a. Tehdit oluşturabilecek durum, kişi, araç ve malzemeleri elle veya elektronik aletlerle kontrol edecek,

b. Güvenlik hizmeti sunulan kişilerin veya kuruluşların yönetimlerinin belirlediği kurallarını uygulayacak,

c. Her hangi bir suç unsuru durum ile karşılaştığında durumu en kısa zamanda genel kolluk kuvvetlerine bildirecek ve genel kolluk kuvvetleri olay yerine intikal edene kadar olay yerinde iz ve delillerin muhafazasını sağlamak varsa sanıkları yakalamak. Genel kolluk görevlileri geldiğinde ise ona yardımcı olmaktır.

Türkiye'de özel güvenlik görevlilerinin görevleri ile ilgili hükümler incelendiğinde hükümlerin genel olduğunu ve hemen hemen bütün ülkelerde de aynı olduğu görülmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü, Asayiş Daire Başkanlığının Nisan 2007 verilerine göre ülkemizde 24.328 iş yeri güvenlik hizmeti almakta, bu iş yerleri için 138.754 özel güvenlik görevlisi tahsis edilmiş ise de 84.411 özel güvenlik görevlisi istihdam edilmektedir. Ülkemizde özel güvenlik görevlilerinin görevlerini faaliyet alanlarına göre değerlendirebiliriz.

2.3.1.Koruma Hizmeti

Özel güvenlik sektörünün sunduğu hizmetlerin en yaygın olanı koruma hizmetidir. Koruma hizmetleri devamlı değişen akıcı bir organizasyon olup, teknolojilerin gelişmesine bağlı olarak, korunmakta olan eşya, yer veya kişiye karşı saldırıda bulunacak kişilere değişik saldırı şekilleri sağlamaktadır. Koruma hizmeti, hizmetten yararlanmak isteyen kişilerin kendisine, yakınına, bina, araç veya eşyasına karşı yapılabilecek herhangi bir saldırıya karşı korunmayı içerir.

Koruma hizmetinde, tam koruma ifadesi kullanmak yanlıştır. Zira koruma hizmetinde saldırgan daima bir adım önde olup başarılı olma ihtimali yüksek olduğu için güvenlik görevlileri bu durumu iyi tahlil edip her türlü ihtimali ayrı ayrı ve dikkatle değerlendirmelidir (Kısmet,2004:25).

I. Koruma görevlilerince, güvenliğini sağlayacakları kişi, yer ve eşya ile ilgili daima bir acil eylem planı bulunmalı, güvenlik görevi esnasında karşılaşılabilecek ani durumlarda bu plan dahilinde hareket edilmeli, koruma planı ile acil eylem planını sorumlu ve yetkili kişiler hariç kimseye bildirilmemelidir (Kısmet,2004:24-26).

II. Koruma hizmeti günün her saatinde yapılmalı, söz konusu hizmet yerine getirilirken ekip çalışmasına önem verilmeli ve ferdi hareketlerden kaçınılmalıdır. Zira ferdi hareketler, telafisi mümkün olmayan aksaklık ve zarar meydana getirebilir (Kısmet,2004:24-26).

Kişi yakın koruma görevi yapan güvenlik görevlilerinin temel görevi korumakla görevli oldukları kişiyi, her türlü tehdit, saldırı ve kaçırılmaya karşı korumaktır. Koruma hizmetini veren güvenlik personeli korunan kişiyi (VIP) her ortamda korumalı, korunan kişinin ikametlerden veya iş çıkışlarında çıkışlar, rutin olmayan zamanlarda, kısa sürede ve belirli bir program dahilinde yapılmalı, kişi

korumalarında koruma hizmeti, kişinin görevini ve günlük yaşamını engellemeyecek tarzda verilmelidir.

Bu hizmet ülkemize ABD'den girdiği için ABD hizmetleri ile birebir örtüşmektedir. Ancak; ABD'de koruma hizmetleri konusunda dünyanın en önde gelen ülkesidir. ABD'de Hazine Bakanlığına bağlı olarak çalışan ve Amerikan Başkanının tüm yönleri ile korunmasından sorumlu Gizli Servis bu konuda söz sahibi güvenlik teşkilatıdır. ABD Başkanının ikamet, seyahat, iş, haberleşme , beslenme dahil hemen hemen bütün yönleri ile güvenliği sağlayan bu teşkilat elemanlarının hayatı, öğrenme ve uygulama ile geçmektedir. Dünyanın en çok kurs alan ve mesleki hayatlarının 2/3'ünü kurslarla geçiren bu güvenlik görevlileri, görevlerinden ayrıldıktan sonra elde ettikleri bilgi ve tecrübeleri güvenlik kurslarında güvenlik personel adaylarına aktarmaktadırlar (Özdemir, Yavuz., Candemir, Göktepe, 2005:403).

2.3.2.Devriye Hizmeti

Devriye, önleyici nitelikli bir hizmet olup, genel güvenliği korumak, suçları meydana gelmeden önlemek amacıyla belirli bir yer veya mntıkanın yaya, motorize veya motorsuz taşıtlar yardımıyla kontrol edilmesi faaliyetidir (Karagöz,2005:32).

Devriye görevi görev özel güvenlik görevlileri, görevli buldukları fabrika, sinema veya konser, alış-veriş merkezleri gibi halkın sürekli dolaştıkları yerlerde dikkatli ve duyarlı bir şekilde görev yaparlar. Görevleri esnasında herhangi bir olay, suç ve suç unsuru eşya, şüpheli paket ile karşılaştıklarında derhal genel kolluk görevlilerine bilgi vermek zorundadırlar. Aranan bir şahıs ile karşılaştıklarında ise şahsı alıp en kısa sürede genel kolluk görevlilerine teslim etmek zorundadırlar.

2.3.3.Para ve Değerli Eşyalar Nakil ve Ulaştırma Hizmeti

Özel güvenlik hizmet sunumlarından biri de para ve değerli eşya nakil hizmetidir. Bu hizmetin amacı taşınan para ve kıymetli eşyaların, üçüncü kişiler tarafından silahla tehdit ve tecavüz veya zor kullanmak suretiyle gasp ve benzeri olaylarla elde edilmesini önlemek amacıyla tedbirler alarak söz konusu malların yerine güvenli bir şekilde ulaşmasını sağlamaktır.

Bu hizmet alanında ev eşyalarından ziyade, antika eşya, özel mektup, para, müvecher, hisse seneti, tahvil, piyango biletleri veya patlayıcı madde gibi önem arzeden eşyalar girmektedir. Bu hizmetin anlamı söz konusu değerli eşyaların sadece nakliyesi değil, ambalajlanmasını da ifade etmektedir.

Ülkemizde yaygın olmayan bu hizmet ABD’de oldukça geniş alanlarda faaliyet göstermektedir. Dünyada ilk olarak ABD’de kurulan bu hizmeti, Chicago’da Perry Brink adında bir şahıs bir atı ve yük arabasını içeren sermayesiyle paket dağıtıcısı olarak başladı. Bu Henry Wells, William G.Ferge ve Alvin Adams gibi diğer yatırımcıların acele posta servisi ihtiyacını fark ettikleri zamanla aynı dönemdi. Wells, diğerleriyle birlikte 1850’de Amerikan Ekspres Şirketi’ni kurdu ve Fargo ile işbirliği içinde 1852’de Wells Fargo ve Şirketi’ni organize etti. Hepsi de paket, para ve diğer değerli eşyaları taşıdı. Şirket, paket ekspres firması olarak büyüme gösterdi.1881’de Western Elektronic Company (Batı Elektrik Şirketi) için ilk maaş teslimatı yapıldı. Banka fonlarının ilk kaydedilen teslimi 1900’de çuvalarla gümüş dolarların teslimiyle oluştu. Gittikçe bordroların(maaş) toplanması ve dağıtılması Brink’in işinin düzenli bir parçası oldu. 28 Ağustos 1971’de dört hayduttun Brink’in dağıtıcılarına baskın yapısı bir fabrikanın maaşlarıyla kaçması sonucu meydana geldi. Haydutların üçü tutuklandı ve paranın çoğu ele geçirildi. Brik, hemen güvenliği artırmak için hareket geçti ve para taşıyan firmaların daha çok güvenlik bilincinde olmasını gerektiren yeni bir dönem başladı. Zaman geçtikçe bu gelişme onları daha güvenli kılmak için emniyetli hizmetleri, eğitim ve sigortası olan para taşıma şirketleriyle sınırlandırılmasına eğilim gösterdi. ABD’de bu sektörün gelişmesi ile birlikte taşınan eşyaların sigortalanması ile ilgili yasal düzenlemeler de yapıldı (Mc Crie,1988:28,29).

Bu gün ABD’de bankaları para nakilleri, iş yerlerinin nakit transferleri, altın, antika gibi değerli malların tamamı özel taşıma şirketleri tarafından yerine getirilmektedir.

2.3.4.Danışmanlık Hizmeti

Genel Kolluk tarafından verilen güvenlik hizmetinden tatmin olmayarak özel güvenlik hizmeti satın almak isteyen kişilere, korunacak yerin veya kişilerin

korunması ve riski en aza indirmek için koruma planları hazırlayarak sunma faaliyetidir.

Güvenlik danışmanları, güvenlik hizmeti satın alıp almama konusunda kendilerine başvuran kişilerin risk analizlerini yapar. Bu risk analizi doğrultusunda korunacak kişi veya yer ili ilgili olarak, hangi şekilde korunacağı, he tür teknolojilerin kullanılacağı, kaç güvenlik görevlisine ihtiyaç duyulduğu ve maliyet hesabı da yaparak hizmeti satın almak isteyenlere bildirir.

Danışmanlık hizmeti sonunda güvenlik hizmetinin satın alınıp alınmaması kişiye bağlıdır. Zira özel güvenlik hizmetlerinin tamamı ücret karşılığı verildiği için hizmeti alınması da zorunlu değil sadece tercih meselesidir.

2.3.5.Araştırma (Dedektiflik) Hizmeti

Ülkemizde henüz yaygın olmayan ancak, batı ülkelerinde daha çok rastladığımız bir güvenlik hizmetidir. Bu hizmette, gerçek ve tüzel kişiler adına talep edilen konu ile sınırlı olmak kaydıyla, yasalar çerçevesinde ve legal olarak başkası adına takip yapma, olayların aydınlatılması için her türlü bilgi belge ve dokümanları toplama hizmetidir.

Bazı görüşlere göre, özel güvenlik sektörü öncelikle, özel dedektiflerin ortaya çıkması ile başlamıştır. 18. ve 19. yüzyıllarda, özel dedektifler talebe göre araştırma yapmaktaydı. 20.yy'ın ilk yarısında boşanma davalarını araştıran ve delillerini toplayan özel dedektiflik firmaları mevcuttu. Daha sonra bu firmalar iş yerlerinde güvenlik önlemi almaya başlamışlardır. İngiltere de 20. yy'da kurulan "Garnier" adlı özel dedektiflik bürosu zamanla çok yönlü güvenlik araştırmaları yapmıştır (Dağdeviren, 2004:24,25).

Özellikle ülkemizde faaliyet gösteren bu hizmetin öncelikle iş potansiyeli boşanma davalarıdır. Davaların çözümlenebilmesi için delil araştırma ve toplama gibi faaliyetleri ifa etmektedir. Bunun haricinde aile fertlerinden her hangi birinin dışarıdaki davranış tarzları, evlenmek isteyen kişilerin eş adayları ile ilgili araştırmalar, bankaların kredi talebi olan müşteriler için aldıkları hizmetler bu kapsamda değerlendirilmektedir.

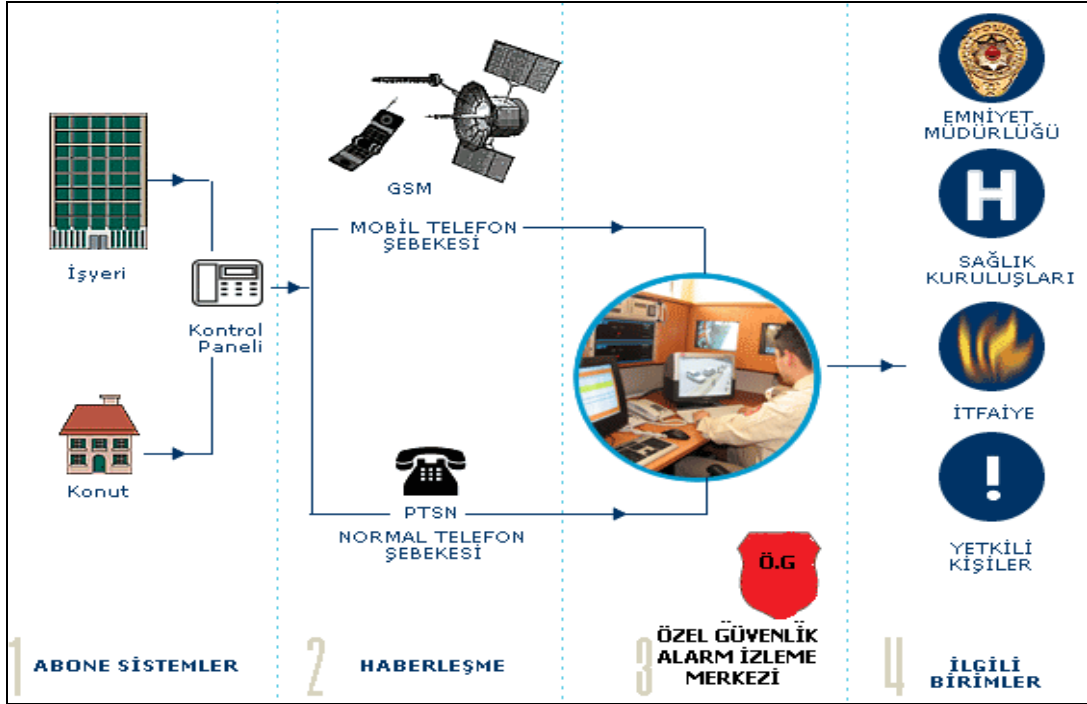
2.3.6.Güvenlik Teknolojisi Sağlama ve Alarm - Sistem Cevap Merkezi

Güvenlik hizmetlerinin daha verimli bir şekilde ifa edilmesi için teknolojik donanımlara, elektronik cihazlara ve ekipmanlara ihtiyaç vardır. Bu cihazların sürekli değişen teknolojiye paralel olarak takip edilmesi, bakım ve onarımının yapılması devlete ek külfet olmaktadır. Tüm bu hizmetleri devletin tek başına yapması devlete büyük külfet olacak diğer şirketler tarafından yapılması ise devleti bu külfetten kurtaracaktır (Meriçli,2004:164).

Diğer taraftan özel güvenlik sektöründeki güvenlik sistem ve cihazlarının kullanımı hizmeti daha etkin, hızlı ve kaliteli yürütülmesini sağlayacaktır. Personelden ve araç-gereçten tasarruf sağlanacak, uzun vadede kaliteli hizmet daha ucuza mal edilmiş olacaktır.

Güvenlik sistem ve cihazları, elektronik güvenlik sistemleri ve yardımcı elektronik sistemler olarak iki kısma ayrılmaktadır.

Elektronik güvenlik sistemleri, kapalı devre televizyon sistemi (CCTV), alarm ve haberleşme sistemleri, akıllı bina ve otomasyon sistemleri, yangın alarm ve uyarı sistemleri gibi faaliyet alanlarını; Yardımcı elektronik sistemler ise, bariyerler, aydınlatma, kilitler, turnike geçiş sistemleri, ikaz lambaları, taşıt kapanları gibi fiziksel güvenlik tedbirleri ile patlayıcı madde detektörleri, metal detektörler, x-ray cihazları gibi cihazları kapsamaktadır (Acıbiber,2004:1-43).

Tablo 2: CCTV Kapalı Devre Kamera Sistemi Çalışma Şeması

Alarm merkezlerinde çalışma şeklinde korunması gereken yerlere kurulan kameralar vasıtasıyla alınan görüntülerin kontrol paneli (switch) vasıtasıyla izleme yapılacak merkeze, mobil telefon şebekesi, telefon hattı ya da kablosuz iletişim (Wimax, Wireless, Wifi) yardımıyla aktarılmasıdır. İzleme merkezinde özel güvenlik personeli tarafından izlenen görüntüler herhangi bir olumsuz duruma rastlandığında durum ile ilgili kuruluşa bilgi vermek suretiyle yapılan bir sistemdir.

2.4.Özel Güvenlik Görevlilerinin Hakları

2.4.1.Çalışma Hakkı

Özel güvenlik görevlilerinin çalışma hakları 5188 sayılı kanunun 11. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre;

Özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilecekler ile özel güvenlik şirketlerinde ve özel güvenlik eğitimi verecek kurumlarda yönetici olarak çalışacaklar hakkında valilikçe güvenlik soruşturması yapılır. Soruşturma sonucu olumlu olanlara, bu kanunun 14. maddesinde belirtilen özel güvenlik temel eğitimini başarıyla bitirmiş olmak şartıyla, valilikçe beş yıl süreli çalışma izni verilir. Ateşli

silah taşımayacak özel güvenlik görevlileri hakkında sadece arşiv araştırması yapılır. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması bir ay içinde tamamlanır.

Göreve başlayan özel güvenlik görevlileri işveren tarafından onbeş gün içinde valiliğe bildirilir.

Çalışma izninin yenilenebilmesi için, güvenlik soruşturmasının olumlu olması ve Kanununun 14. maddesinde belirtilen özel güvenlik yenileme eğitiminin başarıyla tamamlanmış olması zorunludur.

Özel güvenlik görevlilerinde aranan şartlardan herhangi birisinin kaybedilmesi halinde çalışma izni iptal edilir.

Genel kolluk kuvvetinden emekli olanlar ile en az beş yıl fiilen bu görevde çalıştıktan sonra kendi istekleriyle görevinden ayrılmış olanlarda, görevlerinden ayrıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle özel güvenlik temel eğitimi şartı aranmaz.

ABD’de ise özel genel kolluk kuvvetlerinden emekli olanlar için herhangi bir düzenleme olmamakla beraber çalışma hakkı konusunda özel güvenlik sertifikasını şart koşmaktadır (www.asisonline.org,15 Şubat 2006).

2.4.2.Kimlik Kartı Alma Hakkı

Özel güvenlik görevlilerinin özel güvenlik eğitimini bitirerek yapılan sınavdan başarılı olup kendilerine valilik tarafından verilen tanıtma karnesidir. Kimlik kartının üzerinde özel güvenlik görevlilerinin silahlı veya silahsız olarak görev yapacağına dair ifaüde de bulunur. Özel güvenlik görevlileri görevleri esnasında ve görev süresi boyunca bu kartı yanlarında bulundurmamak ve herkesin görebileceği şekilde yakalarına takmak zorundadırlar (ÖGHK, md.12).

Bu bağlamda, ABD’de ile Türkiye uygulamalarında benzerlik göze çarpmaktadır. ABD’de Özel güvenlik görevlisinin kaydı (lisansı) ile ilgili yapısal düzenlemelerde özel güvenlik görevlilerinin özel güvenlik temel eğitim kursu sonrasında kendilerine verilen kurs bitirme belgesi (sertifika) veya lisans belgesi ile görev yapabilmektedirler. Bu lisans özel güvenlik görevlisinin fotoğrafı ile konu ile ilgili diğer kişisel kimlik bilgilerini de içeren bir belgeyi ifade etmektedir. (www.asisonline.org, 15 Şubat 2006)

2.4.3. Tazminat Alma Hakkı

Özel güvenlik görevlileri, 5188 sayılı kanunun 7. maddesinde yer alan görevlerini yerine getirirken yaralanan, sakatlanan özel güvenlik görevlilerine veya ölen özel güvenlik görevlisinin kanunî mirasçalarına, iş sözleşmesinde veya toplu iş sözleşmesinde belirlenen miktar ve esaslar çerçevesinde tazminat ödenir. Ancak, genel hükümlere göre daha yüksek miktarda tazminat ödenmesine mahkemelerce hükmedilmesi halinde, iş sözleşmesine veya toplu iş sözleşmesine dayanılarak ödenen tutarlar mahsup edilir. Ödenecek tazminat, 4857 sayılı “İş Kanunu” kapsamında ödenmesi gereken diğer tazminatlarla ilişkilendirilmemektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarında bu Kanunda yazılı görevleri yerine getirirken yaralanan, sakatlanan özel güvenlik görevlilerine veya ölen özel güvenlik görevlilerinin kanunî mirasçalarına; iş sözleşmesi, toplu iş sözleşmesi veya 2330 sayılı “Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun” hükümlerinde belirtilen tazminat miktarlarından hangisi yüksek ise o miktar ödenmektedir (ÖGHK, md 15).

2.4.4. Diğer Hakları

Özel güvenlik personelinin Kanunda belirtilen koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştırılmayacağı, (ÖGHK,md.16) özel güvenlik görevlilerinin lokavt dolayısıyla işten uzaklaştırılmayacağını (ÖGHK, md 18) ifade ederek özel güvenlik görevlilerinin çalıştıkları yerlerdeki çalışmalarını garanti altına almıştır.

Özel güvenlik görevlileri Türk Ceza Kanunu'nun uygulanmasını esnasında memur sayılması nedeniyle bunlara karşı görevleri sebebiyle suç işleyenler devlet memurları aleyhine suç işlemiş gibi cezalandırılır.

2.5.Özel Güvenlik Görevlilerinin Yükümlülükleri

Bazı kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektöre ait fabrika, iş merkezleri, hava limanları, oto garlar, tren ve metrolar, spor müsabakaları, konserler, balolar, düğünler gibi birçok yerde genel kolluğun görevlendirilmesinin mümkün olmaması nedeniyle özel güvenlik görevlileri görev yapmaktadır. Devletin güvenlik görevlileri dışında ek güvenlik talep eden kişi ve kuruluşlar ücretleri karşılığında bu hizmeti özel güvenlik şirketleri veya kendi bünyelerinde oluşturdukları özel güvenlik birimleri vasıtasıyla özel güvenlik görevlilerinden alırlar.

Özel güvenlik görevlilerinin yükümlülükleri, 5188 sayılı kanunda net bir ifade ile yer almamaktadır. Özel güvenlik görevlileri 5188 sayılı kanun başta olmak üzere yasaların kendilerine vermiş oldukları yetkileri kullanırken tarafsız, adil, halk ve ilişkiler çerçevesinde insan haklarına uygun bir davranış sergilemeli görevlerinde yasaların vermiş olduğu yetkileri çok iyi bilerek bu yetkinin dışında keyfi davranış sergilememekle yükümlüdürler.

2.6.Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri

Aydın, Yetkiyi; kanun tüzük ve yönetmeliklerde yapılması istenilen hizmetleri yapabilme gücü olarak tanımlamaktadır (Aydın,2002:131).

Yaşar ise Yetkiyi; bir işi yapabilme gücünü sağlayan veya göreve dayanan kudret olarak tanımlamakta; Anayasa ve kanunların idari makam ve organlara tanıdığı karar alabilme ve muamele yapabilme güç ve yeteneği olarak ifade etmektedir (Yaşar, 2005)(a):160).

Bizde yetkiyi, bir iş veya vazifeyi yapmak veya bir iş veya vazifenin yapılması yönünde, başta Anayasa olmak üzere kanun, yönetmelik, tüzük, yönerge ve genelgeler doğrultusunda hüküm verme salahiyeti olarak tanımlayabiliriz.

Özel güvenlik görevlilerinin yetkileri 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun” 7. maddesinde 11 bent halinde belirtilmektedir. Ancak özel güvenlik görevlilerine sadece 5188 sayılı kanunun yanında diğer kanunlarda yetki vermektedir. Bunları başlıklar halinde şu şekilde sıralayarak açıklayabiliriz.

2.6.1.Durdurma Yetkisi:

Özel güvenlik görevlileri, görev alanları ve görev süresi içerisinde olması kaydı ile kolluğa tanınan durdurma yetkisini kullanırken makul şüphenin bulunmasına dikkat etmelidir. Aksi takdirde durdurma hareketinin bir yetkiden dolayı değil keyfiliğin ifadesi olarak değerlendirilir ve eylem insan hakları açısından hak ihlali olarak değerlendirilir. Özel güvenlik görevlisi, bu şartlar dahilinde ve 5188 sayılı kanunun 7. maddesindeki yetkilerin kullanımı esnasında durdurduğu kişilere niçin durdurduklarını ifade etmek zorundadırlar. Özel güvenlik görevlisi durdurduğu kişiye sorular sorabilir fakat kişi cevap vermek zorunda değildir (ÖGHK.,md.7).

2.6.2.Kimlik Sorma Yetkisi:

Özel güvenlik görevlileri görevli oldukları yer ve süre içerisinde, kendilerine genel kolluk tarafından suçu önleme veya suçluyu yakalama amacıyla herhangi bir kimlik bilgisi veya isim listesi verildiği takdirde, 5188 sayılı kanunun 7. maddesindeki yetkileri kullanırken kimlik sorabilir (ÖGHK.,md.7).

2.6.3.Arama Yetkisi:

Arama, saklı olanın meydana çıkarılması faaliyetidir.

Arama, ortada olmayan, saklı ve gizliyi ele geçirme, saklananlara ve saklanılanlara el koyma ve yakalama faaliyetidir. Bu şekilde arama bir kolluk faaliyetidir. Arama bir kolluk tedbiri olup ceza muhakemesinde yargılama işleminin amacına ulaşabilmesi için sanık ve suç delillerini ele geçirmek için bir kimsenin meskeninde, etrafı çevrili yerlerinde ve kişinin üzerinde yapılan bir işlemdir. Her arama faaliyetinin sonunda bir yakalama ve el koymadan söz edilir. Kişi hak ve özgürlükler, konut dokunulmazlığı ve mülkiyet hakkı ile yakından ilgili olması nedeniyle, başta Anayasa olmak üzere diğer kanunlarda, arama ve arama yetkisinin kullanılmasıyla doğrudan ilgili, ayrıntılı hükümler konulmuştur (Şafak, Bıçak, Keskin, 2002: 152).

Özel güvenlik görevlilerinin arama yetkileri 5188 sayılı ÖGHK'nın 7. maddesinin a, b,c, d, f ve g bentlerinde belirtilmiştir. Buna göre özel güvenlik görevlileri;

Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirmek suretiyle ararlar (ÖGHK, md.7/a).

Bu tür yerlere girişten önce özel güvenlik görevlileri tarafından şahısların üzerinde ve eşyalarında güvenliği tehlikeye sokabilecek maddelerin bulunup bulunmadığı öğrenmek amacıyla ve teknik cihazlarla yapılan kontrol işlemi Güvenlik Kontrolü diye tanımlamak gerekir. Buradaki kontrol için herhangi bir kamu otoritesinden izin ya da onay almaya gerek yoktur. Çünkü özel güvenlik görevlilerinin hizmet sundukları yerler özel işletmelere veya kurumlara ait bina ve alanlardır. O halde bu alanlara giriş, oraların sahiplerinin rızası ve girmek

isteyenlerinde arzusu dâhilinde olmaktadır. Şayet oraya girmek, isteyen kişiler, bu türden bir kontrolü kabul etmiyorsa, o mahallere girmezler, aksi halde giriş için konulan bu güvenlik önlemine itirazları olmamalıdır (Özer,2005:22).

Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme (ÖGHK, md.7/a).

Görev alanında, haklarında yakalama, tutuklama veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama (ÖGHK, md.7/d).

Hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme (ÖGHK, md.7/f).

Özel güvenlik görevlileri, taşınması ve bulundurulması yasaklandırılmış her türlü silah, patlayıcı madde veya eşyanın tespitine yönelik kapı ve el detektörü kullanımına, x-ray cihazından geçirme veya güvenlik kamerası kullanımına yetkilidirler. Bu durum daha çok hava meydanı, liman ve sınır kapılarında, binaların, uçakların, gemilerin ve her türlü deniz ve kara taşıtlarının, giren çıkan yolcular ile buralarda görevli kamu kuruluşları ve özel kuruluşlar personelinin üstlerinin, araçlarının ve eşyalarının aranmasında ortaya çıkabilmektedir. 5442 sayılı “İl İdaresi Kanunu”nun Ek 1. maddesi gereğince bu yerlerde “...görevlendirilen mülki idare amiri, Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile Gümrük Kanununun arama ile ilgili hükümleri saklı kalmak üzere, genel güvenlik ve kamu düzeni bakımından gerekli gördüğü hallerde, sivil hava meydanlarında, limanlarda ve sınır kapılarında, binaları, uçakları, gemileri ve her türlü deniz ve kara taşıtlarını, giren çıkan yolcularla buralarda görevli kamu kuruluşları ve özel kuruluşlar personelinin üstlerini, araçlarını ve eşyalarını aratabilirler...”(Özer,2005:23).

Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma yetkilerine sahiptir (ÖGHK, md.7/g).

Arama konusundaki özel güvenlik görevlilerinin yetkileri ABD'deki özel güvenlik görevlilerinin yetkileri ile örtüşmektedir. ABD'de özel güvenlik görevlileri belirli yerlerde veya özel partilerde katılımcıları elektronik arama aygıtları ile aramaktadırlar. Her ne kadar arama konusunda ABD özel güvenlik görevlileri yetkileri ile bizdeki özel güvenlik görevlilerinin yetkileri örtüşüyor ise de arama konusu ABD'de de yetkinin azlığı ifadesi ile sorun olmuştur. ABD özel güvenlik firmaları ve görevlileri, alışveriş merkezlerinden eşya çalınması veya değişik nedenlerden dolayı suçluların araştırılması konusunda, yakalama ve tutuklama konusundaki yanlışlıkları asgariye indirmek için arama konusundaki yetkilerin yeterli olmadığını ifade etmektedirler (Dorene,1997:201).

2.6.4.Yakalama Yetkisi:

Yakalama; bir kimsenin denetim ve gözetim altına alınarak hürriyetinin geçici olarak sınırlandırılmasıdır (PVSK, md.13/3). “Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği”ne göre yakalama; Kamu güvenliğine, kamu düzenine veya kişinin vücut veya hayatına yönelik var olan bir tehlikenin giderilmesi için denetim altına alınması gereken veya suç işlediği yönünde hakkında kuvvetli iz, eser, emare ve delil bulunan kişinin gözaltına veya muhafaza altına alma işlemlerinden önce özgürlüğünün geçici olarak ve fiilen kısıtlanarak denetim altına alınması ifade şeklinde tanımlamaktadır (YGY.,md. 4/20).

Yakalama yetkisi genel kolluğa verilen temel yetkilerden biridir, ancak polis ya da polis gibi genel kolluk güçleri olan ve yakalama yetkisine tam olarak sahip olan jandarma ve sahil güvenlik mensuplarının müdahalesine imkân olmayan acil ve gecikmesinde sakınca bulunan durumlar ve suçüstü hallerinde genel kolluk gelinceye kadar ve bunlara yardım etmek amacıyla özel güvenlik görevlileri de yakalama yetkileri vardır.

Özel güvenlik görevlilerinin yakalama yetkileri 5188 sayılı ÖGHK' nın 7. maddesinin c, d ve ı bentlerinde belirtilmiştir. Buna göre özel güvenlik görevlileri;

1412 sayılı “Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu”nun 127. maddesine göre yakalama ve yakalama nedeniyle orantılı arama (ÖGHK.,md 7/c), 1412 sayılı “Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu”, 1 Haziran 2005 tarihinde 5271 sayılı “Ceza Muhakemeleri Kanunu”nun yürürlüğe girmesi nedeniyle yürürlükten kaldırılmıştır.

Ancak 5271 sayılı CMK' nın 90. maddesinin ilk üç fıkrasında belirtilmiştir. Buna göre;

1. Aşağıda belirtilen hâllerde, herkes tarafından geçici olarak yakalama yapılabilir:

a) Kişiyi suçu işlerken rastlanması.

b) Suçüstü bir fiilden dolayı izlenen kişinin kaçması olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması.

2. Kolluk görevlileri, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde; cumhuriyet savcısına veya âmirlerine derhâl başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, yakalama yetkisine sahiptirler.

3. Soruşturma ve kovuşturması şikâyete bağlı olmakla birlikte, çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malûllük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen suçüstü hallerinde kişinin yakalanması şikâyete bağlı değildir (CMK.,md.90).

Görev alanında, haklarında yakalama, tutuklama veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama (ÖGHK, md 7/d).

Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama (ÖGHK, md 7/1).

Özel güvenlik görevlileri dâhil herkesin yapamadığı tek işlem tutuklama ve gözaltına almadır. Bunlar genel kolluğun yetkileri kapsamındadır. Burada tutuklama kavramının yakalama kavramından farklı olduğu da görülmektedir.

Tutuklama; Muhakeme hukuku açısından zorunlu hallerde Hâkimin verdiği karara dayanarak henüz bir yargı hürriyeti kaldırıcı cezaya mahkûm olmadan sanığın hürriyetinin kaldırılmasıdır (Şafak, 2002:176).

Tutuklama işleminin yakalama işleminden farkı tutuklamanın hâkim kararına dayanması ve süresinin aylar ve yıllarla ifade edilebilecek şekilde uzun olması, yakalamanın ise süresinin 24 saatle sınırlandırılmasıdır.

ABD’de kişisel güvenlik konusunda 11 Eylül dönemi bir dönüş noktası olmuştur. 11 Eylül dönemi öncesi birey eksenli güvenlik anlayışı 11 Eylül Dönemi hemen sonrasında devlet merkezli güvenliğe doğru kaymış ve kişiler güvenlikleri için özgürlüklerin geçici olarak kısıtlanmasını kabul etmişlerdir. Bu dönem özellikle ABD halkı için bir kabus dönemdi. Yine bu dönemde yurttaş olmayanların (yabancılar) hakları yurttaşlara göre daha fazla ihlal edilmiştir. Ancak 11 Eylül saldırıların üzerinden uzun zaman geçmesi güvenlik anlayışının tekrar birey eksenli olma yönünde değişmesini sağlamıştır (Arslan, 2006:133). Özgürlüklerin geçici kısıtlanması konusunda gerek genel ve gerekse özel kolluk görevlileri tarafından yabancıların haklarının ihlali gerekli yasal düzenlemenin yapılamaması nedeniyle daha fazladır.

ABD’de yakalama yetkisinin kişisel savunma haricinde kullanılması konusu büyük önem arz etmektedir. Yakalama ve tutuklama yetkisini büyük ve önemli bir yetki olarak kabul eden ABD, bu yetkinin özel güvenlik görevlileri tarafından kullanılması konusunda meydana gelen olaya ile ilişkilendirmiştir. Özel güvenlik görevlilerinin yakalama ve tutuklama yetkisi genel kolluğun yetkilerinin kısıtlanarak alınmıştır. Bunun haricinde de otoyol dedektifleri, kampus güvenlik görevlileri ve koruma görevlileri tarafından da yakalama yetkisinin kullanılabileceği belirtilmiştir (Weinreb,2003:764). Yakalama ve tutuklama yetkisi kullanılmasında, kişilerin özgürlüklerinin kısıtlanmasını mümkün kılan durumların oldukça sınırlı tutulması ve bu işlem gözetim altına alınan her bir kimsenin onur, savunmasızlığı ve kişisel ihtiyaçlarının göz önünde bulundurularak yapılmalıdır (Eryılmaz, Cerrah,1998:15).

2.6.5.Zor Kullanma Yetkisi:

Güvenlik hizmeti ve görevi zor kullanmayı gerektiren bir faaliyettir. Yani zor kullanmaya dayalı bir meslektir. Bu nedenle hem genel kolluk hem de özel kolluk belirli durum ve koşullarda zor kullanma yetkisine sahiptir.

“Polis Vazife ve Salahiyet Kanun”unun Ek-6. maddesi zor kullanmayı şu şekilde ifade etmiştir. Zor kullanma, direnme ve saldırının mahiyetine ve derecesine göre etkisiz hale getirilecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedeni kuvvet, maddi güç ve kanuni şartları gerçekleştiğinde her çeşit silah kullanma yetkilerini ifade eder (PVSK, Md. Ek-6).

Özel güvenlik görevlilerinin zor kullanma yetkileri 5188 sayılı ÖGHK'nın 7. maddesinin “k” bendinde belirtilmiştir. Buna göre özel güvenlik görevlileri;

Türk Medeni Kanununun 981. maddesine, Borçlar Kanununun 52. maddesine, Türk Ceza Kanununun 35. maddesinin birinci fıkrasının 1 ve 2. bentlerine göre zor kullanma yetkisine sahiptir (ÖGHK.,md. 7/k).

Zor kullanma, Borçlar Kanununun 52. maddesinde; “...meşru müdafaa halinde mütecavizin şahsına veya mallarına yapılan zarardan dolayı tazminat lazım gelmez...” şeklinde düzenlenmiştir (BK, md.52/1).

Kendisini veya diğerini zarardan yahut derhal vuku bulacak bir tehlikeden vikaye için başkasının mallarına hanel iras eden kimsenin borçlu olduğu tazminat miktarını hâkim, hakkaniyete tevfikân tayin eder (BK, md.52/2).

“Kendi hakkını korumak için zor kullanan kimse hal ve mevkiâ nazarân zamanında hükümetin müdahalesi temin edilemediği yahut hakkının ziyana uğramasını yahut hakkının kullanılması hususunun pek çok müşkül olmasını menî için başka vasıtalar mevcut olmadığı takdirde, bir günâ tazminat itasıyle mükellef olmaz...” şeklinde ifade edilmiştir (BK, Md.52/3).

Türk Medeni Kanununun 981. maddesinde ise; zilyet, her türlü gasp veya saldırıyı kuvvet kullanarak defedebilir (MK, md.981/1).

“Zilyet, rızası dışında kendisinden alınan şeyi taşınmazlarda el koyanı kovarak, taşınırlarda ise eylem sırasında veya kaçarken yakalananın elinden alarak zilyetliğini koruyabilir. Ancak, zilyet durumun haklı göstermediği derecede kuvvet kullanmaktan kaçınmak zorundadır...” (MK, md.981/2) şeklinde ifade edilmiştir.

Türk Ceza Kanununun 25. Maddesine göre zor kullanması Özel güvenlik görevlileri,765 sayılı “Türk Ceza Kanununun” 49. maddesinin birinci fıkrasının 1. ve 2. bentlerine göre zor kullanma yetkisine sahiptir (ÖGHK.,md. 7/k). 765 sayılı “Türk Ceza Kanunu”, 1 Haziran 2005 tarihinde 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe girmesi nedeniyle yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak 5237 sayılı TCK'nın “Meşru savunma ve zorunluluk hali” başlıklı 25. maddesinin 1. ve 2. fıkrasında da zor kullanma yetkisi belirtilmiştir. Buna göre;

Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez (TCK, md. 25/1).

Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez (TCK, md. 25/2).

2.6.6. Silah Taşıma ve Kullanma Yetkisi

Kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan genel ve özel kolluk görevlileri görevlerinin ifası sırasında silah kullanmak yetkisi gibi önemli bir yetki ile donatılmışlardır.

Özel güvenlik görevlilerinin, hangi koruma ve güvenlik hizmeti için ve ne miktarda silah bulundurabileceği komisyon tarafından belirlenir. Ancak eğitim ve öğretim kurumlarında, sağlık tesislerinde, talih oyunları işletmelerinde, içkili yerlerde silahlı özel güvenlik görevlisi çalıştırılmasına izin verilmez. Özel güvenlik görevlileri, özel toplantılarda, spor müsabakalarında, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde silahlı olarak görev yapamazlar (ÖGHK.,md. 8/2).

Koruma ve güvenlik hizmetinde kullanılacak silah ve teçhizat, ilgili kişi veya kuruluş tarafından temin edilir. Özel güvenlik şirketleri ateşli silah alamaz ve bulunduramazlar. Ancak özel güvenlik şirketlerine, para ve değerli eşya nakli, geçici süreli koruma ve güvenlik hizmetlerinde kullanılmak üzere, özel güvenlik eğitimi veren kurumlara, silah eğitiminde kullanılmak üzere, komisyonun kararı ve valinin onayı ile silah alma, kullanma ve taşıma izni verilebilir (ÖGHK.,md. 8/3).

1. Silah kullanma yetkisinin kullanılabilmesi için şu şartların gerçekleşmiş olması gerekmektedir. ;
2. Özel güvenlik personeli, kendi nefisini müdafaa etmek amacıyla,
3. Başkasının canına ve ırzına vukuu bulan ve başka türlü önlenmesi mümkün olmayan saldırıyı def etmek amacıyla,

4. Ağır cezayı gerektiren bir suçtan dolayı aranan bir kişinin, genel kolluğun talebi ile yakalanması sırasında kaçmaya yeltenmesi veya kaçmak amacıyla saldırması esnasında, özel güvenlik personeli silah kullanabilir.

Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı'nın 04/2007 yılı verilerine göre yasalar ile özel güvenlik hizmeti alan kuruluşlara tahsis edilen silah sayıları aşağıdaki çizelgede belirtilmiştir.

Kuruluşlara Tahsis Edilen Uzun Namlulu Silah Sayısı (Mp5/G3)	Silah Sayıları 3.018	Tahsis Oranı 0,90
Kuruluşlara Tahsis Edilen Uzun Namlulu Silah Sayısı	2.724	
Kuruluşlara Tahsis Edilen Uzun Namlulu Silah Sayısı	36.212	Gerçekleşme Oranı 0,88
Kuruluşlara Tahsis Edilen Uzun Namlulu Silah Sayısı	31.712	

Tablo 3: Özel Güvenlik Teşkilatlarındaki Kayıtlı Silah Sayılarını Gösterir Çizelge (EGM. Asayiş Daire Başkanlığı Nisan 2007 Verileri)

Türkiye'de özel güvenlik görevlilerinin silah kullanabilmeleri için, 30 saatlik silah bilgisi ve atış eğitimini görmüş olması gerekmektedir. Silahla görev yapacak olan personelin silahlı görev yapacağı özel güvenlik kimlik kartlarında belirtilmesi yeterlidir.

III.BÖLÜM

3.ÖZEL GÜVENLİK UYGULAMALARINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

3.1. Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar

3.1.1. Temel Eğitim ile İlgili Sorunlar

5188 sayılı ÖGHK'nın 14. maddesi ile Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin "Özel Güvenlik Eğitimi" başlıklı beşinci bölümde (31-44.maddeler arası), Özel Güvenlik Eğitim Kurumları ve eğitim esnasında okutulacak dersler düzenlenmiştir. ÖGHK'nın 14. maddesine kurs eğitim süresinin 120 saat olduğu bunun 30 saatinin silah bilgisi ve atış ile kalan 90 saatinin ise Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğinin Ek 11 deki tablo ile gösterilen dersleri içermektedir. Buna göre;

S.NO	DERSİN ADI	EĞİTİM SÜRESİ (ASGARİ)
1	Özel Güvenlik Hukuku ve Kişi Hakları	15
2	Güvenlik Tedbirleri	14
3	Güvenlik Sistemleri ve Cihazları	12
4	Temel İlk Yardım	6
5	Olay Yeri Koruma	6
6	Yangın Güvenliği ve Tabii Felaketlerde Müdahale Tarzı	9
7	Patlayıcı Maddeler	4
8	Etkili İletişim	3
9	Kalabalık Yönetimi	9
10	Kişi Koruma	9
11	Uyuşturucu Madde Bilgileri	3
12	Silah Bilgisi ve Atış	30
TOPLAM :		120

Tablo 4:Özel Güvenlik Eğitiminde Verilen Derslerin İsimleri (ÖGY,md.ek11).

90 saatlik özel güvenlik temel eğitimi esnasında lise mezunu olan ve hukuk, anayasa terimleri ile hiç karşılaşmamış kişilere Anayasa bilgisi ile özel güvenlik ve özel güvenlik görevlilerine yetki veren mevzuatları direk öğretmenin zor olduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda özel güvenlik temel eğitim müfredatında önce hukuk ifadesini anlatacak hukuk başlangıcı dersinin de yer almasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

Ülke Adı	Özel Güvenlik Eğitim Süresi
Macaristan	350 Saat
İspanya	260 Saat
Hollanda	120 Saat
Danimarka	120 Saat
Türkiye	120 Saat
Fransa	90 Saat
Portekiz	90 Saat
A.B.D.	48 Saat
Belçika	66 Saat
Fransa	32 Saat
Almanya	24 Saat

Tablo 5: Çeşitli Ülkelerdeki Özel Güvenlik Eğitim Süreleri

Ancak çizelgede de belirtildiği üzere ülkemizin de içinde yer aldığı bölgede ki özel güvenlik eğitimi ile ülkemizdeki özel güvenlik eğitimi karşılaştırıldığında ülkemizdeki eğitimin yetersizliği anlaşılmaktadır

Silahlı görev yapacak olan özel güvenlik personelinin 15 saatte taşıyacağı silah ile ilgili teorik bilgiler ile kendilerine silah taşıma ve kullanma yetkisi veren mevzuat ile ilgili teorik bilgileri alabilecekleri düşünülmektedir. Ancak kalan 15 saatlik bölümde atış tekniği ile ilgili pratik ve teorik bilgileri alamayacağı değerlendirilmektedir. Zira gerek Altı aylık eğitim veren Polis Meslek Eğitim

Merkezlerinde (POMEM) silah bilgisi ve atış dersi altı ay süre ile ve haftada 2 saat verilmekte, Polis Meslek Yüksek Okullarında (PMYO) ise iki yıl süre ile haftada 2 saat silah bilgisi ve atış dersi verilmektedir.

Güvenlik hizmetinin yürütecek olan özel güvenlik görevlilerinin eğitimleri ile ilgili ders ve müfredat programlarında savunma taktikleri ile ilgili hiçbir ders veya konu bulunmamaktadır. Özel kolluk görevlilerine yetki veren mevzuatlara baktığımızda zor kullanmanın sınırları yasalar ile çizilmiş ve jop ile silah kullanma yetkisi zor kullanmanın en uç noktası olarak kabul edilmiş ve son çare olarak kullanmanın gereği olarak ifade edildiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, özel güvenlik personelinin, gerek kendini savunmada ve gerekse yetki ve görevi dâhilinde herhangi bir olaya müdahale ederken veya herhangi bir kişiyi yakalamak için Savunma Taktiklerine ihtiyaç duyacağı değerlendirilmektedir. Bu nedenle söz konusu dersin özel güvenlik eğitim programı dâhiline alınması gerekmektedir. Her ne kadar yönetmeliğin 33/4. maddesinde “Özel güvenlik görevlilerinin çalışacakları kuruluş ve tesislerin özelliğine göre, eğitim kurumunca, programa ilave konular dâhil edilebilir” ifadesine yer verilse de şirketler özer güvenlik eğitim kurumlarında eğitimini tamamlayan personelleri hiçbir ek eğitime tabi tutmadan direk istihdam ettikleri bu personelleri başka bir eğitime tabi tutmamaları nedeniyle söz konusu bu madde de göz ardı edildiği değerlendirilmektedir.

Özel güvenlik eğitimi verecek olan eğiticilerinin nitelikleri, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğinin Ek 11 deki tablo belirtilmiştir. Tabloya bakıldığında 4 yıllık fakülte mezunu olmaları, genel kolluk veya Türk Silahlı Kuvvetleri muharip sınıfına mensup ise beş yıllık hizmet tecrübesi veya konu ile ilgili hizmet içi eğitim sertifikasının olmasını zorunlu koşturmuştur. Eğitim ve bir konu hakkında eğitim vermek, görevde tecrübeyi değil, eğitim vereceği konu hakkında iyi bir bilgi birikimini gerektirir. Her kolluk veya TSK muharip sınıfı personelinin beş yıllık tecrübesi o kişiyi uyuşturucu madde uzmanı yapmaz veya silah bilgisi. Kalabalık yönetimi veya kişi koruma konularında bilgi sahibi yapmaz. Bu ve bunun gibi örnekleri artırabiliriz. Özel güvenlik eğitimi verecek eğiticilerde, eğitim verecekleri konularda sertifika, diploma sahibi olmaları şartı aranmasının eğitimin verimliliği açısından uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Özel güvenlik yenileme eğitiminin beş yılda bir yapılacağı ve genel kolluktan emekli olup ta özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilen kişilerin de aynı şartlara tabi olduğu 5188 sayılı ÖGHK'nun 11. maddesinde ifade edilmiştir. 20-25 yıl genel kolluk kuvveti olarak çalışan bir personelin emekli olduktan sonra beş yıl süre ile özel güvenlik görevlisi olarak çalışabilmesi ancak beş yılsonunda yenileme eğitime tabi tutulması, yine 120 saat kurs görerek özel güvenlik görevlisi olarak çalışan kişilerin de aynı şartlara tabi olmasının yanlış olduğu değerlendirilmektedir. Zira 20-25 yıl genel kolluk olarak çalışan bir kişide, meslek disiplini, Anayasa ve yasalar kavramı, İnsan hakları, kavramları tamamen yerleşmiş, arama esasları, yakalama ve zor kullanma şekilleri artık kendisinde bir pratiklik oluşturmuştur.

120 saat kurs alan kişilerde ise, özel güvenlik kurs müfredatında disiplin dersi olmaması nedeniyle meslek disiplini kavramının gelişmesinin söz konusu olamayacağı, Anayasa ve yasalar kavramı, İnsan hakları, kavramlarının sadece yüzeysel görülebileceği bu nedenle de bu kavramların tamamen yerleşmiş olmasının mümkün olmadığı, arama esasları, yakalama ve zor kullanma şekillerinin uygulanması konusunda ise kısıtlı müfredat programı nedeniyle de tam anlamıyla öğrenilemeyeceği düşünülmektedir.

Güvenlik hizmetinden söz edildiği ve özellikle de güvenlik eğitiminden söz edildiği bir yerde, Türkiye'de ve Dünya'da güvenlik eğitimi konusunda uzman ve söz sahibi olan, ülkemizde iç güvenliği sağlayan polis memurları ve amirlerini yetiştiren Güvenlik Bilimleri Fakültesini (Polis Akademisini) özel güvenlik eğitimi konusunda dışarıda tutmanın, özel güvenlik eğitim ders müfredatının hazırlanmasında ve özel güvenlik eğitim süresinin belirlenmesinde Polis Akademisi Başkanlığı'nın görüşlerinin alınmamasının veya Polis Akademisi Başkanlığı'na bu konuda her hangi bir görev verilmemesinin yanlış olduğu değerlendirilmektedir.

3.1.2. Yenileme Eğitimi ile İlgili Sorunlar

Genel kolluktan emekli olan kişilerin özel güvenlik görevlisi olarak çalışmaları durumunda beş yılda bir yenileme eğitime tabi tutulma zorunluluğunun kaldırılması ancak değişen kanunlar ve teknolojiler ile ilgili her yıl belirli dönemlerde hizmet içi eğitime tabi tutulmaları, diğer özel güvenlik görevlilerinin ise her üç yılda bir altı-yedi haftalık yenileme eğitimlerine tabi tutulmalarının, silah ve

atış eğitimi ile savunma taktikleri eğitiminin her yıl tüm özel güvenlik görevlilerine üç haftadan az olmamak kaydı ile zorunlu kılınmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

ABD’de ise durum daha farklıdır. Eğitimi standartları programlarında her yıl yenileme eğitimi zorunlu kılınmıştır.

3.1.3. Uygulamalı Eğitim ile İlgili Sorunlar

Güvenlik hizmeti sunan kişilerin yetiştirilmesi esnasında sadece atış ile ilgili uygulama yapılmakta ve bunun harici hiçbir derste uygulama yapılmamaktadır. Özellikle özel güvenlik eğitim kurumları uygulamada, kursiyerlere sadece poligon ortamında ve kurs süresince bir defa uygulamalı atış yaptırmaktadır. Bunun yanında Savunma Taktikleri ile özellikle de ilkyardım derslerinde çoğu eğitim kurumlarında uygulama yaptırılmamaktadır.

3.2. Yapılanmada Karşılaşılan Sorunlar

3.2.1. Örgütlenmeye İlişkin Sorunlar

5188 sayılı ÖGHK’da Belirli bir hiyerarşi içerisinde görev yapmak zorunda olan özel güvenlik şirketleri için hiyerarşi ile ilgili herhangi bir düzenleme yapılmamış, eksikliğin anlaşılmasından sonra 42 nolu genelgenin 6. maddesi ile “Koruma ve Güvenlik Müdürü, Amiri ya da Şefi, Kurum yetkilisinin belirleyeceği departmana bağlanır” şekli ile düzenlenmeye çalışılmıştır.

Bu nedenle; Özel güvenlik görevlilerinin çalıştıkları şirketlerdeki hiyerarşik yapılmayı gösteren genel bir düzenleme yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Ülkemizde özel güvenlik hizmeti veren şirket sayısı ile bu şirketlerde çalışan özel güvenlik personeli sayısı gün geçtikçe artmakta ve günümüzde 300.000’i aştığı değerlendirilmektedir. Belirli bir disiplin ve hiyerarşi içerisinde çalışmak zorunda olan özel güvenlik görevlileri ile ilgili herhangi bir disiplin mevzuatı bulunmamaktadır. ÖGHK’ nın 19 ve 20. maddelerinde ise tüm yaptırımlar şirket kurucu ve yöneticilerine uygulanmaktadır.

3.2.2. Yönetmelik Sorunlar

Örgütlenmeye ilişkin problemler ve özellikle de özel güvenliğin hiyerarşik bir yapıya kavuşturulamaması özel güvenlik görevlilerinin kimi şirketlerde halkla ilişkiler departmanına bağlı olarak çalıştırılmasına kimi şirketlerde ise emniyet teşkilatı örnek alınarak bir yapılanmaya gidilmeye çalışılmasına neden olmakta bu da yönetim açısından sorun teşkil etmektedir.

3.2.3 Biçimsel Sorunlar

E.G.M tarafından geçmiş yıllarda çıkartılan genelgelere baktığımızda özel güvenlik teşkilatlarının, üniformalarını emniyet teşkilatında kullanılan üniformalara benzetmeye çalıştıkları bunun da yanlış anlaşılma ve menfi yorumlara neden olduğu görülmektedir (EGM Genelge, 4330).

Özel güvenlik görevlilerinin üniformalarının yanında taşımak zorunda oldukları teçhizat ile ilgili de herhangi bir düzenleme yapılmamış bu nedenle şirketler güvenlik görevlilerine genellikle sadece jop taşımaktadırlar.

Silahlı görev yapacak özel güvenlik görevlilerinin yakalarında kimlik kartı takma zorunluluklarının görev yapılan yer ve duruma göre düzenlenmesi gerekmektedir. Ticaret veya alışveriş merkezleri gibi yerlerde takmaları uygun olmakla birlikte petrol kuyusu, barajlar gibi yerlerde takarak görev yapmaları, söz konusu görevlilerinin kimlik kartlarının sık sık kaybetmelerine neden olacaktır.

3.3. Özel Güvenlik Görevlilerinin Hakları Açısından Karşılaşılan Sorunlar

Özel güvenlik görevlisi çalıştıran bazı şirketler bu görevlileri güvenlik hizmeti dışında başka işlerde de çalıştırmaktaydılar. 5188 sayılı ÖGHK' nın 16. maddesinde "Özel güvenlik personeli, Kanunda belirtilen koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştırılmaz." Bu konu düzenlenmiştir. Ancak söz konusu kanun ile özel güvenlik personelinin diğer işlerde çalıştıramayan şirketler, güvenlik görevlilerini buldurmak zorunda oldukları, verim alamadıkları ve boşa ücret ödedikleri kişiler olarak değerlendirerek sayılarını asgari tutmaya çalışmaktadırlar. Zira herhangi bir soygun, gasp, yağma... vb. bir durum meydana gelmeden özel güvenlik görevlilerinin gerekliliği anlaşılammaktadır. Bu nedenle, koruma ve güvenlik hizmetini yerine getirecek personelin, buldurulabilecek veya taşınabilecek silah ve

teçhizatın azamî miktarını ve niteliğini, gerekli hallerde diğerk fizikî ve aletli güvenlik tedbirlerini belirlemekle yetkili olan komisyon söz konusu görevleri esnasında azami dikkatli olmalıdır.

3.4. Özel Güvenlik Görevlilerinin Yükümlülükleri Açısından Karşılaşılan Sorunlar

Özel güvenlik görevlileri, korumak ile görevli buldukları kişi, yer, araç ve gereç ile ilgili kanunların kendilerine verdikleri yetkileri kullanır. Özel güvenlik görevlilerine görevlerini madde madde tanımlayan yetkilerini de sıralayan kanunda, söz konusu güvenlik görevlilerinin görevlerini ifa sırasında görev esnasında uyumak, görevi savsaklamak, görevli buldukları yerlerde çevredeki kişilere karşı yaptıkları yanlış davranışları disiplin suçları ile ilgili düzenleme bulunmamaktadır.

3.5. Yetkilerde Karşılaşılan Sorunlar

5188 sayılı kanunun 1. maddesinde Kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin esas ve usullerin belirlenmesi amacının ifade edilmesine rağmen kamu güvenliği kavramının tanımlanmadığı görülmektedir.

5188 sayılı ÖGHK' nın 1. maddesinde kanunun amacının, kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin esas ve usulleri belirlemek olduğu ifade edilmesine rağmen kanun baştan sona incelendiğinde, Özel Güvenlik Şirketleri ile Özel Güvenlik Eğitim Kurumları ile ilgili düzenlemelerin bulunduğu ancak bünyesinde Özel Güvenlik Birimleri oluşturan kuruluşlar ve bu kuruluşların yetkileri ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Özel güvenlik şirketlerinin yeni yasa ile neredeyse genel kolluğun yetkilerine sahip olmuştur. Bu yetkilerinin karmaşaya neden olmaması ve özel güvenlik personeli tarafından kötü amaçlı kullanılmasını engellemek için özel güvenliğe vazife veren bir yasa içerisinde toplanmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca herhangi bir olaya müdahale ettiğinde olay fail ve delillerinin genel kolluğa ivedilikle devri konusunda ÖGHK'nın 9. maddesinde düzenleme yapılmış olmasına rağmen olayda genel kolluğa yardımcı olmak amacıyla

genel kolluğun emrine gireceğine veya genel kolluğa yardımcı olacağına dair herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Kişi koruma da bir özel güvenlik hizmetidir. Ancak yakın kora hizmeti ile ilgili izin mevzuatta açıkça belirtilmemekte bu nedenle de yakın koruma hizmeti sunan kişiler body-guard olarak nitelendirilmekte ve silah taşıma yetkisi verilmemektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Demokratik toplumlar, devletin toplumlara kontrol etmelerinden çok, devletin kendi kurumlarını kontrol etmesi ve toplumlara hizmet etmesini beklerler. Devletin toplum üzerinde, güvenlik kuvvetleri kontrol yine toplum adına ve toplum çıkarlarına uygun olmalıdır. Bir ülkenin, güvenlik güçlerinden ziyade, sivil toplumuna güvenmesi ve onunla barışık halde yaşaması gerekmektedir. Gelişmişliğin göstergesi de budur. Gelişmiş ülkeler güvenlik kuvvetlerinden ziyade sivil toplumlarla ayakta durmaktadır.

Bir devletin veya onun güvenlik güçlerinin toplumun büyük bir kısmını potansiyel suçlu veya düşman olarak görmesi, kronik, sistematik hezeyanlarla ve akli melekelerde muhakeme bozukluklarını ifade eden bir hastalık olan paranoyaya kurumsal bazda ele aldığımızda ise “kurumsal paranoya” boyutuna ulaşabilir. Bu nedenle, devletin güvenlik kurumları toplumda bazı kimseleri potansiyel suçlu olarak ilan etmekten ziyade, topluma hizmet ederek kendini benimsetmesi ve sahiplendirmesi, bir anlamda toplum destekli güvenlik modeli ile çalışması uygun olur.

Günümüz modern toplumlarında güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması için sadece kamu güvenlik kuruluşlarının yeterli görülmediğini, özel sektör tarafından da bu hizmetin sunulması gerektiği bir gerçektir.

Bu çalışmamda öncelikle genel olarak güvenlik hizmetinin anlam, önem ve özellikleri ifade edildikten sonra kolluk çeşitleri sınıflandırılarak özel güvenlik teşkilatının yeri ve önemi üzerinde durulmuş, özellikle 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun”un yerine 10 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun”un getirdiği yenilikler ile bu kanunla kurulan özel güvenlik teşkilatlarının, eğitim, kuruluş, görev, yetki, hak ve sorumlulukları tartışıldı.

Ekonomik ve ticari alanda ilerlemelerin kaydedilmesi, çok büyük ölçekli faaliyet ve girişimleri organize olması ve ülke ekonomisi için büyük önem arz etmesi üzerine bunların daha fazla korunma ve güvenliğe ihtiyaç duymaları, zamanla özel güvenlik teşkilatlarının ve bunları oluşturan personelin hızla çoğalıp yayılmasında etkili olmuştur. Devletin asli görevlerinden olan güvenlik hizmetinde, genel kolluğun

asli görevlerinde daha etkin ve verimli olabilmesine olanak sağlamak için kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik şirketleri tarafından bir kısım güvenlik ihtiyaçlarının yerine getirilmesi bir ihtiyaç halini almıştır.

Bu gelişmeye paralel olarak Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki kanunun yerine 10 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun” uygulamaya girmiştir. Söz konusu kanun özel güvenlik sektörü ile ilgili olarak, 2495 sayılı kanuna nazaran birçok yenilikler getirmiş ancak, özel güvenlik eğitim süresinin kısa olması, savunma taktikleri gibi bazı konuların müfredat dışı bırakılması, hiyerarşiye dayalı yapılanmaya gidilmesine rağmen mevzuatta buna yönelik bir çalışmanın yapılmaması, özel güvenlik görevlilerinden ziyade özel güvenlik şirket yöneticilerinin cezai müeyyide ile karşı karşıya bırakılması gibi birçok konuda boşluklar mevcuttur.

2495 Sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki kanunun yerine 10 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun uygulamaya girmesi ile özel güvenlik hizmetleri konusunda meslek standardı getirmiştir.

Ancak 5188 sayılı kanun ve kanunun uygulanması ile ilgili yönetmeliklerde de bir takım eksikler olduğu görülmektedir. Her ne kadar bu eksiklikler genelge ile giderilmeye çalışılsa bu çalışmanın yeterli olmadığı görülmüştür. Bu nedenle 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun’un yeniden düzenlenmesinin yasal bir zorunluluk olduğu saptanmıştır. Daha iyi bir güvenlik hizmetinin sunulması özel güvenlik personelinin iyi ve bilinçli eğitilmiş ve yetiştirilmiş olması gerekmektedir. bu bağlamda özel güvenlik temel eğitim süresi hukuk başlangıcı, Anayasa, özel güvenlik mevzuatları, özel güvenliğe yetki verilen mevzuatlar silah bilgisi ve atış eğitimi, ilk yardım, yangın güvenliği ve tabii afetlere karşı müdahale, etkili iletişim, kalabalık kontrolü, insan hakları, halkla ilişkiler konusunda yeterli eğitimin verilmesi için eğitim süresinin yeniden gözden geçirilmesi, bu konu da da Polis Akademisi Başkanlığının görüşleri doğrultusunda yeni bir yasal düzenleme yapılması uygun olacaktır.

5188 sayılı kanun çerçevesinde yapılan iş bir güvenlik işidir. Güvenlik işi disiplinli ve hiyerarşik bir çalışma gerektirmektedir. Bu nedenle özel güvenlik görevlilerinin görev ve çalışma usul ve şekillerini, özel güvenlik görevlilerinin disiplin cezası gerektirecek eylem, işlem, tutum ve davranışları ile ilgili bir disiplin tüzüğü hazırlanması uygun olacaktır.

Özel güvenlik personeli istihdam etmek veya özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın almak suretiyle güvenliğini sağlamaya karar veren ve konuda yasal prosedürü de yerine getiren kuruluşlarda görev yapan güvenlik görevlilerinin görev tanımı, başka işlerde çalışıp çalışamayacağı ile iş garantisi konularındaki yasal düzenlemenin tekrar gözden geçirilmesi uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Acıbibber, Y., 2004, *Güvenlik Sistem ve Cihazları*, Tepe Savunma ve Güvenlik Sistemler A.Ş., Ankara.

Aktaş, N. A., 2004, *VIP Yakın Koruma Taktikleri*, İmaj ve Dış Ticaret A.Ş.,Ankara.

Başaran, İ.E., 1997, *Eğitim Psikolojisi*, Özkan Matbaacılık, Ankara.

Bünyan, T., 1983, *The History and Practice of The Political Police in Britain*, London: Quartet.

Cihan Koç, 2002, *Kolluğun Adli Görevleri*, Kartal Yayınevi, Ankara.

Cerrah,İ., Eryılmaz B.,1998 *Avrupa Birliği Polis Meslek Etiği Yönetmeliği*, Seçkin Kitabevi, Ankara.

Çevik, H. H.,2001, *Türkiye’de Kamu Yönetimi Sorunları*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Dalda, Y.V., Karagöz, 1998, A., *Özel Güvenlik Teşkilatı Rehberi*, EGM Matbaası, Ankara.

Draper,H., 1987. *Private Police, Harmondsworth:Penguin.*

Emsley, C., 1991, *The English Police: A Political and Social History*, St Martin’s Press, New York.

Erdoğan, M., 2004,*Anayasal Demokrasi*, Siyasal Yayınevi, Ankara.

Ertürk, S.,1975, *Eğitimde Program Geliştirme*,Yelken tepe Yayınları, Ankara.

Gerden, R. J.,1998 *Private Security: A Canadian Perspective*, Prentice-Hall press, Canada.

Hicks H., Gullet C. 1981, *Ray, Organizasyonlar, Teori Ve Davranış*, İslt. Bil. Ens. Yay. No: 1, İstanbul.

Kısmet, O., 2004, *VIP Yakın Koruma Taktikleri*, İmaj ve Dış Ticaret A.Ş.,Ankara.

Lee, Y.K.,1995, *Tasks Facing Korea's Private Security Business and Its Prospects fort he 2000's*, Newyork:crc Press, Newyork.

Okçabal, D., 1940,*Türk Zabıta tarihi ve teşkilat tarihçesi*, Polis Enstitüsü, Yayın no: 32, Ankara.

Özay, İ. H., 2004, *Günüştğında Yönetim*, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Özdemir, A, Yavuz, M., Candemir, E., Göktepe, F., 2005 Silah Bilgisi ve Atış Eğitimi, Başkent Matbaacılık, Ankara.

Pakalın, M.Z., 1993, *Osmanlı Deyimler Sözlüğü*, C.2, İstanbul.

Russel, B.,1991, *History Of Western Philosophy*, Routledge Publishing, London.

Şirvani, H.H.,1965, *İslam'da Siyasi Düşünce Ve İdare*, Çev., Kemal Kuşçu, Nur Yayınları, Ankara.

Tortop,N., Eyüp G. İspir, E.G., Aykaç, B., 1993, *Yönetim Bilimi*, Yargı Yayınları, Ankara.

Weinreb,L., 2003, *Criminal Law*, Foundation Pres, Virginia.

Yaşar, Y., 2005 (a), *Açıklamalı Polis Meslek Hukuku*, Başkent Klişe Matbaacılık, Ankara.

Yaşar, Yılmaz, 2000 (b), *Açıklamalı Polis Meslek Hukuku*, Başkent Klişe Matbaacılık, Ankara.

Yenal, O., 1999, *Ulusların Zenginliği ve Uygarlığı:Eğitim Boyutu*, Türkiye Is Bankası Kültür Yayınları, Ankara.

Yılmaz A., 1996(a), *Özel Güvenlik Sistemi*, Okyanus Dağıtım, Malatya.

Makaleler

Adem, M., 1997, Zorunlu Temel Eğitim, *Türkiye Bilimler Akademisi Bilimsel Toplantı Serileri*, No:8, Ankara, ss.29-30

Akçay, O., Kuyaksil, A., 2005, Türkiye'de Meslekleşme Olgusu Olarak Özel Güvenlik Hizmeti, *Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt3, (2), s.116

- Albenese, J., 1986. The Future Of Policing: A Private Concern?, *Police Studies*, 9,(2), pp.86-90
- Arslan, F., 2002, Poliste Sürekli Eğitim, *Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Dergisi*, Sayı 31, ss.21-28
- Aydın, A. H. 2002. *Özel Güvenlik Teşkilatı: Kuruluşu, Görevleri, Yetkileri*, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt.4, (1-2),ss.123-156
- Bowden, T.,1977, Who is Guarding the Guards, *the PoliticalQuarterly* 46, p.1
- Brogden, M., Jefferson, T., Walklate, S. 1988, *Introducing Policework*. London: Unwin Hyman, p.240
- Chagnon, J.,2003, Private Security Partner in Internal Security, *White Paper*, Minist`ere de la S`ecurit`e publique December, p.83
- Fyfe, N.R., 1995, Law and Order Policy and the Spaces of Citizenship in Contemporary Britain, in: *Political Geography*, Vol.14(2), p.824
- George, B., Button, M. 1994. Private Security Industry Regulation: Lessons From Abroad For United Kingdom?, *International Journal Of Risk, Security And Crime Prevention*, pp.187-199
- Göksu, T., 2002, Maslow'un İhtiyaçları (Güdüleri), *Polis Bilimleri Dergisi* , Cilt.4. (3-4), ss.27-48
- J. De Waard, 1999. The Private Security Industry İn International Perspective, 7. *European Journal On Criminal Policy And Research* ,Vol. 2, pp.168-169
- Karaman, Ö.,2001, Türkiye Ve İngiltere'de Özel Güvenlik Şirketlerinin Ve Görevlilerinin Artışının Avantajları Ve Dezavantajlarının Polisin Fonksiyonları Açısından İncelenmesi, *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt.3. (3-4),ss.150-174
- Kızılloluk, H., 2001,Sınıf Ortamında Öğretmen Öğrenci İletişiminin Yatay veya Dikey Olmasının Öğrenme Üzerindeki Etkileri, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt : 25 (1)ss.151-159.
- Mc Crie, D.R.,1998 , The Annals Of The American Academy of Political and Social Science, *The Development of the U.S. Security Industry: Issues and Trends*.Vol.498,

Shearing, C., Stenning, P., 1987. Justice Systems Annuals, *Private Policing*,(23), pp. 9-12

Swol, K., 1999. Private Security And Public Policing, *Juristat Statistic*,75,(1), pp.34-42

Tiyek M, Kuyaksil A.,2003, Türkiye’’de Güvenlik Hizmeti Olarak Özel ve Gönüllü Güvenlik, *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt: 5 (2), ss.65-94

Gazeteler

Bozkuş, F., Çilo, F., 1998, Paronayak Gecelere Son, *Milliyet*, 20 Temmuz. 1998.

Rubinstain, J., Welcome To The New World Of Private Security, *Economist*, April 19, 1997.

Tezler

Buran, A., *Türk Polis Örgütünde Eğitim Süreci ve Önemi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992, İstanbul.

Karakütük, K. *Türkiye'nin Öğretim Haritaları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü. 1986 Ankara.

Köprülü, O. M., *Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi Ve Güvenlik Sistemleri*, Y.Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi A.B.D Başkanlığı, 2002 İstanbul.

Yılmaz, A,1994(b) *Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi*, Doktora Tezi, 9 Eylül Üniversitesi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, 1994, İzmir.

Raporlar

Cukier, W., Quigley, T., 2003, *Public Policing and Private Security: Canada in the International Context, In Search of Security: Law Commission of Canada*, Montreal, p.120

Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, 2001, Ankara.

Prenzler T., Sarre R., 1998, *Regulating Private Security in Australia, Trends And Issues in Crime and Criminal Justice*, Australian Institute Of Criminology,

Sempozyumlar

Cerrah, İ.,2005, İç Güvenlik Sektörünün Zihinsel Modernizasyonu, Polis bilişim Sempozyumu, (14-15 Nisan 2005) Sheraton, Ankara.

Dağdeviren, D., 2004,Çağdaş Güvenlik Yaklaşımı: Güvenlik Mühendisliği, *Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetlerinin Dünü, Bugünü ve Yarını (1. Ulusal Özel güvenlik Sempozyumu)*, Kocaeli Üniversitesi Yayınları, Kocaeli, ss.268-275

Gülcü, M., 2004, Türkiye’de Modern Özel Güvenliğin Tarihçesi, *Polis Dergisi*, sayı 37,ss.2-15

Meriçli, A., Özel Güvenlik Faaliyetlerinin Genel Güvenlik içindeki Yeri (Genel Güvenliğe Katkısı),*Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetlerinin Dünü, Bugünü ve Yarını (1. Ulusal Özel Güvenlik Sempozyumu)*, Kocaeli Üniversitesi Yayınları, Kocaeli, 1994, ss.162-170

R.J. Gerden, 1998, *Private Security: A Canadian Perspective* (Scarborough: Prentice Hall, 1998), *Canadian Journal of Sociology* 24, (3), pp.381-409

Rees, A.S., 1983, *Policing And Private Security*, *Australian Institute Of Criminology*, Canberra, p.96

İnternet Kaynaklar

Christman, J. H., 2003, www.iapsc.org, 11.Nisan.2006

Haspolat, E., 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Bağlamında Özel Güvenlik Olgusunun Değerlendirilmesi, www.sendika.org, 23 Aralık 2005

[Http://Www.cetin-group.com](http://Www.cetin-group.com) 01.11.2004

[Http://Mediafilter.Org](http://Mediafilter.Org), 23 Aralık 2005

[Http://Www.assisonline.org](http://Www.assisonline.org), 15 Şubat 2006

[Http://Www.Denizce.Com](http://Www.Denizce.Com), 18 Şubat 2006

[Http://En.Wikipedia.Org](http://En.Wikipedia.Org), 17 Mart 2006

Kanunlar ve Yönetmelikler

An Act To Revise The Private Investigators And Security Guards Act And To Make A Consequential Amendment To The Licence Appeal Tribunal Act, 1999, Bill 159 2004

Belediye Zabıta Personeli Yönetmeliği

Çarşı Ve Mahalle Bekçileri Kanunu

Emniyet Teşkilatı Kanunu

Gümrük Muhafaza Sınıfı Personelinin İç Hizmet Yönergesi

Jandarma Teşkilat, Görev Ve Yetkileri Kanunu

[Kara Avcılığı Kanunu](#)

Karayolları Trafik Kanununu

Köy Kanunu

Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun

Polis Vazife Ve Selahiyet Kanunu

Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu

T.C Anayasası

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun

Borçlar Kanunu

Medeni Kanun

Devlet Demir Yolları İşletmesi Genel Müdürlüğü Kuruluşu Hakkındaki KHK

Terörle Mücadele Kanunu

Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu

Ceza Muhakemeleri Kanunu

Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun

Kanun No. 5188

Kabul Tarihi : 10.6.2004

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesine ilişkin esas ve usulleri belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun, özel güvenlik izninin verilmesine, bu hizmeti yerine getirecek kişi ve kuruluşların ruhsatlandırılmasına ve denetlenmesine ilişkin hususları kapsar.

Özel güvenlik izni

MADDE 3. — Kişilerin silahlı personel tarafından korunması, kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulması veya güvenlik hizmetinin şirketlere gördürülmesi özel güvenlik komisyonunun kararı üzerine valinin iznine bağlıdır. Toplantı, konser, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde; para veya değerli eşya nakli gibi geçici veya acil hallerde, komisyon kararı aranmaksızın, vali tarafından özel güvenlik izni verilebilir.

Kişi ve kuruluşların talebi üzerine, koruma ve güvenlik ihtiyacı dikkate alınarak, güvenlik hizmetinin istihdam edilecek personel eliyle sağlanmasına, kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulmasına ya da bu hizmetin güvenlik şirketlerine gördürülmesine izin verilir. Bir kuruluş bünyesinde özel güvenlik birimi kurulmuş olması, ihtiyaç duyulduğunda ayrıca güvenlik şirketlerine hizmet gördürülmesine mani değildir.

Komisyon, koruma ve güvenlik hizmetini yerine getirecek personelin, bulundurulabilecek veya taşınabilecek silah ve teçhizatın azamî miktarını ve niteliğini, gerekli hallerde diğer fizikî ve aletli güvenlik tedbirlerini belirlemeye

yetkilidir. Havalimanı ve liman gibi yerlerde alınacak güvenlik tedbirlerine ilişkin uluslararası yükümlülükler saklıdır.

Geçici haller dışındaki özel güvenlik uygulaması, en az bir ay önce başvurulması şartıyla komisyonun kararı ve valinin onayı ile sona erdirilebilir.

Özel güvenlik komisyonu

MADDE 4. — Özel güvenlik komisyonu, bu Kanunda belirtilen özel güvenlikle ilgili kararları almak üzere valinin görevlendireceği bir vali yardımcısının başkanlığında, il emniyet müdürlüğü, il jandarma komutanlığı, ticaret odası başkanlığı, sanayi odası başkanlığı temsilcisinden oluşur. Sanayi odasının bulunmadığı illerde komisyona ticaret ve sanayi odası başkanlığının temsilcisi katılır. Özel güvenlik izni verilmesi ya da bu uygulamanın kaldırılması için başvuran kişi ya da kuruluşun temsilcisi ilgili komisyon toplantısına üye olarak katılır. Komisyon, kararlarını oy çokluğu ile alır; oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır; çekimser oy kullanılamaz.

Özel güvenlik şirketleri

MADDE 5. — Şirketlerin özel güvenlik alanında faaliyette bulunması İçişleri Bakanlığının iznine tâbidir. Faaliyet izni verilebilmesi için şirket hisselerinin nama yazılı olması ve faaliyet alanının münhasıran koruma ve güvenlik hizmeti olması zorunludur. Özel güvenlik şirketleri, şubelerini bir ay içinde Bakanlığa ve ilgili valiliğe yazılı olarak; hisse devirlerini bir ay içinde Bakanlığa bildirirler.

Yabancı kişilerin özel güvenlik şirketi kurabilmesi ve yabancı şirketlerin Türkiye'de özel güvenlik hizmeti verebilmesi mütekabiliyet esasına tâbidir.

Özel güvenlik şirketlerinin kurucu ve yöneticilerinde bu Kanunun 10 uncu maddesinin (a) ve (d) bentlerinde belirtilen şartlar aranır. Yöneticilerin ayrıca dört yıllık yüksek okul mezunu olmaları, Kanunun 10 uncu maddesinin (e) bendinde belirtilen şartı taşımaları ve 14 üncü maddesinde belirtilen özel güvenlik temel eğitimini başarıyla tamamlamış olmaları gerekir.

Kurucu ve yöneticilerde aranan şartların kaybedilmesi halinde iki ay içinde eksiklik giderilmediği veya bu kurucu ve yöneticiler değiştirilmediği takdirde faaliyet izni iptal edilir.

Bu şirketler tarafından üçüncü kişi, kurum ve kuruluşlara sağlanacak koruma ve güvenlik hizmetleri, hizmetin başlamasından en geç bir hafta önce ilgili valiliğe yazılı olarak bildirilir. Acil ve geçici nitelikteki koruma ve güvenlik hizmetlerinde süre kaydı aranmaz.

Ek önlemler

MADDE 6. — Mülkî idare amirleri havalimanı, liman, gümrük, gar ve istasyon gibi yerler ile spor müsabakalarının, sahne gösterilerinin ve benzeri etkinliklerin yapıldığı yerlerdeki özel güvenlik tedbirlerini denetlemeye ve kamu güvenliğinin gerektirdiği hallerde ek önlemler aldirmaya yetkilidir.

Kamu güvenliğinin sağlanması yönünden 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile vali ve kaymakamlara verilen yetkiler saklıdır. Bu yetkilerin kullanılması durumunda özel güvenlik birimi ve özel güvenlik personeli mülkî idare amirinin ve genel kolluk amirinin emirlerini yerine getirmek zorundadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Özel Güvenlik Görevlileri

Özel güvenlik görevlilerinin yetkileri

MADDE 7. — Özel güvenlik görevlilerinin yetkileri şunlardır:

a) Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

b) Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

c) 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 127 nci maddesine göre yakalama ve yakalama nedeniyle orantılı arama.

d) Görev alanında, haklarında yakalama, tutuklama veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.

e) Yangın, deprem gibi tabii afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme.

f) Hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

g) Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma.

h) Terk edilmiş ve bulunmuş eşyayı emanete alma.

ı) Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.

j) Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 157 nci maddesine göre yakalama.

k) Türk Medeni Kanununun 981 inci maddesine, Borçlar Kanununun 52 nci maddesine, Türk Ceza Kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (2) numaralı bentlerine göre zor kullanma.

Silah bulundurma ve taşıma yetkisi

MADDE 8. — Hangi koruma ve güvenlik hizmeti için ne miktar ve özellikte ateşli silah bulundurulabileceği komisyon tarafından belirlenir.

Ancak eğitim ve öğretim kurumlarında, sağlık tesislerinde, talih oyunları işletmelerinde, içkili yerlerde silahlı özel güvenlik görevlisi çalıştırılmasına izin verilmez. Özel güvenlik görevlileri, özel toplantılarda, spor müsabakalarında, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde silahlı olarak görev yapamazlar.

Koruma ve güvenlik hizmetinde kullanılacak silah ve teçhizat, ilgili kişi veya kuruluş tarafından temin edilir. Özel güvenlik şirketleri ateşli silah alamaz ve bulunduramazlar. Ancak özel güvenlik şirketlerine, para ve değerli eşya nakli, geçici süreli koruma ve güvenlik hizmetlerinde kullanılmak üzere, özel güvenlik eğitimi veren kurumlara, silah eğitiminde kullanılmak üzere, komisyonun kararı ve valinin onayı ile silah alma, kullanma ve taşıma izni verilebilir.

Görev alanı

MADDE 9. — Bu görevliler 7 nci maddede sayılan yetkileri sadece görevli oldukları süre içinde ve görev alanlarında kullanabilirler.

Özel güvenlik görevlileri silahlarını görev alanı dışına çıkaramazlar. İşlenmiş bir suçun sanığı veya suç işleyeceğinden kuvvetle şüphe edilen kişinin takibi, dışarıdan yapılan saldırılara karşı tedbir alınması, para ve değerli eşya nakli, kişi koruma ve cenaze töreni gibi güzergâh ifade eden durumlarda güzergâh boyu görev alanı sayılır. Görev alanı, zorunlu hallerde Komisyon kararıyla genişletilebilir.

Zor kullanma ve yakalama yetkilerinin kullanılmasını gerektiren olaylar en seri vasıta ile yetkili genel kolluğa bildirilir; yakalanan kişi ve zapt edilen eşya genel kolluğa teslim edilir.

Özel güvenlik görevlilerinde aranacak şartlar

MADDE 10. — Özel güvenlik görevlilerinde aşağıdaki şartlar aranır:

a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak.

b) En az lise veya dengi okul mezunu olmak.

c) 18 yaşını doldurmuş olmak.

d) Taksirli suçlar hariç olmak üzere, ağır hapis veya altı aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsa bile Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, sahtecilik, hileli iflas veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, laf atma, sarkıntılık, ırza tasallut, ırza geçme, kız, kadın veya çocuk kaçırma ve alıkoyma, fuhşa teşvik, fuhuş için aracılık, uyuşturucu madde kullanma, uyuşturucu madde kaçakçılığı suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak.

e) Kamu haklarından yasaklı olmamak.

f) Görevin yapılmasına engel olabilecek vücut ve akıl hastalığı ile özürlü bulunmamak.

g) 14 üncü maddede belirtilen özel güvenlik temel eğitimini başarıyla tamamlamış olmak.

Çalışma izni

MADDE 11. — Özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilecekler ile özel güvenlik şirketlerinde ve özel güvenlik eğitimi verecek kurumlarda yönetici olarak çalışacaklar hakkında valilikçe güvenlik soruşturması yapılır. Soruşturma sonucu olumlu olanlara, bu Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen özel güvenlik temel eğitimini başarıyla bitirmiş olmak şartıyla, valilikçe beş yıl süreli çalışma izni verilir. Ateşli silah taşımayacak özel güvenlik görevlileri hakkında sadece arşiv araştırması yapılır. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması bir ay içinde tamamlanır.

Göreve başlayan özel güvenlik görevlileri işveren tarafından onbeş gün içinde valiliğe bildirilir.

Çalışma izninin yenilenebilmesi için, güvenlik soruşturmasının olumlu olması ve Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen özel güvenlik yenileme eğitiminin başarıyla tamamlanmış olması zorunludur.

Özel güvenlik görevlilerinde aranan şartlardan herhangi birisinin kaybedilmesi halinde çalışma izni iptal edilir.

Genel kolluk kuvvetinden emekli olanlar ile en az beş yıl fiilen bu görevde çalıştıktan sonra kendi istekleriyle görevinden ayrılmış olanlarda, görevlerinden ayrıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle özel güvenlik temel eğitimi şartı aranmaz.

Kimlik

MADDE 12. — Özel güvenlik görevlilerine valilikçe kimlik kartı verilir. Kimlik kartında görevlinin adı ve soyadı ile silahlı ya da silahsız olduğu belirtilir.

Kimlik kartı görev alanı ve süresi içerisinde herkes tarafından görülebilecek şekilde yakaya takılır. Üzerinde kimlik kartı olmayan özel güvenlik görevlileri Kanunun 7 nci maddesinde sayılan yetkileri kullanamazlar.

Herhangi bir sebeple görevinden ayrılan özel güvenlik görevlileri işveren tarafından onbeş gün içinde valiliğe bildirilir.

Kıyafet

MADDE 13. — Özel güvenlik görevlileri görev alanı içinde ve süresince üniforma giyerler. Görevin ve işyerinin özelliği nedeniyle gerekli görülen hallerde sivil kıyafetle görev yapılmasına komisyon izin verebilir.

Eğitim

MADDE 14. — Özel güvenlik temel eğitimi teorik ve pratik eğitim ile silah eğitiminden oluşmak üzere yüzyirmi ders saatinden; yenileme eğitimi altmış ders saatinden az olmamak üzere düzenlenir. Halen bünyesinde güvenlik fakültesi veya meslek yüksek okulu bulunan ve bünyesinde güvenlik bölümleri (fakülte veya meslek yüksek okulu) açabilecek olan üniversitelerin bu bölümlerinden mezun olanlarda beş yıl süreyle silah eğitimi hariç özel güvenlik temel eğitimi şartı aranmaz.

Özel güvenlik eğitimi ücreti karşılığında İçişleri Bakanlığınca verilebileceği gibi, Bakanlığın izni ile özel eğitim kurumlarınca da verilebilir. Özel güvenlik eğitimi verecek kurumların kurucu ve yöneticilerinde 5 inci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlar aranır.

Özel güvenlik eğitiminin niteliği, müfredatı, eğiticilerde ve eğitim merkezlerinde aranacak şartlar ile eğitim sonucu yeterliliğin belirlenmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlenir.

Tazminat

MADDE 15. — Bu Kanunda yazılı görevleri yerine getirirken yaralanan, sakatlanan özel güvenlik görevlilerine veya ölen özel güvenlik görevlisinin kanunî mirasçılarına, iş sözleşmesinde veya toplu iş sözleşmesinde belirlenen miktar ve esaslar çerçevesinde tazminat ödenir. Ancak, genel hükümlere göre daha yüksek miktarda tazminat ödenmesine mahkemelerce hükmedilmesi halinde, iş sözleşmesine veya toplu iş sözleşmesine dayanılarak ödenen tutarlar mahsup edilir.

Birinci fıkra hükümleri gereğince ödenecek tazminat, 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında ödenmesi gereken diğer tazminatlarla ilişkilendirilmez.

Kamu kurum ve kuruluşlarında bu Kanunda yazılı görevleri yerine getirirken yaralanan, sakatlanan özel güvenlik görevlilerine veya ölen özel güvenlik görevlilerinin kanunî mirasçalarına; iş sözleşmesi, toplu iş sözleşmesi veya 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerinde belirtilen tazminat miktarlarından hangisi yüksek ise o miktar ödenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yasaklar ve Ceza Hükümleri

Görev dışında çalıştırma yasağı

MADDE 16. — Özel güvenlik personeli, Kanunda belirtilen koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştırılmaz.

Grev yasağı

MADDE 17. — Özel güvenlik personeli greve katılamaz.

Görevden uzaklaştırma yasağı

MADDE 18. — Özel güvenlik görevlileri lokavt dolayısıyla işten uzaklaştırılmaz.

Adli suçlar ve cezalar

MADDE 19. — Bu Kanunda öngörülen adli suçlar ve cezalar şunlardır:

a) Bu Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen özel güvenlik iznini almadan özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişilere veya kuruluşların yöneticilerine altı aya kadar hapis ve altımilyar lira ağır para cezası verilir.

b) Bu Kanunun 5 inci maddesinde belirtilen faaliyet iznini almadan özel güvenlik faaliyetinde bulunan şirketlerin kurucu ve yöneticilerine, bu Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen izni almadan özel güvenlik birimi oluşturan kurum ve kuruluşların yöneticilerine, bu Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen izni almadan özel güvenlik eğitimi veren kurum ve kuruluşların yöneticilerine bir yıla kadar hapis ve yirmimilyar lira ağır para cezası verilir. Bu şekilde cezalandırılan kişiler, özel güvenlik şirketlerinde ve özel güvenlik eğitimi veren kurumlarda kurucu ve yönetici olamazlar.

c) Bu Kanunun 11 inci maddesine göre çalışma izni verilmeyen kişileri özel güvenlik görevlisi olarak istihdam eden kişi, kurum, kuruluş veya şirketlere, çalıştırdıkları her kişi için üçmilyar lira ağır para cezası verilir. Bu kişiler silahlı olarak çalıştırılmış ise altı aya kadar hapis ve çalıştırılan her kişi için altımilyar lira ağır para cezası verilir.

d) Bu Kanunun 21 inci maddesinde belirtilen özel güvenlik malî sorumluluk sigortasını yaptırmadan özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine istihdam ettikleri her kişi için üçmilyar lira ağır para cezası verilir.

e) Bu Kanunda belirtilen faaliyet iznini almadan özel güvenlik hizmeti veya özel güvenlik eğitimi verdiğini ilân eden veya reklam yapan kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine altı aya kadar hapis ve onmilyar lira ağır para cezası verilir.

İdarî suçlar ve cezalar

MADDE 20. — Bu Kanunda öngörülen idarî suç ve para cezaları şunlardır:

a) Diğer kişi, kurum ve kuruluşlara sağlanacak özel güvenlik hizmetini 5 inci maddede belirtilen süre içinde ilgili valiliğe bildirmeyen özel güvenlik şirketlerine her bildirim için birmilyar lira idarî para cezası verilir.

b) 6 ncı madde uyarınca mülkî idare amirlerince istenen ilave tedbirleri almayan kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine ikimilyar lira idarî para cezası verilir.

c) 17 nci maddede belirtilen grev yasağına uymayan, ateşli silahını bu Kanuna aykırı veya görev alanı dışında kullanan veya özel güvenlik kimlik kartını başkasına kullandıran özel güvenlik görevlisine birmilyar lira idarî para cezası verilir ve bu kişilerin çalışma izni iptal edilir. Bu kişiler bir daha özel güvenlik görevlisi olamazlar.

d) 22 nci madde gereğince tespit edilip giderilmesi istenen eksiklikleri gidermeyen kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine ikimilyar lira idarî para cezası verilir.

e) Özel güvenlik görevlisini koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştıran kişi, kurum ve kuruluşlara her eylemleri için birmilyar lira idarî para cezası verilir.

f) 11 inci maddenin ikinci fıkrası ile 12 nci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen bildirimleri süresinde yerine getirmeyenlere birmilyar lira idarî para cezası verilir.

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları o yerin en büyük mülkî amiri tarafından verilir. Verilen para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz, zaruret görülmeyen hâllerde, evrak üzerinden inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İtiraz üzerine verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine başvurulabilir. Bölge idare mahkemesinin verdiği kararlar kesindir. Bu Kanuna göre verilen idarî para cezaları, ilgili valilik veya kaymakamlığın bildirim üzerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Özel güvenlik malî sorumluluk sigortası

MADDE 21. — Özel hukuk kişileri ve özel güvenlik şirketleri, istihdam ettikleri özel güvenlik görevlilerinin üçüncü kişilere verecekleri zararların tazmini amacıyla özel güvenlik malî sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadır. Özel güvenlik malî sorumluluk sigortasına ilişkin esas ve usuller Hazine Müsteşarlığınca belirlenir.

Bu maddede öngörülen özel güvenlik malî sorumluluk sigortası, Türkiye’de ilgili branşta çalışmaya yetkili olan sigorta şirketleri tarafından yapılır. Bu sigorta şirketleri özel güvenlik malî sorumluluk sigortasını yapmakla yükümlüdürler. Bu yükümlülüğe uymayan sigorta şirketlerine Hazine Müsteşarlığınca sekizmilyar lira

idarî para cezası verilir. Bu para cezasının tahsilinde ve cezaya itiraz usulünde 20 nci maddenin ikinci fıkrası hükümleri uygulanır.

Denetim

MADDE 22. — İçişleri Bakanlığı ve valilikler özel güvenlik hizmetleri kapsamında, özel güvenlik birimlerini, özel güvenlik şirketlerini ve özel güvenlik eğitimi veren kurumları denetlemeye yetkilidir. Denetimin mahiyeti, kapsamı, usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

Denetim sonucu tespit edilen eksikliklerin ilgili kişi, kurum, kuruluş ve şirketlerce verilen süre içinde giderilmesi zorunludur.

Amacı dışında faaliyet gösterdiği veya suç kaynağına dönüştüğü tespit edilen şirketlerin ve özel eğitim kurumlarının faaliyet izni iptal edilir. Bu şekilde faaliyet izni iptal edilen şirketlerin veya kurumların, kurucu ve yöneticileri, özel güvenlik şirketlerinde ve özel güvenlik eğitimi veren kurumlarda kurucu ve yönetici olamazlar.

Ceza uygulaması

MADDE 23. — Özel güvenlik görevlileri Türk Ceza Kanununun uygulanmasında memur sayılır.

Bunlara karşı görevleri sebebiyle suç işleyenler Devlet memurları aleyhine suç işlemiş gibi cezalandırılır.

Ruhsat harcı

MADDE 24. — Özel güvenlik şirketlerine ve özel güvenlik eğitimi verecek kurumlara faaliyet izni verilmesi için onmilyar lira, özel güvenlik görevlilerine çalışma izni verilmesi için ikiyüzmilyon lira ruhsat harcı alınır ve bu harç mal sandığına yatırılır.

Yeniden değerlendirme oranının uygulanması

MADDE 25. — Bu Kanunun 19 uncu maddesinde belirtilen ağır para cezaları, 20 nci maddesinde belirtilen idarî para cezaları, 21 inci maddesinde belirtilen idarî para cezası, 24 üncü maddesinde belirtilen ruhsat harçlarına ilişkin miktarlar her yıl

213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerleme oranına göre artırılır.

Yönetmelik

MADDE 26. — Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelik, İçişleri Bakanlığınca bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren u ay içinde çıkarılır.

Yürürlükten kaldırılan kanun

MADDE 27. — 22.7.1981 tarihli ve 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 2495 sayılı Kanuna göre kurulmuş olan özel güvenlik teşkiltlarına özel güvenlik izni, özel güvenlik görevlilerine de beş yıl süreyle çalışma izni verilmiş sayılır.

Yürürlük

MADDE 28. — Bu Kanunun 19 ve 20 nci maddeleri Kanunun yayımı tarihinden itibaren dokuz ay sonra, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 29. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik
BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun uygulanmasına yönelik usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, 5188 sayılı Kanun kapsamında özel güvenlik izninin verilmesi, özel güvenlik şirketlerine ve özel eğitim kurumlarına faaliyet izni verilmesi, özel güvenlik görevlilerine çalışma izni verilmesi, özel güvenlik eğitiminin niteliği, müfredatı, eğiticilerde ve eğitim merkezlerinde aranacak şartlar ve eğitim sonucu yeterliliğin belirlenmesi, özel güvenlik hizmetlerinin denetlenmesi ve diğer hususları kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik, 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanununun 26 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu yönetmelikte geçen;

Kanun: 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunu,

Bakanlık: İçişleri Bakanlığı'mı,

Komisyon: Her ilde vali yardımcısının başkanlığında, il emniyet müdürlüğü, il jandarma komutanlığı, ticaret odası başkanlığı ve sanayi odası başkanlığı temsilcilerinden oluşan özel güvenlik komisyonunu,

Merkezi Sınav Komisyonu: Özel güvenlik eğitimi sonunda yapılacak olan yazılı ve uygulamalı sınavları yürütmek üzere, Bakanlıkça belirlenecek bir mülki idare amirinin başkanlığında bir üyesi Jandarma Genel Komutanlığından olmak üzere beş kişiden oluşan komisyonu,

Uygulamalı Sınav Komisyonu: Özel güvenlik eğitimi sonunda illerde yapılacak olan uygulamalı sınavları yürütmek üzere, vali tarafından oluşturulacak en az 3 kişiden müteşekkil komisyonu veya komisyonları,

Özel güvenlik birimi: Bir kurum veya kuruluşun güvenliğini sağlamak üzere, kendi bünyesinde kurulan birimi,

Özel güvenlik şirketi: Türk Ticaret Kanunu'na göre kurulan ve üçüncü kişilere koruma ve güvenlik hizmeti veren şirketleri,

Özel eğitim kurumu: Özel güvenlik görevlileri ve yönetici adaylarına özel güvenlik eğitimi vermek üzere Bakanlığın izniyle kurulan eğitim kurumlarını,

Alarm merkezi: konut, işyeri ve tesislerin güvenliğini sağlamak amacıyla, teknik donanım kullanarak bunları izleyen işletmeleri,

Yönetici: Özel güvenlik şirketlerinde özel güvenlik görevlilerine emir ve komuta etme, alınacak güvenlik tedbirlerini, bunların yerini, sırasını ve zamanını belirleme ve değiştirme yetki ve sorumluluğuna sahip olan yöneticiler ile özel güvenlik eğitim kurumlarında eğitimden sorumlu olan yöneticileri,

Özel güvenlik görevlisi: Kanun kapsamında özel koruma ve güvenlik hizmetini yerine getirmek amacıyla istihdam edilen kişileri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Özel Güvenlik Komisyonu ve Görevleri

Özel Güvenlik Komisyonu

Madde 5- Özel güvenlik komisyonu, her ilde valinin görevlendireceği bir vali yardımcısının başkanlığında, il emniyet müdürlüğü, il jandarma komutanlığı, ticaret odası başkanlığı ve sanayi odası başkanlığının temsilcilerinden oluşur. Sanayi odasının bulunmadığı illerde Komisyona, ticaret ve sanayi odası başkanlığının temsilcisi katılır. Özel güvenlik izni verilmesi ya da bu uygulamanın kaldırılması için başvuran kişi yada kuruluşun temsilcisi Komisyonun ilgili toplantısına üye olarak katılır.

Komisyon, gerekli hallerde başkanın çağrısı üzerine toplanır. Komisyon, üye tam sayısının yarısının bir fazlasıyla toplanır ve oy çokluğuyla karar alır. Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır ve çekimser oy kullanılamaz. Özel güvenlik izni için başvuran kişi ya da kuruluşun temsilcisi toplantıya katılır. Komisyon kararları, başkan ve üyeler tarafından imzalanır ve Karar Defterine kaydedilir.

Kanunun 3 üncü maddesinde belirtilen istisnai haller dışında, Komisyonun olumlu kararı olmadan vali tarafından özel güvenlik izni verilemez.

Özel Güvenlik Komisyonunun Görevleri

Madde 6- Özel güvenlik komisyonunun görevleri şunlardır:

a) İş veya konumu sebebiyle korunma ihtiyacı duyan kişinin talebi üzerine, özel güvenlik personeli istihdam etmek veya özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın almak suretiyle güvenliğin sağlanmasına karar vermek,

b) Kurum ve kuruluşların talebi üzerine, işyerinin, çalışanların ve tesislerin özel güvenlik birimi kurmak veya özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın almak suretiyle güvenliğin sağlanmasına karar vermek,

c) Özel güvenlik hizmetini yerine getirecek azami personel sayısını, bulundurulabilecek veya taşınabilecek silah ve teçhizatın miktar ve niteliğini, gerektiğinde kişiler, özel güvenlik birimleri veya özel güvenlik şirketleri tarafından alınacak fiziki ve aletli güvenlik tedbirleri belirlemek,

d) Para ve değerli eşya naklinde veya geçici süreli koruma ve güvenlik hizmetlerinde kullanılmak üzere özel güvenlik şirketlerince ve eğitimde kullanılmak üzere özel eğitim kurumlarında bulundurulabilecek veya taşınabilecek silah sayısını ve niteliğini belirlemek,

e) Koruma ve güvenlik hizmetinin yerine getirileceği alanı belirlemek ve zorunlu hallerde görev alanını genişletmek,

f) Para ve değerli eşya nakli veya cenaze töreni gibi kamuya açık ya da umumi mahallerde sağlanan özel güvenlik hizmetlerinde kamu hürriyetlerinin korunması amacıyla gerektiğinde sınırlandırıcı kararlar almak,

g) Özel güvenlik uygulamasının sona erdirilmesine ilişkin talepleri karara bağlamak,

h) Özel güvenlik faaliyetleriyle ilgili denetim sonucunda, valinin talebi üzerine alınacak tedbirleri kararlaştırmak,

i) Kanun ve Yönetmelikte belirtilen diğer hususlar ile vali tarafından görüşülmesi istenen konuları görüşüp karara bağlamak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Özel Güvenlikle İlgili İzinlerin Verilmesi

Özel Güvenlik

Madde 7- Kanun kapsamında özel güvenlik, kişiler tarafından özel güvenlik görevlisi istihdam edilerek; kurum veya kuruluş bünyesinde özel güvenlik birimi kurularak veya özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın alınmak suretiyle sağlanabilir. Özel güvenlik hizmetinin ne şekilde sağlanacağı kişi veya kuruluşlar tarafından belirlenir.

Özel Güvenlik İzni

Madde 8- Kişi ve kuruluşlar, özel güvenlik izni için valiliğe yapacakları başvuruda özel güvenlik hizmetinin konusunu, özel güvenlik hizmetinin ne şekilde yerine getirileceğini, hizmetin azami olarak kaç personel eliyle yürütüleceğini, ihtiyaç duyulacak silah ve teçhizatın miktar ve niteliğini belirtir.

Valilik tarafından özel güvenlik talebine ilişkin gerekli inceleme yapıldıktan sonra Komisyon, özel güvenlik izninin verilip verilmemesine, özel güvenliğin sağlanmasına ilişkin yönetim ve özel güvenlik hizmetini yerine getirecek azami personel sayısına, bu amaçla bulundurulacak veya taşınacak silahların azami sayısına karar verir.

Genel güvenlik kapsamında korunmanın mümkün olduğu ya da özel koruma ve güvenlik uygulamasının kamu hürriyetlerinin korunması açısından sakıncalı görüldüğü hallerde özel güvenlik izni verilmemesine karar verilir ve bu kararın gerekçesi de belirtilir.

Komisyonun özel güvenlik izni verilmesi ya da verilmemesi yönündeki kararları valinin onayına sunulur. Özel güvenlik izni verilen kişi ve kuruluşlar için Ek-1'deki Özel Güvenlik İzin Belgesi düzenlenir.

Özel güvenlik birimlerinde istihdam edilen özel güvenlik personelinin listesi ve özel güvenlik mali sorumluluk sigortası poliçelerinin birer sureti, personelin göreve başladığı tarihten itibaren on beş gün içinde valiliğe verilir.

Geçici ve Acil Durumlarda Özel Güvenlik İzni

Madde 9- Toplantı, konser, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde, para veya değerli eşya nakli veya cenaze töreni gibi geçici veya acil hallerde, özel güvenlik izni vali tarafından verilir.

Geçici ve acil hallerde özel güvenlik izni, hizmeti yerine getirecek güvenlik şirketi tarafından alınır. İzin için yapılacak başvuruda koruma ve güvenlik hizmeti verilecek alan, istihdam edilecek özel güvenlik görevlileri ve kullanılacak teçhizat belirtilir. Hizmetin özelliğine ve önemine göre, valilikçe güvenlik planı istenebilir.

Güvenliğin sağlanması için ilgili şirket tarafından öngörülen tedbirlerin yetersiz görülmesi halinde valilik ilave tedbirler alınmasını veya güvenlik planının değiştirilmesini istemeye yetkilidir.

İznin konusu para ve değerli eşya nakli ise ayrıca, taşınacak silahlar ve kullanılacak araçlar başvuru dilekçesinde belirtilir.

Bankaların özel güvenlik birimlerince gerçekleştirilecek para nakli için özel güvenlik izni alınmaz.

Faaliyet İzni ve Sona Erdirilmesi

Madde 10- Şirketler, üçüncü kişilere koruma ve güvenlik hizmeti verebilmek için Bakanlıktan faaliyet izni alır. Faaliyet izni verilebilmesi için şirket hisselerinin nama yazılı olması ve şirketin faaliyet alanının münhasıran koruma ve güvenlik hizmeti olması gerekir.

Özel güvenlik faaliyet izni için Bakanlığa yapılacak başvurulara aşağıdaki belgelerden birer suret eklenir:

- a) Şirketin ana sözleşmesinin yayımlandığı ticaret sicili gazetesinden bir örnek,

- b) Hisse sahipleri ve yöneticilerin nüfus cüzdan fotokopisi, imza sirküleri ve yerleşim yeri belgesi,
- c) Şirketi temsil edecek yöneticiler için yetki belgesi,
- d) Hisse sahipleri ve yöneticilerinin adli sicil kayıtları,
- e) Yöneticilerin dört yıllık yüksek okul mezunu olduğunu belgeleyen diploma veya diploma yerine geçen belge,
- f) Yöneticilerin özel güvenlik temel eğitimi sertifikası.

Şirketin kurucuları arasında tüzel kişi bulunması halinde, tüzel kişiliği temsil edecek kişinin, Kanunun gerçek kişi kurucularda aradığı şartları taşıması esastır.

Bilgi ve belgelerin incelenmesinden sonra Kanunda öngörülen şartları taşıdığı anlaşılan şirketlerin kurucu ve yöneticileri hakkında güvenlik soruşturması yaptırılır.

Soruşturma sonucu, faaliyet izni almaya hak kazanan şirketlere ruhsat harcını yatırmalarını müteakiben Ek-2’de örneği belirlenen “Özel Güvenlik Şirketi Faaliyet İzin Belgesi” düzenlenir.

Alarm merkezi veya özel eğitim kurumu açmak isteyen özel güvenlik şirketleri, bunların her biri için ayrıca izin almak zorundadır.

Özel güvenlik şirketlerinin kişi ve kuruluşlara sağlayacakları koruma ve güvenlik hizmetleri için yazılı sözleşme düzenlenir. Bu sözleşmelerde hizmeti alacak kişi veya kuruluşun adı, adresi, hizmetin kapsamı, personel sayısı, hizmetin süresi ve diğer hususlar belirtilir. Hizmet sözleşmesinin bir sureti koruma ve güvenlik hizmetine başlamadan en az bir hafta önceden ilgili şirket tarafından valiliğe verilir. Ayrıca, istihdam edilen özel güvenlik personelinin listesi ve bunların özel güvenlik mali sorumluluk sigortası poliçelerinin birer sureti personel göreve başladığı tarihten itibaren on beş gün içinde ilgili şirket tarafından valiliğe verilir.

Özel güvenlik şirketleri, kurucuların, yöneticilerin ve özel güvenlik personelinin, Kanunda belirtilen şartları muhafaza edip etmediklerini valiliğe bildirir.

Kanun hükümlerine göre özel güvenlik izni alarak, bünyesinde özel güvenlik birimi kuranlar veya özel güvenlik hizmetini şirketlere yaptıranlar, en az bir ay önce

başvurmak şartıyla, Komisyonun kararı ve Valinin onayı ile özel güvenlik uygulamasını sona erdirebilirler.

Yabancılar

Madde 11- Yabancı bir şirketin Türkiye’de özel güvenlik hizmeti vermesi, Türkiye’de kurulan bir şirkette yabancı ortak bulunması veya bir özel güvenlik eğitim kurumunda uzman eğitici olarak yabancı uyruklu kişilerin istihdamı mütakabiliyet esaslarına göre Kanunda belirtilen şartlara tabidir. Bu alanda mütakabiliyetin mevcut olup olmadığı Dışişleri Bakanlığında sorulur.

Koruma ve Güvenlik Planları

Madde 12- Özel güvenlik birimleri ve özel güvenlik şirketleri, bu Yönetmelik kapsamında güvenlik hizmeti verecekleri tesis ve alanlara ilişkin koruma ve güvenlik planlarının bir örneğini otuz gün içerisinde valiliğe verir. Valilik, koruma ve güvenlik planlarında değişiklik yapılmasını veya plandaki yetersizliklerin otuz gün içerisinde giderilmesini isteyebilir.

Mülki İdare Amirlerinin Yetkisi

Madde 13- Mülki idare amirleri, özel güvenlik uygulamasını ve özel güvenlik tedbirlerini halkın can ve mal güvenliğinin ve kamu hürriyetlerinin korunması amacıyla denetlemeye, özel güvenlik görevlilerinin yetkisini aşan uygulamaları kaldırmaya ve alınan güvenlik tedbirlerinin değiştirilmesini veya ilave tedbirler alınmasını istemeye yetkilidir. Spor müsabakalarında güvenliğin sağlanmasıyla ilgili olarak, 28/4/2004 tarihli ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun il ve ilçe spor güvenlik kurullarına tanıdığı yetkiler saklıdır.

Özel güvenlik görevlileri ve yöneticileri görev alanları içerisinde genel güvenliğin ve kamu düzeninin bozulduğu hallerde durumu derhal genel kolluğa bildirir.

Özel güvenlik kapsamında korunan ve güvenliği sağlanan yerlerde can ve mal güvenliğinin ciddi şekilde tehlikeye düştüğü veya düşeceği anlaşıldığında, mülki idare amirleri genel kolluğu görevlendirir. Bu taktirde özel güvenlik görevlileri mülki idare amiri ve genel kolluk amirinin emrine girer.

Kanun ve bu Yönetmelik kapsamı dışında, her ne ad altında olursa olsun can ve mal güvenliğini sağlamak amacıyla denetim, gözetim ve kontrol hizmeti verilemez.

Önleyici Arama Yapılması

Madde 14- Görev alanında, can ve mal güvenliğinin ve kamu düzenin sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi, taşınması veya bulundurulması yasaklanmış her türlü silah, patlayıcı madde veya eşyanın tespit edilmesi amacıyla detektörle, x-ray cihazından geçirerek veya Kanunda belirtilen durumlarda gerektiğinde üst araması yapılabilir.

Kamuya açık alanlarda üst araması, 24/5/2003 tarihli ve 25117 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği hükümlerine göre yapılır. Bu alanlarda özel güvenlik görevlilerince yapılacak üst araması genel kolluğun gözetim ve denetiminde yapılır. Arama sırasında yakalanan kişiler veya el konulan madde ve cisimler, yasal işlemi yapılmak üzere bir tutanakla genel kolluğa teslim edilir.

Arama kişinin aynı cinsiyetindeki görevli tarafından yapılır.

Tabii Afet Hallerinde Yardım Yükümlülüğü

Madde 15- Özel güvenlik görevlileri, görev alanı içerisinde meydana gelebilecek yangın, deprem ve sel gibi tabii afetlerde arama ve kurtarma görevlilerine yardımcı olmakla yükümlüdür.

Suçta El Koyma

Madde 16- Özel güvenlik birimleri ve görevlileri, görev alanında bir suçla karşılaştığında suçta el koymak, suçun devamını önlemek, sanığı tespit ve yakalama ile olay yerini ve suç delillerini muhafaza ve yetkili genel kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir. Bunlar genel kolluğun olaya el koymasından itibaren araştırma ve delil toplama faaliyetine genel kolluğun talebi halinde yardımcı olur.

Özel Güvenlik Görevlisi Çalışma İzni

Madde 17- Özel güvenlik görevlisi çalışma izni için yapılacak başvurulara aşağıdaki belgeler eklenir.

a) Diploma fotokopisi,

- b) Nüfus cüzdan fotokopisi,
- c) Adli sicil kaydı,
- d) Dört adet vesikalık fotoğraf,
- e) Sağlık raporu,
- f) Özel güvenlik temel eğitimi sertifikası.

Başvuru sahiplerinden haklarında, yapılacak güvenlik soruşturması olumlu olanlara, ruhsat harcını yatırdıkları takdirde, kendilerine beş yıl süreyle geçerli, Ek-3 teki örneğe uygun olarak “Özel Güvenlik Görevlisi Kimlik Kartı” verilir. Kimlik belgesinde çalışma izin süresi belirtilir. Özel güvenlik görevlilerinde aranan şartlardan herhangi birisinin kaybedildiğinin tespiti halinde çalışma izni valilikçe iptal edilir.

Güvenlik soruşturması özel güvenlik eğitimi devam ederken de yaptırılabilir. Bu takdirde başvuru sırasında özel güvenlik temel eğitimi sertifikası istenmez.

Silahsız olarak görev yapacak özel güvenlik görevlileri hakkında sadece arşiv araştırması yapılır.

Genel kolluk kuvvetinden emekli olanlar ile en az beş yıl fiilen bu görevde çalıştıktan sonra kendi istekleri ile görevinden ayrılmış olanlarda, emekli oldukları veya ayrıldıkları tarihten itibaren beş yıl süre ile özel güvenlik temel eğitimi şartı aranmaz.

Üniversitelerin güvenlik fakültesi veya güvenlikle ilgili meslek yüksekokullarından mezun olanlardan da mezun oldukları tarihten itibaren beş yıl süre ile silah eğitimi hariç özel güvenlik temel eğitimi şartı aranmaz.

5 ve 6 ncı fıkralarda belirtilen görevlilere, özel güvenlik temel eğitimi ile ilgili olarak sağlanan beş yıllık istisna süresi içinde başvurmak şartıyla, beş yıl süreyle özel güvenlik çalışma izni verilir. Bu sürenin sonunda bu görevlilerden sadece yenileme eğitimi sertifikası istenir.

Sağlık Şartları

Madde 18- Özel güvenlik görevlisi çalışma izni verilebilmesi için, Kanununun 10 uncu maddesinde sayılan şartların yanı sıra aşağıda belirtilen hususları kapsayacak

şekilde, bir hastaneden veya yeterli bir sağlık kuruluşundan alınan “özel güvenlik görevlisi olur” ibareli sağlık raporu istenir.

a)Psikiyatri: Psikiyatrik bir hastalık veya kişilik bozukluğu (Psikopati); alkol ve uyuşturucu bağımlılığı olmamak.

b) Nöroloji: Özel güvenlik hizmetini yerine getirmesine engel teşkil edebilecek nörolojik rahatsızlığı olmamak.

c) Göz: Körlük, gece körlüğü veya renk körlüğü olmamak.

d) Kulak Burun Boğaz (KBB): Özel güvenlik hizmetini yapmasını engel teşkil edebilecek işitme kaybı olmamak.

e) Ortopedi: Kas veya iskelet sisteminde ileri derecede hareket kısıtlılığı olmamak.

Çalışma İzninin Yenilenmesi

Madde 19- Çalışma izni, kimlik belgesinin düzenlendiği tarihten itibaren beş yıl süre ile geçerlidir. Bu sürenin sonunda çalışma izninin yenilenebilmesi için özel güvenlik görevlilerinden yeni sağlık raporu, adli sicil kaydı ve özel güvenlik yenileme eğitimi sertifikası istenir. Çalışma izni yenilenmeden önce, özel güvenlik görevlisi hakkında yeniden arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması yaptırılır.

Çalışma izninin yenilendiği verilecek kimlik belgesine işlenir.

Özel Güvenlik Görevlilerinin Bildirilmesi

Madde 20- Kişi, kuruluş ve şirketlerce, istihdam edilen veya herhangi bir sebeple görevinden ayrılan özel güvenlik görevlileri on beş gün içinde valiliğe bildirilir. Özel güvenlik hizmetinin şirketlere gördürülmesi halinde kişi ve kuruluşların ayrıca bildirim yükümlülüğü yoktur.

Kimlik Belgesi

Madde 21- Özel güvenlik görevlilerine valiliklerce verilen kimlik kartında görevlinin adı ve soyadı ile silahlı ya da silahsız olduğu belirtilir. Kimlik kartı görev alanı ve süresi içerisinde herkes tarafından görülebilecek şekilde yakaya takılır. Kimliğin kaybedilmesi halinde işveren durumu derhal valiliğe bildirir.

Üniforma ve Teçhizat

Madde 22- Özel güvenlik görevlilerinin giyeceği üniforma ve üniformayı tamamlayan diğer unsurlar, Türk Silahlı Kuvvetleri ve genel kolluk kuvvetleri ile kanunlarla kurulan özel kolluk kuvvetlerinde kullanılan renkte, biçim ve motifte olamaz. Üniforma ve üniformayı tamamlayan unsurlar ve teçhizat özel güvenlik birimlerince belirlendikten sonra, Komisyonun onayına sunulur. Üniformada şirketi tanıttıcı isim, işaret veya logo bulunur. Özel güvenlik şirketlerince kullanılacak üniforma ve üniformayı tamamlayan unsurlar ile teçhizat Bakanlıkça onaylanır.

Özel güvenlik görevlileri gece görevinde, spor müsabakalarında, konser ve sahne gösterilerinde üniformanın üzerine, arkasında ışığı yansıtan Ek-4'te gösterilen "ÖZEL GÜVENLİK" ibaresi yazılı yeleği giyerler.

Alarm Merkezleri

Madde 23- Alarm merkezi kurma ve izleme izni valiliklerce verilir. Alarm merkezi kurma ve izleme izni için valiliğe yapılacak başvuruya aşağıdaki belgelerden birer suret eklenir.

- a) Kurucu ve yöneticilerin adli sicil kayıtları,
- b) Kurucu ve yöneticilerin nüfus cüzdan sureti ve ikamet belgeleri,
- c) Yöneticilerin dört yıllık yüksek okul mezunu olduğunu belgeleyen diploma veya dengi belgenin örneği,
- d) Alarm merkezini temsil edecek yöneticiler için yetki belgesi,
- e) Yöneticilerin özel güvenlik temel eğitim sertifikası (genel kolluk birimlerinde daha önce çalışmış olanlardan buna ilişkin belge),
- f) Alarm merkezinde kullanılacak teknik teçhizatın amaca elverişliliğine ilişkin taahhütname.

Bilgi ve belgelerin incelenmesinden sonra gerekli şartları taşıdığı anlaşılan şirketlerin yöneticileri hakkında güvenlik soruşturması yaptırılır.

Soruşturma sonuçlarının olumlu olması halinde, Ek-5'de örneği belirlenen "Alarm Merkezi Kurma ve İzleme İzin Belgesi" düzenlenir. Kanunun yürürlüğe

girmesinden önce yetkili merciler tarafından verilen Alarm Merkezi Kurma ve İzleme izinleri verildikleri süre için geçerlidir.

Alarm merkezleri, alarm sistemleri aracılığıyla sürekli olarak yapılan izleme sırasında gelen ihbarları değerlendirir ve teknik bakımdan doğrulanan ihbarları sorumluluk bölgesindeki genel kolluğa en kısa zamanda bildirir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ateşli Silahlar

Silah Bulundurma ve Taşıma İzni Verilmesi

Madde 24- Koruma ve güvenliğin sağlanabilmesi için fiziki önlemlere ve güvenlik cihazlarına öncelik verilir. Komisyon, orantılılık ilkesine uygun olarak canlılar üzerinde kalıcı etkisi olmayan kimyasalların kullanılmasına izin verebilir. Görevin niteliği gereği bu tedbirlerin yeterli olmayacağını anlaşılması halinde, 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanuna göre ruhsatlandırılması mümkün olan yarı otomatik tabancaların ve 11/9/1981 tarihli ve 2521 sayılı Kanun kapsamına giren av silahlarının bulundurulmasına ve taşınmasına Komisyonca karar verilir. Bu silahların sayısı ve niteliği Komisyon kararında belirtilir.

Görev alanında ateşli silah taşıyacak özel güvenlik görevlilerinde, 6136 sayılı Kanun ve bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikte belirtilen şartlar aranır.

Silahların Temini

Madde 25- Komisyonun kararı üzerine, özel güvenlik izni verilen kişi veya tesise valilikçe ateşli silah alma yetkisi verilir. Ateşli silahlar, özel güvenlik birimlerinin fazla silahlarından, kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaç fazlası, standart dışı, zor alım yoluyla ele geçen silahlarından, Makine Kimya Endüstrisi Kurumu'ndan veya genel hükümlere göre temin edilir. Ateşli silahların, bunların fişek ve tesisatlarının özel oda, kasa veya demir kuşaklı ve takviye kilitli dolaplarda muhafaza edilmesi zorunludur. Bunların muhafazasından özel güvenlik izni verilen kişi veya kuruluş yetkilileri sorumludur.

Tabanca Dışındaki Silahlar

Madde 26- Görevin niteliği uzun namlulu silah bulundurmayı ve taşımayı gerektiriyorsa, valiliklerce Genel Kurmay Başkanlığının bu konudaki görüşü alınarak, uzun namlulu silahın niteliği ve sayısı Komisyon tarafından tayin edilir.

Silahların Kaydı

Madde 27- Bulundurulmasına ve taşınmasına izin verilen her türlü ateşli silah, komisyonca bir örneği Ek-6 da bulunan “Silah Bulundurma Kayıt Defteri”ne işlenir.

Ateşli silahlar, özel güvenlik izni verilen kişi veya kuruluş tarafından, bir örneği Ek-7 de bulunan “Silah Demirbaş Defteri”ne de kaydedilir. Görev alanında muhafaza edilen ateşli silahlar, özel güvenlik görevlilerine bir örneği Ek-8’de bulunan ve her sayfası yöneticiler tarafından onaylı “Devir Teslim ve Rapor Defteri”ne imza karşılığı devir teslim edilir. Özel güvenlik görevlileri, ateşli silahları Kanunda belirtilen istisnalar dışında görev alanı dışına çıkaramaz.

Taşıma ve Bulundurma Belgesi

Madde 28- Her ateşli silah için Ek-9 ‘da belirtilen “Özel Güvenlik Silah Taşıma/Bulundurma Belgesi” düzenlenir. Bu silahla görev yapacak özel güvenlik görevlisi, kimlik kartı ve görev belgesiyle beraber bu belgeyi de taşımak zorundadır.

Fişek Temini ve Nakli

Madde 29- Bulundurulmasına ve taşınmasına izin verilen her silah için yirmi beş adet fişek alınmasına izin verilir. Fişek miktarı Komisyonun kararı ve valinin onayı ile görev yeri ve niteliğine göre arttırılabilir. Görev nedeniyle sarf edilen ve miktarı bir tutanakla tespit edilen eksik fişeklerin tamamlanmasına izin verilir.

Ateşli silah eğitiminde kullanılacak fişekler bu sınırlamaya tabi değildir. Programlı eğitimleri dışında personeline atış eğitimi yaptıracak kişi ve kuruluşlara talepte bulunmaları halinde fişek almalarına genel kollukça izin verilir.

Özel güvenlik hizmetlerinde kullanılan silah ve fişeklerin nakli 14/8/1987 tarihli ve 87/12028 sayılı Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle, Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthali, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı,

Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi, Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzüğe göre yapılır.

Silah ve Fişeklerin Devri

Madde 30- Özel güvenlik izni veya silah bulundurma ve taşıma izni iptal edilen veya ihtiyaç fazlası bildiriminde bulunan kişi ve kuruluşlara ait silah ve fişekler genel hükümlere göre devredilir. Altı ay içinde devir gerçekleştirilmez ise, takip eden iki ay içerisinde silahın ait olduğu kişi veya kurum 6136 sayılı Kanuna göre ruhsat başvurusunda bulunmak zorundadır. Süresi içerisinde ruhsatlandırılmayan silahlar müsadere edilmek üzere adli makamlara intikal ettirilir.

Tüfekler ve tam otomatik tabancalar devredilebilir veya genel kolluk kuruluşlarına bağışlanabilir ya da imha edilmek üzere valilikçe Makine Kimya Endüstrisi Kurumuna verilir.

Devredilecek, hibe ya da imha edilecek veya satılacak silahlar için Bölge Kriminal Polis Laboratuvarlarından ekspertiz raporu aldırılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Özel Güvenlik Eğitimi

Özel Güvenlik Eğitimi ve İzni

Madde 31- Özel güvenlik temel eğitimi ve yenileme eğitimi Bakanlıktan faaliyet izni alan özel eğitim kurumlarında yapılır. Özel güvenlik eğitim izni için Bakanlığa yapılacak başvuruya aşağıdaki bilgi ve belgelerden birer suret eklenir.

- a) Eğitim yapılacak tesisin adresi, tapusu veya kira sözleşmesi,
- b) Binaya ilişkin yapı kullanma izni veya eğitim kurumu açılmasında fenni sakınca olmadığına ilişkin belediyeden alınan yazı,
- c) Kurucu ve yöneticilerin adli sicil kayıtları,
- d) Kurucu, yönetici ve uzman eğiticilerin nüfus cüzdan sureti ve ikamet belgeleri,

e) Yöneticilerin dört yıllık yüksek okul mezunu olduğunu belgeleyen diploma veya dengi belgenin örneği,

f) Eğitim kurumunu temsil edecek yöneticiler için yetki belgesi,

g) Yöneticilerin özel güvenlik temel eğitim sertifikası (genel kolluk birimlerinde daha önce çalışmış olanlardan buna ilişkin belge).

Müracaatların Değerlendirilmesi

Madde 32- Bilgi ve belgelerin eksiksiz olarak teslim edildiği anlaşıldığında, eğitim merkezinin bulunduğu ilde, başkanı emniyet müdürü rütbesinde olan ve üç kişiden oluşan bir inceleme komisyonu görevlendirilir. Bu komisyon tarafından, tesisin özel güvenlik eğitimi verilmesine uygun olup olmadığı, eğitim araç ve gereçleriyle, teçhizatın yeterli olup olmadığı, yangına karşı gerekli önlemlerin alınıp alınmadığı, belge ve bilgilerin gerçeği yansıtmayı yansıtmadığı araştırılarak, belirtilen yerde eğitim merkezi açılıp açılmayacağına ilişkin bir rapor düzenlenir.

Başvurunun alınmasıyla birlikte açılacak eğitim kurumunun yöneticisi hakkında güvenlik soruşturması başlatılır.

İnceleme ve soruşturma sonucu olumlu olan özel güvenlik eğitim kurumları hakkında, ruhsat harcını yatırmalarını müteakiben, Ek-10'da örneği belirlenen "Özel Güvenlik Eğitim Kurumu Faaliyet İzin Belgesi" düzenlenir.

Eğitim Programı

Madde 33- Özel güvenlik eğitimine alınan adaylar asgari yüz yirmi saatlik eğitime tabi tutulur. Programın otuz saati silah ve atış eğitimine ayrılır. Ateşli silah taşımayacak özel güvenlik görevlilerinin silah ve atış eğitimini alması zorunlu değildir. Bu görevlilerin temel eğitimi doksan saatten aşağı olmayacak şekilde düzenlenir.

Özel güvenlik temel eğitiminde okutulacak dersler, asgari ders saatleri, uzman öğreticilerin nitelikleri Ek-11'deki tabloda gösterilmiştir.

Havalimanı ve havaalanlarında istihdam edilecek özel güvenlik görevlileri alan dersleri ile Uyuşturucu Madde Bilgileri dersini, deniz limanlarında istihdam edilecek

özel güvenlik görevlileri, Deniz Limanı Güvenliği ve Uyuşturucu Madde Bilgileri derslerini almak zorundadır.

Özel güvenlik görevlilerinin çalışacakları kuruluş ve tesislerin özelliğine göre, eğitim kurumunca, programa ilave konular dahil edilebilir.

Özel güvenlik görevlisi istihdam edenler, personelin fiziki yeterliliğinin görev müddetince sürmesini sağlamakla yükümlüdür.

Silah Bilgisi ve Atış dersinin tüm uygulamaları ve silah atış eğitimleri poligon ortamında yapılır. Özel eğitim kurumları, kendilerine ait atış poligonu bulunmaması halinde, özel kişilere veya genel kolluğa ait atış poligonlarından yararlanabilir. Bu kurumlar, atış eğitimini yaptıracığı atış poligonunu, eğitim faaliyetine başladığı tarihten itibaren on beş gün içinde Bakanlığa bildirir.

Güvenlik Sistemleri dersi, güvenlik cihazlarının kurulu bulunduğu alanlarda da yapılabilir.

Yenileme Eğitimi

Madde 34- Özel güvenlik görevlilerinden, beş yıllık çalışma izninin bitmesi üzerine, çalışma izninin yenilenebilmesi için özel güvenlik yenileme eğitimi sertifikası istenir. Aynı şekilde, özel güvenlik şirketleri ve özel eğitim kurumlarının yöneticilerinin yenileme eğitimini alması ve beş yılda bir yenileme eğitimi sertifikasını Bakanlığa ibraz etmesi zorunludur.

Yenileme eğitimi altmış ders saatinden oluşur. Teorik ve uygulamalı dersler ilgili eğitim kurumu tarafından, temel eğitim konuları arasından seçilerek oluşturulur. Dersler, eğitim konularındaki son gelişmeleri ve yargı içtihatlarını da kapsar. Yenileme eğitiminin yirmi ders saati silah eğitimine ayrılır.

Havalimanı ve deniz limanlarında görevli özel güvenlik görevlilerinin yenileme eğitimi için uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan diğer hükümler saklıdır.

Yenileme eğitiminden sonra, yazılı ve uygulamalı sınavda başarılı olanlara özel güvenlik yenileme eğitimi sertifikası düzenlenir. Sınava başvuranlardan özel güvenlik yenileme eğitimi devam çizelgesi istenir.

Eğitim Kurslarına Devam Zorunluluğu

Madde 35- Adayların, özel güvenlik eğitimi süresince verilen derslerin en az üçte ikisine devamı zorunludur. Özel eğitim kurumlarınca, kursun sonunda adayların derslere devam durumunu gösteren devam çizelgesi düzenlenir. Kabul edilebilir bir özrü bulunmaksızın derslerin %10 undan fazlasına devam etmeyenlerin kursla ilişiği kesilir.

Sınav

Madde 36- Özel güvenlik temel eğitimini tamamlayanlar yazılı ve uygulamalı sınava tabi tutulur. Sınava kabul edilebilmek için adaylardan eğitim kursu devam çizelgesi istenir.

Yazılı sınav, merkezi sınav komisyonunca hazırlanan sorularla illerde yapılır.

Bakanlıkça belirlenen sayıda yazılı sınav gözlemcisi ve illerde yapılacak uygulamalı sınav komisyonlarında görevlendirilecek personel valilik tarafından belirlenir.

Yazılı Sınav

Madde 37- Yazılı sınav soruları Merkezi Sınav Komisyonu tarafından hazırlanır. Yazılı sınavın yeri, tarihi, başvuru süresi, başvuru sırasında istenecek belgeler ve diğer hususlar en az on beş gün önceden Komisyon tarafından belirlenerek ilan edilir.

Yazılı sınav soruları, eğitim konularının ağırlığına göre ve konuların tamamını kapsayacak şekilde hazırlanır ve çoktan seçmeli olarak yapılır.

Uygulamalı Sınav

Madde 38- Uygulamalı sınav, yazılı sınavdan hemen sonra yapılır. Sınava girecek aday sayısının fazla olması halinde, illerde birden fazla uygulamalı sınav komisyonu oluşturulabileceği gibi, sınav aynı gün bitirilemediği takdirde, devam eden günlerde de tamamlanabilir. Sınav, adayların silah bilgisi ve atış becerilerinin ölçülmesinden oluşan iki aşamayı kapsar. Sınav puanı yüz puan üzerinden, yarısı silah bilgisinden, diğer yarısı atış becerisinden verilir.

Sınav Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Madde 39- Adayların başarı puanı yazılı ve uygulamalı sınavdan aldıkları puanların toplamının aritmetik ortalamasıyla bulunur. Adayların başarı puanının yeterli sayılabilmesi için, sınav ortalamasının en az altmış, yazılı ve uygulamalı sınav puanlarının ise her birinin en az elli olması şartı aranır.

Sınavlarda yeterli başarıyı sağlayamayan adaylar, yeniden özel eğitim kursuna devam etmeksizin aynı yıl içinde birbirini takip eden üç sınava katılabilir. Her üç sınavda da başarısız olan veya başarısız sayılan adaylarda tekrar özel eğitim kursuna devam şartı aranır.

Silahsız olarak görev yapacak özel güvenlik görevlilerinin sınavları sadece yazılı sınavdan oluşur. Bu sınavda en az altmış puan alan adaylar başarılı sayılır.

Yenileme eğitimi sonunda yeterliliğin belirlenmesinde temel eğitime uygulanan hükümler uygulanır.

Sınavlarda Görev Alanlara Ödenecek Ücret

Madde 40- Sınav komisyonlarının üyelerine, sınavlarda gözetim ve değerlendirme görevi alan personele 19/9/1987 tarihli ve 87/12002 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe giren Emniyet Genel Müdürlüğüne Bağlı Her Derecedeki Eğitim ve Öğretim Kurumları ile Hizmet İçi Eğitimlerde Aylık Karşılığı ve Ücretle Okutulacak Ders Saatlerinin Sayısı Ders Görevi Alacakların Nitelikleri ve Diğer Hususların Tespitine Dair Esaslara göre, ders ücreti ödenir.

Özel Güvenlik Eğitimi Sertifikası

Madde 41- Özel güvenlik eğitimi başarı puanı altmış ve daha yüksek olan adaylara Ek-12 deki “Özel Güvenlik Eğitim Sertifikası” eğitim kurumunca düzenlenir ve Komisyonca onaylanır.

Özel güvenlik temel eğitimi ve özel güvenlik yenileme eğitimi sertifikaları beş yıl süreyle geçerlidir.

Eğitimde Kullanılacak Ders Malzemesi

Madde 42- Özel güvenlik eğitiminde kullanılacak yayınların Emniyet Genel Müdürlüğü Yayın Yönetmeliği'ne göre tavsiye edilmiş yayınlardan olması şarttır.

Üniversitelerde ders kitabı ve ekipmanı olarak kullanılan materyalde bu şart aranmaz.

Uygulamalı dersler için yeterli ekipman hazır bulundurulur.

ALTINCI BÖLÜM

Denetim

Denetim

Madde 43- Bakanlık ve valilikler, Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini, yasak uygulama ve davranışların bulunup bulunmadığını ve amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediğini tespit etmek amacıyla, özel güvenlik şirketlerini, özel güvenlik birimlerini ve özel eğitim kurumlarını her zaman denetleyebilir.

Havalimanı ve deniz limanlarının denetiminde, uluslar arası anlaşmalar ve 25/7/1997 tarih ve 97/9707 sayılı Sivil Hava Meydanları, Limanlar ve Sınır Kapılarında Güvenliğin Sağlanması, Görev ve Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilip getirilmediği göz önünde bulundurulur.

Denetimin Kapsamı

Madde 44- Denetim sırasında, faaliyet izninin ve personelin çalışma izinlerinin geçerli olup olmadığı; özel güvenlik görevlileri için mali sorumluluk sigortasının yaptırılıp yaptırılmadığı; üçüncü kişilere verilen koruma ve güvenlik hizmetlerine ilişkin sözleşmelerin usulüne uygun düzenlenip düzenlenmediği ve bu sözleşmelerin zamanında valiliğe bildirilip bildirilmediği; görev alanına uyulup uyulmadığı; silah ve teçhizatın ruhsatlı olup olmadığı ve bunların usulüne uygun korunup korunmadığı; kayıt ve defterlerin usulüne uygun tutulup tutulmadığı; eğitim hizmetlerinin bu Yönetmelik hükümlerine uygun yürütülüp yürütülmediği, Kanun ve bu Yönetmeliğin diğer hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığı ve amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediği incelenir.

Denetim Sonucunun İzlenmesi

Madde 45- Denetim sonucu düzenlenen raporun bir sureti denetlenen birimin dosyasında muhafaza edilir, diğer sureti valiliğe, ilgisine göre bir sureti de Bakanlığa sunulur.

Denetim sonucunda tespit edilen eksiklikler ilgili kişi, kurum, kuruluş ve şirkete yazılı şekilde bildirilerek bu eksiklikleri gidermesi için eksikliğin niteliğine göre asgari yedi gün süre verilir. Bu süre sonunda eksiklikler giderilmediği takdirde veya denetim sonucu konusu suç teşkil eden uygulamalar tespit edildiğinde Kanunun 19 uncu ve 20 nci maddesinde belirtilen cezalar uygulanır.

Ayrıca, amacı dışında faaliyet gösterdiği veya suç kaynağına dönüştüğü tespit edilen şirketlerin veya özel eğitim kurumlarının faaliyet izni Bakanlıkça iptal edilir.

İdari Para Cezalarının Uygulanması

Madde 46- Kanunun 20 inci maddesinde belirtilen hallerde, suça ilişkin tutanaklar eklenmek suretiyle, ilgili kişi ve kuruluşa en az yedi gün süre verilerek savunması istenir. Savunması yeterli görülmeyenlere ilçelerde kaymakamın, illerde valinin onayı ile idari para cezası verilir.

Para cezası verilmesine ilişkin onaylar yedi gün içinde ilçelerde mal müdürlüklerine, illerde defterdarlığa gönderilir.

Bu maddede öngörülen idari para cezaları o yerin valilik veya kaymakamlığının bildirim üzerine 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Sakat ve Eski Hükümlü Çalıştırma

Madde 47- Özel güvenlik birimlerinde ve özel güvenlik şirketlerinde, 10/6/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi gereğince çalıştırılacak sakat ve eski hükümlü sayısının belirlenmesinde özel güvenlik görevlileri hesaba dahil edilmez.

Geçici Madde 1- Kamu kurum ve kuruluşları ile bunlara bağlı müessese ve şirketlerde, 2495 sayılı Kanun hükümlerine göre özel güvenlik hizmeti vermek üzere kurulmuş olan özel güvenlik birim ve şirketleri valiliğe bildirimde bulunmak suretiyle özel güvenlik izni almış sayılırlar ve aynı kurum ve kuruluşların müessese ve şirketlerine ait özel güvenlik izni alınan işyeri ve tesislerde özel güvenlik hizmeti verebilirler.

Geçici Madde 2- 2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun hükümlerine uygun olarak istihdam edilen ve bu Kanunda öngörülen şartları kaybetmemiş olan özel güvenlik görevlilerine 26/6/2009 tarihine kadar çalışma izni verilmiş sayılır.

Geçici Madde 3- 2495 sayılı Kanun hükümlerine göre bünyesinde özel güvenlik teşkilatı kuranlar en az bir ay önce başvurmak şartıyla, Komisyonun kararı ve Valinin onayı ile özel güvenlik uygulamasını sona erdirebilirler .

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Madde 48- 28/3/1994 tarihli ve 21888 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 49- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 50- Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.